

GEREFORMEERDE ZONDAGSSCHOOLVEREENIGING

„JACHIN.”

VERSLAG

DER

BOEKBEOORDEELING

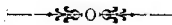
DOOR DE

COMMISSIËN VAN „JACHIN”

over 1902,

ONDER REDACTIE VAN

J. P. TAZELAAR.

HEUSDEN.
A. GEZELLE MEERBURG.
1902.

Prijs 10 cent.
Franco per post 15 cent.

Algemeene Opmerkingen.

Het Verslag der Boekbeoordeeling, dat de Gereformeerde Zondagsschool-vereening ook dit jaar allen, die er belang in stellen, aanbiedt, kan tot bewijs dienen, dat deze arbeid steeds meer uitbreiding erlangt. Het getal der Christelijke uitgevers, die ons hunne uitgaven toezonden, is ditmaal grooter dan ooit. De H.H. G. F. CALLENBACH te *Nijkerk*, J. M. BREDÉE te *Rotterdam*, D. DONNER te *Leiden*, D. A. DAAMEN te *Rotterdam*, K. LE COINTRE te *Middelburg*, W. KIRCHNER te *Amsterdam*, F. P. D'HUI te *Middelburg* en de firma GEZELLE MEERBURG te *Heusden* hebben welwillend aan onze uitnoodiging gevolg gegeven.

Meer dan 100 boekjes, voorts eene rijke en prachtige sortering Wandteksten, Bijbelsche platen en belooningskaartjes en vier Christelijke Scheurkalenders werden ons ter beoordeeling en ter aanbeveling aangeboden. Het Verslag geeft dus een vrijwel volledig overzicht van wat op het terrein der Zondagsschool in ons land ter markt wordt gebracht.

Over 't algemeen was het oordeel der Commissiën zeer gunstig. Vele boekjes konden met warmte worden aangeprezen en, vergeleken bij het geheele getal der nieuwe uitgaven, (65) is het cijfer der werkjes, die wij naar den eisch onzer beginselen moesten terzijde leggen, inderdaad zeer gering. Dit strekt ons tot groote blijdschap.

Ofschoon het oordeel der Commissiën dit jaar zeer mild wezen kon, liggen ons toch enkele dingen op het hart, die wij zoo vrij zijn, met alle bescheidenheid uit te spreken. Door de ervaring, reeds menigmaal en ook nu weder opgedaan, durven wij ons vleien met de hoop, dat H.H. schrijvers en uitgevers zoo vriendelijk zullen zijn, ze met ernst te overwegen.

Onze Algemeene Opmerkingen betreffen vooral drieërlei: de *bewerking*, de *taal* en den *inhoud* der boekjes.

Het naderende Kerstfeest doet elk jaar eenen berg van Kinderboekjes verrijzen. Eene der vruchten van de Zondagsschool is vooral, dat men van de kinderen wat meer studie begon te maken. Vele schrijvers dachten in de kinderwereld en het kinderleven zich in, en zoo ontstond eene geheel nieuwe litteratuur, die der »jonge jeugd» leesstof bood. De kinder-litteratuur is, naar het zeggen van BELTS, een zeer aanmerkelijk deel der menschenlitteratuur geworden. In korten tijd heeft deze lectuur eene verbazend hooge vlucht genomen. Boekjes voor 't opkomend geslacht, wat wist men

er van in vroegere dagen? De Heeren LOOMAN, GERDES en DE LIEFDE begonnen er mede, ze te schrijven. En nu is er een overvloed van kinderschrijvers, en dus ook van kinderboekjes, maar ze zijn niet alle met den geest van eenen LOOMAN en eenen DE LIEFDE gedrenkt.

In één opzicht echter overtreffen de kinderwerkjes van thans die van vroeger geheel, n.l. in de prachtige uitvoering. Dit wordt het best gezien door wie in de gelegenheid is, van eenzelfde boekje den eersten en den laatsten druk te vergelijken. Ofschoon hetzelfde, is het toch geheel anders, zoodat gij het nauwelijks herkennen kunt.

Terecht is door iemand opgemerkt: »Van de kinderboeken wordt hoe langer hoe meer werk gemaakt.» Blijkbaar wordt naar het hoogste gestreefd. Ook »Jachin» stelt dit zeer op prijs. Het gevoel voor het schoone bij de kinderen op te wekken en hunnen smaak te verfijnen, is vooral in onzen realistischen tijd eene zaak van groot belang. In vroegere dagen had bij de Christelijke lectuur »de begeerde moraal» dikwijls al den nadruk. Indien het verhaal maar stichtelijk was, bekommerde men zich weinig om de roeping der kunst en de eischen van het schoone. Onze tegenstanders hebben ons dit menigmaal verweten en als eenen smaad voor de voeten geworpen. Doch steeds meer treedt het ook in de Christelijke lectuur, niet het minst bij de kinderwerkjes, aan het licht, dat tegenwoordig wél met de eischen van het schoone wordt gerekend. De Heeren CALLENBACH en BREDÉE beijveren zich als om strijd om te leveren, wat voor het fijnste en schoonste der on-Christelijke lectuur niet in de schaduw behoeft te staan, En dat »kunstenaar bij de gratie Gods» geen ijdele term is, wordt ons op treffende wijze door het schoone boekje van den Heer HOGENBIRK (zie pag. 26) bewezen.

Doch als wij voor de keurige bewerking den uitgevers onze dankbare hulde brengen, spreken wij tevens met nadruk uit, dat de goede inhoud alleen ook den schoonsten vorm tot zijn recht kan doen komen. De zilveren gebeelde schalen prijzen wij zeer, maar om de gouden appelen is het ons toch boven alles te doen.

In de tweede plaats zij ons eene enkele opmerking vergund ten opzichte van de taal. Het is ongetwijfeld eene groote deugd van een kinderboekje, als het in eenvoudigen stijl is geschreven. Het stijve en het gezwollene is nooit mooi, maar in een werkje voor de jeugd wel het allerminst. Doch tegenover het stijve mag ook weer geene al te groote losheid komen. Ook de eenvoudigste stijl moet schoon zijn. In sommige werkjes nu is het schoone te veel aan het losse en vrije opgeofferd. Een auteur voor de jeugd moet zich beijveren, altijd te spreken in eenen toon, die het kinderhart liefde en achting inboezemt. Zuiverheid van taal en stijl dient ook door de kinderwerkjes te worden aangekweekt. Inzonderheid wachte men zich voor ruwe uitdrukkingen, voor het inlasschen van stopwoorden en bastaardvloeken en ongeoorloofde uitdrukkingen als »Lieve hemel»,

»Goddank», enz. In menig boekje troffen wij deze, helaas! aan. De schrijvers, die ze bezigden, hebben daarbij niet bedacht, hoe teer en licht geschokt het kinderlijk gevoel is. Zulke uitdrukkingen zijn als brandnetels in een bloemperk. 't Zijn dissonanten, die het kinderlijk besef kwetsen. Als onze dienstboden ze gebruikten, zouden wij haar er over aanspreken. Hoe zouden wij ze dan kunnen goedkeuren in de boekjes, die de kinderen lezen en waaruit ze aan elkander vertellen. Zulke ongepaste uitdrukkingen nestelen zich zoo licht in het hoofd. Het verkeerde blijft gewoonlijk langer in het geheugen dan het goede. Ook is het gevaar niet denkbeeldig, dat kinderen ze overnemen en elkander toeroepen. Wijl dit aan zoo ernstige bedenking onderhevig is, en wij in menig boekje er ons aan ergerden, moet ons hierover een woord van het hart. Laten onze kinderschrijvers er zich toch zorgvuldig voor wachten.

In betrekking tot het gebruik van »Heer» en »Heere» vergunne men ons te zeggen, hoezeer ons leed doet, dat vele schrijvers er, naar het schijnt, maar niet toe te brengen zijn, om geregeld »Heere» te gebruiken. En toch is »Heere» eerbiediger en o. i. ook taalkundig zuiverder dan »Heer». Misschien is het een vooruitgang, dat in verscheidene boekjes beide vormen afwisselend voorkomen. Of zou dit eene concessie van den uitgever zijn, die dan evenwel op het standpunt der schrijvers allicht als eene drukfout beschouwd wordt?

In enkele boekjes troffen wij herhaaldelijk de uitdrukking »Lieve Heer» aan — en zelfs »Lieve Heertje». Dit keuren wij ten eenen male af. Ofschoon het niet onheilig bedoeld wordt, is dergelijke manier van spreken niet geschikt den kinderlijken eerbied voor het heilige te kweken. 't Is eene wijze van het heilige te behandelen, die wij, niet het minst voor kinderen, ongeschikt en zeer bedenkelijk vinden. Laten onze schrijvers voor de jeugd zich toch ernstig rekenschap geven van de wijze, waarop men met kinderen over den Heere en zijnen dienst spreken moet, en van de woorden, die men den kleinen in den mond leggen kan en mag. Te ver gedrevene naïviteit schaadt den eerbied en het heilig ontzag. Hier houde men zich streng aan de gulden spreuk: »Seria serio», d. i.: »Het ernstige met ernst!»

Voorts zij in het algemeen den schrijvers ernstige overweging aanbevolen van zoo menig taalkundig berispinkje, door BEETS in proza en poëzie uitgedeeld, en van zoovele uitnemende wenken door dien fijngevoelenden Christen in zijn *Verscheidenheden* en *Verpoozingen* voor schrijvers en lezers te vinden.

Onze derde opmerking, de laatste maar niet de minste, betreft den inhoud der boekjes. Ofschoon slechts enkele werkjes afgekeurd zijn, heeft in de beoordeeling vooral op het stuk van den Christelijken geest toch menig boekje eene veder moeten laten.

Hoofdeisch van een Christelijk schrijver voor de jeugd is o. i., dat hij in zijne verhalen de Heilige Schrift ook tot de kinderen doespreken. Ofschoon dit, helaas! bij menig boekje te weinig het geval is, hebben wij er ditmaal

aangetroffen, waarin het Schriftwoord eene ruime en juiste plaats heeft. Zulke werkjes bevelen zich daardoor boven vele andere aan.

Het citeeren van teksten uit Gods Woord moet nauwkeurig, moet letterlijk geschieden. Ook late men nooit na, er bij te vermelden, waar de kleine lezer dien tekst in zijnen Bijbel vinden kan. Dat bevordert het lezen en onderzoeken van het beste Boek en kan dienstbaar zijn, om Bijbelvastheid te kweeken, die zoozeer gewenscht is, maar in onze dagen al schaarscher wordt. Van het lezen van boeken, die tot de Schrift leiden en tot meerdere en geestelijke kennis van het Woord Gods brengen, is ook voor de jeugd, door de werking des Heiligen Geestes, de rijkste zegen te wachten.

In werkjes, die met den geest der Schrift gedrenkt zijn, zullen ook de hoofdwaarheden des Bijbels tot haar recht komen. Vooral in dit opzicht werden door de Commissiën dikwijls bedenkingen geopperd.

In menig Kerstverhaal komt de gróote Kerstgebeurtenis ganschelijk niet tot haar recht.

Vaak troffen wij eene duidelijke en kinderlijke omschrijving aan van hetgeen voor den zondaar geschieden moest, maar misten wij de vermelding van wat ook in den zondaar moet plaats hebben. Het werk des Heiligen Geestes in het hart behoorde meer ter sprake te komen. Het heil van den armen zondaar mogelijk door den dood van Christus, komt wel duidelijk uit, maar hoe deze deel daaraan krijgt, treedt niet helder in het licht. Dit is een gebrek van vele boekjes, die overigens eenen ernstigen inhoud en eene uitnemende strekking hebben. In menig verhaal kwam te weinig uit, dat het toebehooren aan Jezus niet alleen zalig sterven, maar ook welgetroost leven doet. Vaak wordt van *schuldvergeving* gesproken, maar zonder dat het *schuldbesef* levendig uitkomt. Ook dit is zeer bedenkelijk. Gemis van diepgaand schuldgevoel, gewerkt door den Heiligen Geest, is de ernstige schaduwzijde, die de bekeeringsgeschiedenissen der kinderboekjes zeer vaak vertoonen. Zulke boekjes kunnen niet dienen, om onze kinderen eene duidelijke voorstelling te geven van de Bijbelsche leer van zonde en genade.

Daarom zijn wij zoo vrij, den schrijvers en schrijfsters eene aandachtige en biddende overpeinzing van de Zondagsafdeeling uit onzen Catechismus, die van de waarachtige bekeering des menschen handelt, vriendelijk en dringend aan te bevelen; — want de bekeering, zooals zij in menig boekje wordt beschreven, kan de aanmerking van oppervlakkig te zijn niet ontgaan. Eene ernstige en voortgezette studie van de menschen en van de leidingen Gods, ook in de toebrenging tot Hem, is zeker ook voor onze kinderschrijvers eene zeer noodige zaak.

Vervolgens heeft het ons zeer vaak verwonderd en ook gesmart, dat menig auteur de meest voor de hand liggende argumenten, waarmede men tot de consciëntiën en tot de harten der kinderen spreken kan, ten eenen male ongebruikt liet. Met name geldt dit de leer van het Verbond der genade en van den Heiligen Doop. Daardoor heeft menig werkje veel van spijze zonder zout. Soms scheen het ons, of de schrijver dien kant wel

uitwilde, maar zich nog niet geheel van het Methodisme kon losmaken. Daardoor verloor het boekje ongetwijfeld aan degelijkheid en deugdelijkheid.

Zeer vele kinderverhaaltjes hebben de strekking, te doen inzien, hoe goed het is, in alles zijnen weg op den Heere te wentelen. Uitnemend. Maar dikwijls komt het dan voor, dat wie eerst in diepe armoede en in grooten nood verkeerde, later weer tot maatschappelijke welvaart geraakt. Dat maatschappelijk welzijn wordt wel eens wat veel op den voorgrond geschoven. Daardoor kan de gedachte in het hart der kinderen worden opgewekt, alsof aan de vreeze des Heeren steeds ook aardsche voorspoed en tijdelijke welvaart verbonden zouden zijn. En dit is zoo niet. De Schrift vleit nergens met het denkbeeld, dat vroomheid voor teger spoeden behoedt of tijdelijk gewin aanbrengt. Integendeel zijn de beproevingen van Gods kinderen menigvuldig. Zij komen uit al de vier windstreken tot hen. Maar uit alle die redt hen de Heere.

Een der Heeren recensenten maakte de opmerking: »Onze kinderschrijvers en schrijfsters moeten meer met »Gij» werken.» Deze opmerking kunnen wij met de woorden van een ander commissielid het best aldus omschrijven: »Het meer stichtelijke, tot het hart en geweten zich richtende, op persoonlijke overgave des harten aandringende gedeelte is m. i. te zwak.» En hij laat er op volgen: »De schrijver wilde zeker »niet preeken», maar had desniettemin toch wat meer gemoedelijk kunnen spreken.»

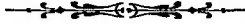
Zeker is het geoorloofd, dat een schrijver de pen ter hand neemt, om door onderhoudende leetuur van Christelijken inhoud der jeugd eenige aangename oogenblikken te bezorgen. Maar toch is »vertellen om te vertellen» niet het hoogste doel. Een schrijver van Christelijke kinderwerkjes moet zich ten doel stellen, de zedelijke en vooral de godsdienstige waarheden duidelijk zijnen jeugdigen lezers voor oogen te stellen. Van zulke boeken alleen gaat eene wezenlijk vormende kracht uit, wijl ze onder den zegen des Heeren dienstbaar kunnen zijn aan der kinderen tijdelijk en geestelijk heil.

BUSKEN HUET schrijft in zijne Litterarische Fantasieën (Deel VIII, pag. 20): »De kinderdichter mag en kan moraliseeren. Hiertegen is, als algemeen beginsel, niets in te brengen. Doch zijn mogen hangt van zijn kunnen af. De ons omringende natuur, de zich om ons heen bewegende dierenwereld, alles kan hem stof geven tot nuttige leering. Doch juist dewijl hij deze, om zoo te zeggen, slechts voor het grijpen heeft, komt eigenlijk alles op de inkleeding aan.»

Gedachtig aan dit woord, zeggen wij: indien de kinderschrijver maar nauwlettend acht geeft op de juiste inkleeding en op den rechten toon, mag hij vrij moraliseeren en vrij catechiseeren ook. Want de eenige troost in leven en sterven moet toch de door en in alles uitkomende hoofdgedachte zijn, ook van de echt Christelijke leetuur voor de jeugd.

Als iemand een panorama bezoekt, komt hij eerst in eene lange gang, slechts schemerend verlicht. In die gang wordt zijn oog voorbereid, om het tafereel, dat aanstonds hem wacht, recht te kunnen beschouwen. Met deze herinnering besluiten wij onze Algemeene Opmerkingen en wijzen wij,

het kleine met het groote vergelijkend, tevens het doel aan, dat wij er mede beoogen.

Na dit inleidend woord komen wij nu tot de Recensies. Zij zijn gerangschikt naar de volgorde der inzending.

Uitgaven van G. F. Callenbach te Nijkerk.

De rijke inzending van den Heer CALLENBACH is, als altijd, weder eenen hoorn des overvloeds gelijk. Niet minder dan 47 nieuwe uitgaven zagen dit jaar bij hem het licht: 24 herdrukken (waarbij zelfs 4de en 5de oplagen) en 23 nieuwe uitgaven. Boekjes voor het Kerst- en Paaschfeest, over zending en geschiedenis, en ook Bijbelsche verhalen. Het getal boekjes voor jongens is vrijwel geëvenredigd aan dat voor meisjes. Een rijk afwisselend programma dus.

Wij verblijden er ons over, dat er dit jaar verscheidene historische werkjes bij zijn, onder welke kloeke en deugdelijke verhalen: 3 van de oude en niet minder dan 8 van de nieuwe uitgaven.

Met volle recht mag de wakkere uitgever getuigen (zie het inleidend woord van zijnen catalogus) dat het voortdurend zijn streven is, om op den ingeslagen weg niet stil te staan, maar voort te gaan en steeds verder te komen.

Hiervoor strekt de verzameling nieuwe uitgaven voor 1902 tot voldoende bewijs.

Allereerst blijkt dit, als gij de lijst der schrijvers inziet. Niet alleen treffen wij hier de namen der bekende en beproefde kinderschrijvers weder aan; ook hebben wij het genoeg met nieuwe auteurs kennis te maken. En deze kennismaking was ons meer dan eens zeer aangenaam en wekte eene blijde hoop voor de toekomst in ons op.

In de tweede plaats gaat de Heer C. steeds voort, met aan de bewerking zijner uitgaven de meeste zorg te besteden. Menigen ouden kennis onder zijne boekjes troffen wij in nieuw en zeer bekoorlijk gewaad aan. De omslagen van vele werkjes zijn geheel naar den smaak des tijds. Mogen die niet door ieder even schoon worden gekeurd, er blijkt toch uit, dat de uitgever met de eischen van het heden ernstig rekening houdt. Ook is het te prijzen, dat de omslagen naar de nieuwe bewerking als middenstuk een plaatje bevatten, dat een tafereeltje uit het verhaal teekent.

Wat den illustratiedruk betreft, deze wordt van jaar tot jaar schooner. Menig boekje is versierd met plaatjes, die ook het oog van eenen kenner met welgevallen beschouwt.

De meeste werkjes zijn met prettig lezende, vaak zelfs zeer flinke letter gedrukt. Enkele werden echter compres en met o. i. te kleine letter gezet. Wij twifelen niet, of de uitgever zal daarmede zijne wijze bedoeling hebben,

Hij vergunne ons evenwel deze zaak te beschouwen met het oog op de

jeugdige lezers. Zoo compresse druk eischt te veel inspanning van en is een bederf voor jonge oogen. Wij achten haar niet overeenkomende met de eerste eischen, aan een kinderboekje te stellen. De druk toch is de geleiddraad, waarlangs de gedachten van den schrijver haren weg zoeken tot het hart der lezers. En de geleiding zal des te beter zijn, naarmate alle belemmerende invloeden worden geweerd.

Als wij dit in 't midden brengen, hebben wij ook het oog op de »Korenhalmen», welke de Heer BREDÉE uitgaf.

Nog eene andere opmerking moge ons vergund worden. Verscheidene boekjes zijn naar den omvang voor kleinere, maar wat den inhoud betreft voor grootere kinderen geschikt. Doch deze laatste kan men met een boekje van 5 of 10 ct. niet tevreden stellen. Bescheidenlijk geven wij daarom in overweging, historische verhalen van zoo beperkten omvang in één bundeltje saam te brengen. Dan komen deze beter tot hun recht en heeft men een flink boek ter uitdeeling voor de oudere leerlingen, dat om zijnen degelijken inhoud blijvende waarde zal hebben. Nu ontvangen die kleine historische verhalen allicht niet de volle waardeering, die ze toch rechtmatig toekomt.

Ook wat de prijsberekening aangaat, maakt de heer CALLENBACH al voordeelijker beschikkingen. »De prijzen zijn, niettegenstaande de steeds kostbaarder uitvoering, niet hooger dan voorheen.» Integendeel werden twee nieuwe series in den catalogus opgenomen, die nóg goedkooper zijn dan de vroegere. Deze goedkoopere serie wordt in het begin van de lijst afzonderlijk vermeld. Voor 5 ct. ontvangt men een lief boekje van 16 bladz. met geïll. omslag en zwart plaatje. Voor 7½ ct. een boekje van 24 bladz. (de andere van dien prijs hebben maar 16 pagina's) eveneens met geïll. omslag en een zwart plaatje naast den titel. Het woord goedkoop is hier geene klinkende leus, maar volle waarheid. Gij verbaast u over dien lagen prijs nog te meer, wijl ook deze series, bij getallen genomen, nog voor de helft van het bedrag worden geleverd. Deze uitgave geschiedde in 't belang der arme Zondagsschoolbesturen, en van degenen, die in den loop van het jaar aan de ijverige en trouwe leerlingen boekjes ter belooning uitreiken.

De prijsberekening loopt over de zeer afwisselende cijfers van 5 ct. tot 90 ct. toe. Ook wie zeer beperkte middelen heeft, kan bij den Nijkerkschen uitgever dus goed en goedkoop terecht.

De boekjes van 30 tot 50 ct. zijn weder stevig gecartonneerd en voorzien van linnen rug. Die van 50 ct. en hooger zijn ook in sierlijke bandjes verkrijgbaar. Deze worden afzonderlijk tegen 25 ct., doch *zonder prijsvermindering*, berekend. Opdat men zich gemakkelijk met de nieuwe uitgaven in kennis zou kunnen stellen, biedt de uitgever elke Zondagsschool weder een Exempl. »Winterbloemen», in drie deelen, aan. Men ontvangt die, gratis en franco, tegen inzending van het formulier, dat zich in den catalogus bevindt. Dit moet vóór 1 December, behoorlijk ingevuld en geteekend, worden opgezonden met bijvoeging van 25 ct. voor de portkosten.

Eindelijk, ook de catalogus zelf met zijnen sierlijken omslag, waarop aan de achterzijde tal van kleine reproducties der plaatjes, bewijst, dat de uitgever met gelukkige schreden op den ingeslagen weg nog steeds voortgaat. Wij wenschen hem toe, dat zijn reeds zoo groot debiet al grooter moge worden. Dat toch is voor hem de begeerlijke kroon op zijn werk. En dit is hem van harte gegund.

Wij openen nu de rij der afzonderlijke bespreking met de

Goedkooppe serie.

Boekjes van 5 cent.

- a. **Wat deed Jezus voor u? Wat doet gij voor Hem?** *Een woord tot de kinderen bij het herdenken van den dood en de opstanding des Heeren* door BETSY. Derde druk. Geïll omslag. 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

De inhoud van dit boekje is eigenlijk geen verhaal, maar meer eene stichtelijke vermaning tot de kinderen, om den Heere te zoeken, die zichzelven voor zondaren in den dood overgaf. Eene kleine, doch treffende vertelling dient als inleiding. Een stuurman offert zichzelven op, om de passagiers van een in brand geraakt schip te redden. Zij zijn daarvoor zeer dankbaar, want, zeggen zij: „Hij stierf voor ons.” Dit wordt overgebracht op hetgeen de Heiland voor zondaren heeft gedaan.

De strekking van het boekje is alleszins loffelijk. Het wijst op de grootzondaarsliefde van Christus, dringt ernstig aan op bekeering en stelt de noodzakelijkheid van de vernieuwing des harten door den Heiligen Geest levendig in het licht. Hoezeer wij den ernst van het streven waardeeren, kunnen wij niet nalaten te wijzen op wat o.i. een groot gebrek is. Waarom toch wordt bij de behandeling van zulk een onderwerp niet gesproken van het verbond der genade en van het teeken en zegel van dat verbond, dat onze kinderen in den Heiligen Doop hebben ontvangen? Ook ademt dit boekje hier en daar eenen geest van algemeene verzoening. In het gebruik van den naam des Heeren volgt de schrijfster niet altijd denzelfden regel. Ofschoon zij gewoonlijk „Heer” schrijft, gebruikt zij in den derden naamval steeds „Heere”. Ook het telkens spreken van den „lieven”, en „vriendelijken” Heiland bevalt ons niet. De redeneeren, de, betoogende vorm is voor de jeugd niet zoo aantrekkelijk als het verhaal, doch kan ter afwisseling wel eens goed zijn. Dewijl in dit boekje veel goeds te loven valt, kunnen wij het, in weerwil van de gemaakte opmerkingen, toch wel aanbevelen. Dat het reeds eenen derden druk beleeft, bewijst, hoe het bij velen geliefd is. De bewerking is, den uiterst lagen prijs in het oog gehouden, zeer net.

- b. **De Hagepreeken te Overveen en een brandstapel binnen 's-Gravenhage.** Twee verhalen door C. F. SCHÖTTELNDREIER. Tweede druk. Geïll. omslag. 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

Twee aangrijpende tafereelen uit den reformatietijd. In het eerste wordt de bekende geschiedenis van Peter Gabriëls Hagepreek onderhoudend medegedeeld; in het tweede de terechtstelling van Jan de Bakker. Wijl ze niet met elkander in verband gebracht zijn, begrijpen wij niet, dat de historische volgorde omgekeerd is, zoodat wat in 1566 plaats had voorafgaat aan wat in 1525 gebeurde.

Gelijk elke bladzijde uit den worstelstrijd onzer vaderen, geeft ook deze schets eenen diepen indruk van de kracht des geloofs. De volle waarheid, zooals die door de Gereformeerden beleden wordt, spreekt de schrijver hier uit. Wijl de prijs zoo laag is, zwijgen wij over de kleine letter en de middelmatige uitvoering der illustraties. Om zijnen schoonen inhoud is dit boekje zeer aan te bevelen.

- c. **Hendrik van Zutphen.** *Eene bladzijde uit de geschiedenis der Kerkhervorming in de 16de eeuw*, door J. VERHAGEN Jr. Vijfde druk. Geill. omslag en 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

't Is de bekende geschiedenis van Hendrik van Zutphen's marteldood. Dit verhaal is kort, maar levendig, en blijft, niettegenstaande het reeds overbekend is, aantrekkelijk. Taal en stijl zijn, behoudens enkele vlekjes, goed. De strekking wordt aan het einde aldus omschreven: „God zij gedankt, die ons, door marteling heen, gemaakt heeft, tot een vrij, onafhankelijk, protestantsch volk.” Als de prijs niet zoo verbazend laag was, zouden wij eene aanmerking op het plaatje maken; dat vinden wij niet mooi. Maar voor 5 cent een boekje van 16 bladz., het is haast gekregen. Daarom volstaan wij met het hartelijk aan te bevelen.

- d. **Grootmoeders versje.** *Een verhaal*, door A. VERHORST. Tweede druk. Geill. omslag. 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

Eene arme weduwe, die met een aangenomen klein kind eene schamele hut bewoont, wordt door den goddeloozen eigenaar van haar huisje bedreigd, op straat gezet te zullen worden, indien ze niet spoedig de achterstallige huur voldoet. In deze droeve omstandigheden wordt zij bemoedigd door het kind, dat haar herinnert aan haar lievelingsversje: „Maar de Heer zal uitkomst geven.” Haar vertrouwen wordt bekroond. Op wonderlijke wijze ziet zij zich in staat gesteld, haren dreigenden en spottenden huisheer te betalen. Meer nog: God vernieuwt zijn hart en brengt hem tot bekeering, zoodat hij voortaan in plaats van Grootmoeders verdrukker haar weldoener is.

Voor kinderen een bevattelijk en boeiend verhaal. De schrijver weet over het algemeen den rechten toon te treffen. Taal en stijl zijn goed. Grootmoeders versje geeft de strekking aan. Wie leeft in het vertrouwen, dat in bange dagen de uitkomst van den God zijns levens komen zal, vindt zich niet telcuregesteld. Treffend stelt dit verhaal in het licht den rijkdom van Gods arme kinderen tegenover de armoede van goddelooze rijkaards. De plotselinge omzetting van den hardvochtigen huisheer is sterk „verhaaltjesachtig”. Ook de aanleiding daartoe komt ons wat gezocht voor. Overigens een lief boekje. De uitvoering is goed. Duidelijke letter. Het plaatje is niet onaardig.

Wij willen het boekje onzen kinderen gaarne in handen geven.

Goedkoope serie.

Boekjes van 7⁵ cent.

- a. **De dokter in 't Moorenland, of van West naar Oost**, door A. J. HOOGENBIRK. Derde druk. Met Geill. omslag. 1 zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 7⁵ ct.

Op onderhoudenden toon, wij zijn het van den schrijver niet anders gewend, worden in dit werkje de avontuurlijke lotgevallen beschreven van Gijsbertus Termate. Soms doet het verhaal ons een oogenblik denken aan de geschiedenis van Jozef, dan weer aan de gelijkenis van den verloren zoon. Met den eerste heeft Gijs gemeen, dat hij van slaaf tot hooge eer opklimt in een Heidensch land; met den laatste, dat hij, weggelopen uit den kring, waarin hij naar Gods bestel was geplaatst, in den vreemde ten tijde der verdrukking naar den Heere leert vragen en tot bekeering komt. De Heere zegent hem in wat hij onderneemt. Hij maakt een paard van zijnen meester door aderlating gezond en geneest later door eenzelfde „operatie” den Dey van Algiers, die, uit dankbaarheid voor zijne goede doktersdiensten, hem de vrijheid geeft en hem met geschenken overlaadt. Gijs keert naar 't vaderland terug, gaat later weer naar Afrika, arbeidt in Gods koninkrijk en sterft ten slotte juichend in het heil zijns Gods.

De strekking van dit boekje is: ongehoorzaamheid, onnadenkendheid en wispelturigheid worden gestraft. De Heere gebruikt dikwijls zware wegen, om zelfzucht en eigenzinnigheid te breken en het hart des zondaars te verootmoedigen. Duidelijk laat de schrijver uitkomen, dat God bij de bekeering zich bedienen kan van het zaad des Woords, dat in eenvoudigheid vroeger uitgestrooid werd. Wat Gijs eertijds van het Woord des Heeren had leeren kennen, wordt hem later tot licht en troost. Altemaal gulden lessen van uitnemende waardij.

Als wij ons ééne opmerking betreffende den inhoud veroorloven, is het deze: misschien wekt dit verhaal bij menigen jeugdigen lezer wel een weinig de zucht naar het avontuurlijke op. Doch in weerwil van het avontuurlijke, dat er in voorkomt, toont dit boekje duidelijk aan, dat vrede met God het hoogste goed is, 't welk alleen door het geloof in Christus wordt verkregen.

De stijl is los, hier en daar wat te los. De correctie is niet nauwkeurig geweest. In eenen derden druk behoorde deze ten minste onberispelijk te zijn. „Heer” en „Heere” komen beide voor. De uitvoering en illustratie zijn goed. Wat grootere letter had dit boekje nog meer aantrekkelijk gemaakt. Het verdient alleszins aanbeveling. Wij wenschen het een goed onthaal toe, ook op zijnen derden tocht.

- b. **Vaders laatste Woord.** *Eene ware gebeurtenis*, door JOHANNA. Derde druk. Geill. omslag. 1 zwart plaatje. 24 bladz. 7⁵ ct.

Eene eenvoudige vertelling naar aanleiding van het overlijden van zekeren Dirk van Vliet. De weduwe blijft met vier kinderen achter. Zij is zelf zwak. Doch de vreeze des Heeren is hare sterkte. De laatste woorden van haren stervenden man waren geweest: „God zal het verhooren!” het gebed n.l., door den predikant voor Van Vliets echtgenoot en kinderen opgezonden. Hoe dat woord troostte en hoe het bevestigd werd, wordt op boeiende wijze in het verhaal beschreven, dat reeds voor de derde maal het licht ziet.

De strekking is alleszins uitnemend. Weduwen en weezen worden door deze bladzijden opgewekt, op God te vertrouwen en hun leed en nood den Heere te klagen. Die op den Heere zich verlaten, zullen niet beschaamd worden. Hij hoort het gebed. Daarop en op zijne toezegging, dat Hij een rechter is der weduwen en een vader der weezen, mogen zij zich verlaten meer dan op het altoos eenigszins subjectieve vertrouwen eens vromen vaders.

Wijl de feiten in dit boekje niet talrijk zijn, kan het niet anders, of het verhaal moet onder de karigheid der stof geleden hebben. Nog al wat breede opzet hier en daar en wat veel omslag zijn daarvan het onvermijdelijk gevolg. Zelfs is het slot dezer vertelling geene historie, maar het verhaal, van wat de schrijfster zich als den mogelijken levensloop der kinderen voorstelt.

Het boekje is vloeiend geschreven en laat zich aangenaam lezen. Taal en stijl zijn niet geheel onberispelijk. Het woord *prevelen* (pag. 8) is ten onrechte gebruikt; deze vrouw prevelde niet, maar *bad eerbiedig*. *Afwerpt*, op pag. 14, is eveneens min gelukkig gekozen. Men zie Deut. 28 : 40, en men zal verstaan, dat in 't afwerpen der vrucht een oordeel wordt aangekondigd. Zie ook de Gedichten van BEETS Deel 4, pag. 45 III. *Overweldigend* (op pag. 15) voor *overweldigd* is zeker eene drukfout.

Doch in weerwil van deze opmerkingen kunnen wij dit boekje, dat er zeer netjes uitziet en verbazend goedkoop is, inzonderheid om zijne diep Christelijke strekking vrijmoedig aanbevelen.

Boekjes van 7⁵ cent.

- a. **Lea of de kracht van Gods Woord.** *Een waar verhaal*, door BETSY. Tweede druk. Geill. omslag. 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 7⁵ ct.

Dit boekje verplaatst ons in de Jodenbuurt van eene onzer groote steden en

bevat de bekeeringsgeschiedenis van eene Joodsche vrouw, die door de prediking en het onderzoek der Schrift er toe gebracht wordt, zich voor den Heere Jezus te buigen. Vooraf gaat als inleiding eene beschouwing van den Joodschen Verzoendag, terwijl aan het slot nog eenige mededeelingen worden gedaan omtrent de vervolging, waaraan de afvallige blootstaat. Ten laatste wordt Lea's oudste zoon ook voor den Christus gewonnen.

Op bevattelijke wijze wordt deze geschiedenis in heldere taal en goeden stijl verteld. Duidelijk doet de schrijfster de kracht van Gods Woord uitkomen, terwijl haar boekje geheel den indruk geeft te zijn, wat op het titelblad vermeld staat: „Een waar verhaal.” De illustratie en het plaatje aan de binnenzijde zijn sprekend. Weer hindert ons hier de kleine letter. Maar de prijs is ook uiterst laag. Wij achten het voor onze Zondagsscholen zeer geschikt. Het leert de vijandschap der Joden kennen tegen den Christus en het Christendom en doet zien, dat hetgeen den Jood tot ergernis strekt, des Christens eenigen roem uitmaakt: Golgotha's kruis. Dit laatste had evenwel wat duidelijker in het licht gesteld kunnen worden. Niettemin bevelen wij dit boekje gaarne aan.

- b. **Vader en Dochter.** *Eene geschiedenis uit het begin der derde eeuw*, door J. VERHAGEN Jr. Derde druk. Geill. omslag in kleurendruk. 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 7⁵ cent.

Eene bladzijde uit het martelaarsboek. Het is de bekende, altijd boeiende historie van Perpetua, de moedige martelares van Carthago, die tot in den dood haren Heiland meer lief had dan haren vader, ja, meer dan haar eigen kind.

Dit boekje laat zich door kinderen gemakkelijk lezen. De verhaaltrant is eenvoudig. Ook de eenvoudigste stijl moet echter schoon zijn. Het schoone is in dit werkje te veel aan het losse en vrije opgeofferd. Ook had de strekking van het verhaal n.l. hoe Gods genade zich verheerlijkt in zulk eene zwakke vrouw, duidelijk kunnen en o.i. ook moeten uitkomen. Evenwel bevelen wij dit boekje met alle vrijmoedigheid aan. Het is keurig afgewerkt. De teekeningen zijn sprekend. Maar de letter is wat klein en de druk voor kinderen te compres.

- c. **De klok van Baas Willems.** *Een verhaal uit het Engelsch*, van Mevrouw O. F. WALTON. Tweede druk. Geill. omslag. 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 7⁵ ct.

Baas Willems, een knap werkman, die maatschappelijk goed leeft, maar zich niet als zondaar voor God kent, koopt eene klok, die eerst na *inwendige* reparatie goed gaat loopen. Op Oudejaarsavond windt hij haar op en zegt: „Nu zal het weer wel een jaartje goed met je gaan.” Eene vraag van zijn zoontje: „Zal het met u het volgend jaar ook goed gaan?” brengt hem tot nadenken, en is aanleiding tot zijne waarachtige bekeering, waartoe vooral, onder den zegen Gods, eene predicatie over Spreuken 14 : 12 medewerkt.

De strekking van dit verhaal is diep ernstig: geene zelfverbetering, maar alleen het geloof in den Heere Jezus Christus, als den gekruisigden Zaligmaker, kan den zondaar troosten en redden.

Het laat zich gemakkelijk lezen. De sierlijk geillustreerde omslag, het lieve plaatje aan de binnenzijde en de groote letter, alles lokt tot lezen. Dat de schrijfster den kindertoon juist heeft getroffen, durven wij niet verzekeren. Hoe klein van omvang dit boekje ook zij, toch achten wij het om den vorm en om den inhoud meer geschikt voor de oudere dan voor de jongere leerlingen. Voor dezen kan „Jachin” het vrijmoedig aanbevelen.

Boekjes van 10 cent.

- a. **Het Bloemenmeisje.** *Een Paaschverhaal voor kinderen*, door Betsy. Tweede druk. Geill. omslag in kleurendruk, 1 zwart plaatje. 24 Bladz. Prijs 10 ct.

Flora en Hansje, twee ouderlooze kinderen, zijn bij grootmoeder thuis. De is arm, maar zorgt uitnemend voor het tweetal. Doch grootmoeder wordt ziek en er komt gebrek. Flora gaat in haren eenvoud naar het bosch, maakt reukertjes en biedt deze te koop aan, maar niemand wil ze hebben. Door een tuinman geholpen, bekomt zij minder alledaagsche bloemen, en nu gaat haar kleine handel beter. Met het geld, dat zij op deze wijze verdient, verzorgt zij hare grootmoeder. Voor het raam van eenen boekwinkel ziet zij eene plaat, die de kruisiging van Christus op Golgotha voorstelt. Een knaap legt haar de uit. Nu zij verneemt, dat de Heere Jezus is gestorven, is zij geheel mistroost, zoodat zij met haar broertje niet meer bidt, gelijk ze steeds gewoon was te doen. Mevrouw Halle, eene vriendelijke dame, met wie zij in aanraking komt, neemt haar op de Zondagsschool en nu hoort zij, dat Christus niet alleen gestorven maar ook opgestaan is. Door de liefderijke bemoeiingen van Mevrouw Halle worden tijdelijke en geestelijke zegeningen het deel dier kleine familie. Later doet Flora belijdenis van haar geloof. Tot gedachtenis aan deze gelegenheid krijgt zij een kerkboek met eene passende opdracht daarin.

't Is eene goede vertelling. De gesprekken tusschen Flora en Hansje zijn recht kinderlijk. De schrijfster teekent de tafereeltjes zóó levendig, dat wij van lezers aanschouwers worden. In eenen aantrekkelijken vorm wordt voorgesteld, hoe een kind tot de kennis der waarheid kan komen.

Doch hier moeten ons enkele aanmerkingen uit de pen. De gedurige herhaling van „Lieve Heer”, „Onze lieve Heer”, en zelfs „Heertje” is eene zoetsappige liefelijkheid, die o. i. tekort doet aan den eerbied voor de hooge majesteit Gods. Op zulk eene wijze over den Heere tot de kinderen te spreken, moet stellig worden ontraden. Ook het gemis van een diepgaand schuldgevoel gewerkt door den Heiligen Geest, is eene schaduwzijde van dit lieve boekje.

Dat de schrijfster bij eene uitdrukking als deze: „En zoo leerde onze Flora meer en meer den lieven Zaligmaker kennen, door middel van zijn Woord en van het onderwijs”, (pag. 23) ganschelijk niet gewaagt van de toepassende werking des Heiligen Geestes, in het hart des zondaars, begrijpen wij niet. Overigens heeft dit boekje de groote verdienste, dat de hoofdmotieven genomen zijn uit de eigen sfeer van het kind. Daardoor beveelt het zich sterk aan.

Wat de uitvoering betreft, veroorloven wij ons de vraag, of die kleine letter in zoo compressen druk van het kinderoog niet te veel inspanning eischt. De prijs, 10 cent, voor een boekje van 24 bladz. met geïll. omslag en 1 plaatje, is uiterst gering.

b. **Hans Egede, de apostel der Groenlanders.** *Een verhaal*, door E. GERDES. Tweede druk. Geïll. omslag. 1 zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Als de oude Heer Gerdes aan het vertellen is, wie zou dan niet luisteren? In dit boekje gaf hij geen oorspronkelijk verhaal, maar vertelde hij op boeiende wijze na, wat hij te Barmen in eenen Zendingsbidstond hoorde, van Hans Egede, en den strijd en de beproevingen, die hij te doorworstelen had, eer hij zijne geliefde gemeente verlaten en als Zendeling naar Groenland gaan kon.

Boekjes, die bij de jeugd liefde tot de zending opwekken, zijn alleszins uitnemend. Jammer, dat de schrijver met zijn kleurrijk penseel den nood der Heidenen niet meer geteekend heeft. Dan zou het boekje nog beter doel treffen. Dat Hans Egede en zijne vrouw zooveel acht geven op teekens en daarin wijzigingen van Boven zien, wil ons niet bevalen. Ook hadden wij in een verhaal als dit de hoofdwaarheden des Christendoms gaarne in scherper belijning aangetroffen. Doch deze vindt men bij „onzen ouden vriend” nergens. Daarin lag zijne kracht blijkbaar niet.

Het plaatje bij het titelblad stelt het hoogtepunt der vertelling in treffende beelden voor. Maar de kleine druk is een bederf voor jonge oogen. De geschiedenis zelf, „hoe Hans Egede als Zendeling naar Groenland ging”, blijft altijd aangrijpend schoon en kan steeds onze kinderen ter lezing worden aanbevolen.

- c. **Het lot in de klingelbuil.** *Een verhaal voor onze jeugd*, door J. DE LIEFDE. Tweede druk. Geïll. omslag. 1 zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Vertellen, zooals De Liefde deed, schijnt misschien wat uit den tijd, doch blijft voorloopig nog eene kunst, die niet gemakkelijk is na te volgen. Hem te overtreffen, zal het beste middel zijn, om hem uit het veld te slaan.

't Is mooi geteekend, het ontevreden hart, dat uitgaat naar meer, en om wat het begeert, veronachtzaamt wat het bezit, in de Scheveningsche vischvrouw, die uit begeerlijkheid een tientje koopt in de loterij. 't Is treffend geschetst, hoe de Heere de vrouw door middel van de ziekte harer kinderen ontdekt aan hare zonde en haar brengt tot bekeering. Dat ze het lezen, de jongen en de ouden. En de Heere moge het zegenen.

Hoewel het boekje een weinig in het algemeene blijft hangen, is de strekking toch goed. Het verkeerde van het loten komt er in uit, ontevredenheid wordt veroordeeld, vroomheid en godsvrucht aanbevolen. Doch dat wij van des Heilands borgtochtelijk lijden en van het oprechte geloof in Christus niet hooren, is eene schaduwzijde, die niet te loochenen valt.

Maar anders, wat den verhaaltrant betreft, is dit boekje een juweel. Welk een onderhoudende toon! En hoe karakteristiek, die vele spreekwoorden! Heel het boekje is doorgeurd van het visschersleven. Op elke bladzijde pakt en boeit het u.

De bewerking is uitnemend, de lettergrootte precies goed. Het plaatje aan de binnenzijde is allergelukkigst getroffen. De tweede druk van het boekje bewijst, dat het geliefd is, en die liefde is alleszins te verklaren.

Boekjes van 12^s cent.

- a. **Het gespaarde dubbeltje.** *Een verhaal*, door A. J. HOOGENBIRK. Derde druk. Geïll. omslag. 1 gekleurd plaatje. 16 bladz. Prijs 12^s cent.

Dorus Haakland is de eenige zoon van eenen pakhuisknecht. Zijn vader is arm en moet om zijn werk den geheelen dag van huis. En aangezien zijne vrouw overleden is, wordt de opvoeding van Dorus geheel verwaarloosd. Hij gaat naar kerk noch school. Een Zondagsschoolonderwijzer weet hem zoover te krijgen, dat hij geregeld de Zondagsschool bezoekt. Het onderwijs, hier ontvangen, wordt hem tot tijdelijken en eeuwigen zegen.

„Beter een dubbeltje sparen dan eenen rijksdaalder uitgeven”, is de belangrijke les, die door deze vertelling op eenvoudige en snedige wijze tot de jeugd komt. In echte kindertaal worden hier het nut der spaarzaamheid, de zegen van de Zondagsschool en de onzalige gevolgen van een lichtzinnig leven geschetst. Deze geschiedenis is misschien hier en daar extra mooi. Doch zij is gebeurlijk, en in elk geval is zij leerrijk, vol ernst en toepasselijkheid. Dit boekje heeft zeer stellig eene opvoedende en vormende waarde. En de derde druk bewijst, hoe het bij de jeugd in den smaak valt.

Zoowel om den schoonen vorm, als om den belangrijken inhoud bevelen wij het van harte aan. Het eenige vlekje, dat het in ons oog ontsiert, is, dat overal „Heer” voorkomt in plaats van „Heere”. 12^s cent voor een boekje met in kleuren geïllustreerden omslag, een mooi plaatje en 16 bladzijden in flinke letter, mag een prijsje genoemd worden.

- b. **De Postconducateur.** *Een ware gebeurtenis.* Vrij bewerkt naar het Hoogduitsch, door JULIUS. Geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 12^s ct.

De postconducateur Werner, wiens gezin in armoedige omstandigheden verkeert, bezwijkt in den sneltrein van Berlijn naar Hamburg voor de verzoeking, om eenen brief, waarin hij een goudstuk denkt te vinden, te openen. Het ver-

meende geldstuk is echter een zwaar lakzegel. In plaats van geld vindt hij eene kaart, waarop in gouden letters staat: „Roep mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eeren!” Ps. 50 : 15. Deze woorden treffen zijn hart en zijn het middel, om hem tot boete en bekeering te brengen. Te Hamburg gekomen, bezorgt hij persoonlijk den brief aan het adres bij eene rijke weduwe, die juist in dezen brief opgewekt wordt, zich het lot van ellendigen aan te trekken. Zij wordt nu de weldoenster van de familie Werner, en alzoo wordt het voorgevallene met den postconducateur ook haar ten zegen.

Om verschillende redenen voldoet dit boekje ons niet. Het bespreekt een zeer oppervlakkig Christendom, waarbij alles met den sneltrein gaat, zoowel de bekeering van den postconducateur, alsook de verbazende verandering van Mevrouw von Willmer, die vroeger „dat kleine goed” nooit had kunnen uitstaan en ze steeds „als lastposten beschouwd had, maar nu op eens eene vriendelijke beschermster wordt van Werners verarmd huisgezin.” „Zij kan zich niet verzadigen van het liefdewerk, dat plotseling eenen vollen stroom van nieuwen levenslust in haar hart had uitgestort” (bladz. 14). Wél worden wij er op gewezen, dat de zonde steeds grooter moeilijkheden brengt, in plaats van verlichting te bieden, maar het komt niet duidelijk uit, dat de zonde ongerechtigheid is, die tegen God begaan wordt en ons voor Hem diep schuldig stelt. Ook begrijpen wij niet, dat bij eene vertelling als deze, waarin zonde en berouw toch hoofdmomenten zijn, niet gesproken wordt van de verzoening door het bloed van Christus. De naam van den Heere Jezus wordt zelfs niet eens genoemd. En wat te zeggen van hetgeen wij lezen op bladz. 6, waar de zieke vrouw van den postconducateur meent, dat haar bidden om herstel niet helpt, wijl haar man niet medebidt?

Ook op taal en stijl valt heel wat aan te merken. In de uitdrukking op pag. 10, waar gesproken wordt van verzoeken, waarin God „hem nog zo vriendelijk had opgekeerd” is zeker eene drukfout. Wel komt hier en daar eene goede passage voor, bijv. pag. 5, waar de innerlijke worsteling van den postconducateur wordt geteekend, doch voor een goed boek wordt meer vereischt dan hier en ginds eene treffende bladzijde. De geheele inkleeding van het verhaal schijnt ons bedenkelijk toe. Als op het titelblad niet uitdrukkelijk vermeld stond: „Een ware gebeurtenis” (is dat geen pleonasme?), dan zouden wij er van gezegd hebben, dat dit verhaal meer de vage omtrekken der phantasie, dan de duidelijke lijnen der werkelijkheid vertoont. Het dorre stuk hout van zoeven wordt op eens omgetooverd in eenen prachtige bloemruiker.

„Jachin” kan dit verhaal voor de uitdeeling op onze Zondagsscholen niet aanbevelen. De bewerking is goed en het plaatje wel aardig. De keurig geïllustreerde omslag zal het kinderoog doen fonkelen.

c. **Een blijde Kerstdag.** *Een verhaal*, door MARIE. Geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 12^s ct.

Eenige bladzijden uit de jeugd en jongelingsjaren van eenen kantoorclerk. Johan, vroeg wees geworden, komt bij Oom en Tante, bij wie hij niet veel liefde ondervindt. De oude luitjes begrijpen het kinderhart niet. Later komt hij op een kantoor, doch gevoelt zich steeds eenzaam. Op eenen Kerstdag gaat hij *onbewust* ter kerk (bladz. 11), hoort daar van den Zaligmaker spreken, „liefde, vrede, blijdschap”; bij den uitgang valt eene jonge weduwe in zwijm; op verzoek der kinderen biedt hij hulp. De geneesheer, die ontboden is, vindt Jan sympathiek en wordt zijn beschermer.

De fraaie omslag, de prettige druk en het keurige plaatje maken dit boekje voor het kinderoog zeer aantrekkelijk.

De schrijfrant is sterk afwisselend: nu eens heel eenvoudig, dan weer hoogdravend, soms zelfs sentimenteel. „Ach, zij wist niet, zij begreep niet, dat het kinderhartje zoo'n behoefte had aan liefde, teedere, geduldige liefde, en het knopje, dat heerlijk zou zijn ontloken onder den koesterenden zonnenschijn der

liefde, verkleumde door de aanraking van den killen Noordenwind." (bladz. 7). Zulk een zin past in de omlijsting van dit verhaaltje niet. Ietwat hoogdravend is het: „tempelwaarts spoedend" (bladz. 11) en: „daarna ruischte de heerlijke engelenzang door het tempelgewelf." Sentimenteel is het, dat de dokter zich eenen traan uit het oog wischt (bladz. 13), en *bewogen* Johan de hand drukt. (bladz. 14). Hier en daar echter treffen wij inderdaad gelukkig weergegeven „brokjes kinderleven" aan.

Tegen de strekking van dit boekje moeten wij, helaas, ernstige bedenkingen inbrengen. De schrijfster bedoelt zeker te doen zien, dat men zelf liefde moet bewijzen, wil men liefde ontvangen, en dat het leven daardoor rijker en gelukkiger wordt. Op zichzelf is dit niet verkeerd. Maar hoogst bedenkelijk is het, als onder deze liefdesbetrachting de eigenlijke beteekenis van het Kerstfeest schuil gaat. Johan hoort: „Ziet, ik verkondig u groote blijdschap" en hij vraagt: „Blijdschap, ook voor mij, maar hoe?" Het antwoord is dan feitelijk: betoon liefde aan uwen medemensch en gij ontvangt liefde terug en dat geeft blijdschap. Door dit spreken van „liefde, vrede, blijdschap" wordt dit Kerstverhaal doodgemaakt, juist als het moest beginnen te leven. Van eenen zondaar, die blijdschap in zijnen Zaligmaker vindt, verneemt gij niets, al heet het boekje ook „een blijde Kerstdag." Dit is niet: den weg des heils den kinderen voorhouden, 't is dien te verduisteren.

Op eene andere plaats wordt beweerd, dat Johans overledene moeder in den hemel niet alleen alles weet, wat hij doet, bijv. als hij brutaal is tegen Tante, maar ook, *dat zijne moeder voor hem bidt*. Waar wordt dit in de H. Schrift geleerd?

Wijl dit boekje noch door inhoud, noch door schrijftrant uitmunt, wijl het leeringen bevat, die de onze niet kunnen zijn, en vooral wijl het het Kerstevangelie niet predikt, maar verdonkert, moeten wij het ter zijde leggen. Wij kunnen het in geen enkel opzicht aanbevelen.

Boekjes van 15 cent.

- a. **Eddie's Kerstlied**, door ALBERTA. Geïll. omslag. 1 gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Eene Amerikaansche Kerstgeschiedenis. Eddie, eene kleine jongen van Hollandsche afkomst, zal op Kerstdag in de kerk van de Hollandsche gemeente een lied zingen, zooals daar de gewoonte is. Dat lied maakt bijzonderen indruk op eenen man, die voor jaren zijne vrouw en zijn eenig kind, van gelijken leeftijd als de zanger, heeft verloren en na dien tijd in opstand leeft tegen de leidingen, die Gods voorzienigheid met hem houdt. Den volgenden dag verdwaalt de kleine uit het eenzaam gelegen ouderlijk huis, maar wordt verstijfd in de sneeuw gevonden en van eenen wisselend dood gered door denzelfden man, die eerst door het lied en nu ook door deze gebeurtenis getroffen, „zich langzamerhand leerde verblijden over Gods liefde en de komst van zijnen Zoon op aarde."

De vorm van dit boekje heeft veel goeds. De schrijfster slaat den juisten toon aan. Vooral hierin, dat zij in dit verhaal, 't welk blijkbaar voor zeer jonge kinderen is geschreven, de jeugd aanspreekt. Onze kinderschrijvers en schrijfsters moesten meer met „Gij" werken. Door eenvoudige taal en eenvoudige voorstelling der feiten tracht Alberta tot de kleinen af te dalen. Dit is haar over 't algemeen vrijwel gelukt. Soms evenwel ook niet. Er komen uitdrukkingen in voor, die in den bedoelden vorm niet passen. „De maan wierp haar zilveren schijnsel over de vlakte", (pag. 12), of bladz. 20: „Dreigend welft de loodgrijze lucht zich over de besneeuwde vlakte." De correctie is goed. De druk en illustratie zijn naar wensch. De strekking van dit verhaal is ons niet duidelijk geworden. Het Kerstfeest komt in zijne beteekenis niet tot zijn recht. De *Kerstboom* schijnt hoofdzaak te zijn. Van de komst des Heeren, om *zondaren*

zalig te maken, is eigenlijk in 't geheel geene sprake. Met de omschrijving van de Vleeschwording des Woords, zooals die op pag. 19 voorkomt, kunnen wij, Gereformeerden, geenen vrede hebben: „En toen had de dominée gesproken over de groote liefde van God, die zijnen Zoon als een arm kind op aarde had gezonden, om de menschen gelukkig te maken.” Hoe vaag! Van zonde en genade hier geen woord. Ook betwijfelen wij zeer, of het verstandig is, onder de oogen van jonge kinderen te brengen zinnen als deze: „God is liefde, maar hij kon niet meer gelooven, dat God hem liefhad, sinds Hij hem het grootste verdriet had aangedaan, dat hem kon treffen.” Conclusie: voor onze Gereformeerde Zondagsscholen is dit boekje niet geschikt.

b. Het ware leven. *Een Paaschverhaal*, door Betsy. Geill. omslag. 1 gekl. plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Clasina, de eenig overgeblevene dochter eener weduwe, is ziek en wordt door een nichtje — Jansje geheeten — opgepast. Deze heeft juist van eene buurvrouw eene vermaning gehad over hare nalatigheid in het bezoeken der Zondagsschool en hare traagheid in het leeren. Jansje neemt dat woord ernstig ter harte. En dit komt haar nu goed te pas. Clasina's moeder kan hare kranke dochter geenen troost bieden. Jansje leest haar heur Zondagsschoolkaartje voor; dat eenen tekst en een gezangvers bevat. Dit brengt Clasina tot nadenken en wordt een middel tot hare bekeering. Een oude tuinman, dien zij vroeger om zijne vroomheid ontweek, is haar nu een gids op den weg ten leven.

De strekking van dit verhaal, door den titel genoemd, treedt duidelijk heel het boekje door aan het licht, n.l. dat het *ware* leven slechts in de gemeenschap met God gekend wordt. Duidelijk wordt hier getoond, dat getrouwheid, vooral met betrekking tot het zielenheil van den naaste, door den Heere bekroond wordt. Maar het diep besef van schuld, van overtreden te hebben tegen God den Heere, ontbreekt helaas. Het voornaamste, dat Clasina drukt, is, dat zij vroeger niet goed heeft geleefd. De woorden zonde en genade missen in dit boekje den diepen ernst der Heilige Schrift. Eene uitdrukking als op pag. 20, 3e alinea, voorkomt: „Heiland, die voor *allen* (d. w. hier zeggen alle menschen) is gestorven aan het kruis”, mag niet zonder aanmerking worden doorgelaten, wijl zij in strijd is met Gods Woord. Ook gebruikt de schrijfster steeds „Heer” in plaats van „Heere”.

Ofschoon de vorm van het verhaal wel kinderlijk is, achten wij de vijftienjarige Clasina wat al te „wijs.” Eene uitdrukking als: „Zij brengt medicijn voor iemands hart”, is niet natuurlijk bij een kind. Hoewel wij dit boekje niet bepaald ontraden, moeten wij toch opmerken, dat het voor ons niet No. 1 op de lijst staat. Dit spijt ons te meer, omdat de bewerking van het uiterlijk zeer schoon is en het een allerliefst plaatje bevat. Doch de goede inhoud gaat ons ook boven den sierlijksten vorm.

c. Waren dat geen paar flinke jongens? *Een vertelling op waarheid gegrond*, door Betsy. Geill. omslag. 1 gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Dit boekje verhaalt van twee flinke jongens, die door den Heere gebruikt werden, om eene arme weduwe met haren zoon uit den nood te helpen. Op weg naar het ijs, waar echt genot hen wacht, vinden zij Klaas Snip, een arm kleermakertje, van koude en zwakte neergezegen. Zij geven er het ijsvermaak aan, en vragen bij het geld uit eigen spaarpot gaven van vrienden en burens, zoodat zij in de gelegenheid komen, Klaas en zijne moeder te helpen. De aandacht der dorpelingen is nu meer dan tevoren op den armen kleermaker gevestigd, die voortaan niet meer over gebrek aan werk heeft te klagen. De oude vrouw ziet in dit alles met dankbare vreugde de vervulling van Gods beloften en de verhooring harer gebeden.

Voor den vorm hebben wij niets dan lof. De wijze van voorstelling en in-

kleeding is voor kinderen boeiend en bevattelijk. De schrijfster daalt in goeden zin tot hare kleine lezers af en weet ook in het gesprek hunnen toon te vatten en weer te geven. De strekking is Christelijk en practisch. In de weduwe zien wij het geloofsvertrouwen bekroond. In het voorbeeld der jongens worden de jeugdige lezers opgewekt tot het oefenen van liefde en mededeelzaamheid. Het is goed, dat de schrijfster gevoelen doet, dat deze Christelijke deugden nog niet bewijzen, dat men waarlijk een Christen is, waarom zij besluit met den wensch, dat deze flinke jongens ook den Heere Jezus mogen leeren kennen als hunnen Zaligmaker. Aan het gebruik van „Heer” in plaats van „Heere” zullen sommigen zich stooten.

De bewerking is uitnemend. Fraaie omslag. Lief plaatje. Heldere druk. De derde opslag bewijst, dat de jeugd het gaarne leest. Zulke lectuur is voor onze jongens zeer geschikt.

Boekjes van 20 cent.

- a. **Een mislukte bedeltocht.** *Een Kerstverhaal*, door JOHANNA. Geill. omslag. 2 gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Een meisje uit een verarmd gezin wordt op Kerstavond uit bedelen gezonden. 't Duurde lang, eer zij er toe kon overgaan, maar de nood dringt. Zij gaat naar het station, en vraagt aan de reizigers om eene aalmoes. De meesten loopen ongevoelig haar voorbij. Eindelijk wil een heer haar iets toereiken, doch zij verdwijnt eensklaps onder de menigte. Zij vindt dat bedelen zoo schandelijk. Wat dan? Zij gaat naar eenen kapperswinkel, verkoopt hare schoone haarlokken, en brengt het geld, daarvoor ontvangen, thuis. Het Kerstlied, dat zij, in den kapperswinkel heeft hooren zingen (de kapper is een godvreezend man) is aanleiding, dat het meisje voor het eerst van haar leven het evangelie hoort en eene bedelares wordt aan den troon der genade.

In 40 bladzijden helderen druk, met 2 mooie plaatjes en sierlijken omslag, wordt dit Kerstverhaal den lezers aangeboden. Taal en stijl zijn zuiver. Het geheel maakt eenen aangenamen indruk. De strekking is, dat men met al zijne nooden tot den Heiland de toevlucht mag nemen. Hoe uitnemend dit ook zij, toch heeft het telkens borduren op dit stramien eene schaduwzijde. Het maakt wel eens den indruk, alsof het doel van Jezus' komst was, van het aardsche leed te verlossen. Verschillende redenen worden genoemd van Christus' menschwording. Doch de diepste oorzaak: n.l. onze ontvangenis en geboorte in zonden, gelijk de Catechismus het uitdrukt, wordt door de schrijfster niet gemeld. Ook lijkt het ons toe, dat zij de leer der verkiezing angstvallig verzwijgt. In het slot schijnt de Zondagsschool de kerk te vervangen. Doch niettegenstaande deze fouten durven wij dit boekje gerust aanbevelen.

- b. **Jan's misdrijf**, door JOHANNA. Geill. omslag. 2 gekleurde plaatjes. 39 bladz. Prijs 20 ct.

Een jongen uit een arm, doch Christelijk gezin, maakt zich schuldig aan eene leugen. Gewoonlijk kent hij zijn versje voor de Zondagsschool goed, maar eens, als hij verzuimd heeft, het te leeren, tracht hij door eene leugen zijnen onderwijzer te misleiden. Om eene verkeerde daad te verbergen, spreekt hij later weer onwaarheid. De gevolgen zijner handeling en het lezen van Psalm 34 aan het ziekbed zijner moeder, brengen hem tot hartelijk berouw van zijn misdrijf. Hij zoekt en vindt vergeving bij God en bij zijne ouders, en geeft in het vervolg blijk van vernieuwing des harten.

Dit boekje bespreekt wel een bekend thema, doch de frissche behandeling, de lessen van kostelijke strekking en de ernstige waarschuwing tegen een jammerlijk kwaad, dat, helaas, maar al te dikwijls onder de kinderen voorkomt,

maken het alleszins aanbevelenswaardig. De strekking van dit verhaal is: aanschouwelijk voor te stellen het woord van Ps. 34 : 17 : „Het aangezicht des Heeren is tegen degenen, die kwaad doen”, en ook wat Ps. 32 : 1 zegt: „Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is.” De telkens zoo te pas bijgebrachte psalmverzen en teksten verhoogen de waarde van den inhoud zeer. Dat nergens gewezen wordt op de noodzakelijkheid van eenen Borg en Middelaar, achten wij eene groote leemte. De naam van den Heiland wordt zelfs niet genoemd dan alleen in deze uitdrukking op bladz. 32, dat zijne zonden om Christus' wil vergeven mochten worden. Deze schaduwzijde doet ons evenwel de lichtzijde van dit werkje niet uit het oog verliezen. Het is een keurig boekje, dat om zijnen Christelijken geest, levendigen verhaaltrant, en nette uitvoering, die den uitgever alle eere aandoet, vrijmoedig door „Jachin” wordt aanbevolen.

- c. **Hoe kleine Ben bidden leerde**, door WILH^A. RIEM VIS. Tweede druk. Geill. omslag en twee plaatjes in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Een kleine weesjongen wordt na den dood zijner moeder door eene tante tot zich genomen, wier man blind is. Dagelijks moet hij nu den blinde bij het bedelen tot gids dienen. Een gesprek met een klein meisje, hetwelk zij in een park ontmoeten en dat tot hen van bidden spreekt, wekt in Ben het denkbeeld op, om te bidden, dat de Heere hem uit zijnen treurigen toestand verlossen moge. Dit roept bij den blinde de herinnering aan zijne vrome moeder wakker, en leidt tot de ontdekking, dat de moeder, door haren zoon vroeger schandelijk verlaten, nog leeft. Moeder en zoon verzoenen zich met elkander. Zij wijst haren zoon niet zonder vrucht op zijn eeuwig heil, en als deze ten gevolge van eenen val in het gasthuis sterft, zorgt de moeder voor kleinen Ben, die dit mag beschouwen als de verhooring van zijn gebed.

De voorstelling is kinderlijk. De taal duidelijk. Alleen merken wij op, dat zinnen van 8 à 9 regels niet geschikt zijn voor kinderen van den leeftijd (8—10 jaar) waarvoor dit boekje bestemd is. Ook vroegen wij ons af, of de titel wel in overeenstemming is met het verhaal, dat niet zoozeer over den kleinen Ben, als wel over den blinde handelt. De strekking is misschien uitgedrukt in de woorden: „Moe zegt: als je bidt, krijg je *altijd* wat.”

Het boekje vormt een goed sluitend geheel en ademt eenen recht Christelijken geest. Waar sprake is van bekeering en schuldvergeving, komt het borgtochtelijk karakter van het lijden en sterven des Heeren wél uit. De uitdrukking „onze lieve Heer” is niet aanbevelenswaardig. De bewerking is aantrekkelijk. Duidelijke druk. Goed uitgevoerde plaatjes. Wij prijzen dit werkje zonder eenig voorbehoud aan.

- d. **Een zwaar gebod**. *Een verhaal voor de oudste leerlingen der Zondagsschool*, door MAX VORBERG. Uit het Duitsch vertaald door P. J. VAN MELLE, predikant te *Nijkerk*. Geill. omslag. 2 gekl. plaatjes. 40 bladzijden. Prijs 20 ct.

Een zonderling verhaal. Eerst eene martelaarsgeschiedenis, n.l. de dood van Hendrik van Zutphen. Een en tweeden hervormer, die te Meldorp optrad, wil men heimelijk uit den weg ruimen. Henneke, een kloosterknecht, wordt met de uitvoering dezer zaak belast. Hij biedt zich geveinsdelijk den ketter als gids aan door een moeras. Op het oogenblik, dat Henneke gereed staat het „zware gebod” te volbrengen, blijkt die ketter zijn jongere broeder te zijn, die in een klooster gegaan, maar tot het geloof gekomen is. Henneke belijdt hem, wat zijn voornemen was, en laat daarna zijnen broeder Dedo in vrede heengaan.

De inkleeding van dit verhaal is verre van duidelijk. Wilt de vertaler dit ook gevoeld heeft, schreef hij misschien een woord ter inleiding en toelichting. Evenwel vreezen wij, dat vele kinderen den draad, die door het verhaal moet

loopen, nog niet vatten zullen. Wonderlijke personen, onnatuurlijke handelingen en onverklaarbare episodes komen er in voor. De strekking kan aldus worden aangegeven: Gods geboden zijn niet zwaar, de geboden der menschen wel.

Er zit weinig pit in deze geschiedenis. De schrijver glijdt langs de oppervlakte heen. Het spreken van den man, die het klooster ontvlucht is, om zich bij de hervorming aan te sluiten, mist alle diepte. Van Christus' borgtochtelijk lijden wordt in deze lijdensgeschiedenis niet gerept. Hierdoor valt op dit boekje, waarover toch reeds schaduwen liggen, nog eene sombere tint temeer. Wij durven het niet bepaald ontraden, doch kunnen het ook niet aanbevelen. Wijl de omslag zeer sierlijk en de geheele bewerking uitnemend is, spijt ons dit in dubbele mate.

GESCHIEDENISSEN UIT DEN BLJBEL. Elk boekje met 4 gekleurde plaatjes en geïll. omslag in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 20 ct.

Abraham, de vriend van God,	door	ADELPHIA.
Mozes, de getrouwe dienstknecht des Heeren,	"	"
David, van herdersknaap tot koning,	"	"
Naäman of een ziel gered,	"	"
Daniël of God is getrouw,	"	"
De Kerstgeschiedenis aan onze kinderen verteld,	"	"
De verloren zoon,	"	"
Saulus of door duisternis tot het licht,	"	"
Jozef of een groot volk behouden,	door	GEERTRUIDA.
Doe gij desgelijks,	door	P. J. KLOPPERS.

Eene serie kostelijke boekjes, die wij én om den vorm én om den inhoud van harte en onvoorwaardelijk aanbevelen. Ze zijn rijk geïllustreerd en in elk opzicht keurig uitgevoerd. Op goed papier, met groote letter, uitnemend geschikt voor de kinderen, die pas kunnen lezen. Van harte hopen wij, dat de uitgever aan deze serie nog andere nummers moge toevoegen.

Boekjes van 25 cent.

- a. **Hendrina's verjaringsgeschenk.** *Een verhaal voor meisjes,* door JOHANNA. Geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Hendrina, een meisje van 12 jaren, krijgt op haren geboortedag van haren vader eene gouden speld, door hare overleden moeder steeds gedragen. Die speld doet haar telkens denken aan hare moeder, die haar zoo dikwijls vermaand, en zoo vele gebeden voor haar opgezonden heeft. Eens wordt zij door eene vriendin, een meisje uit een huisgezin zonder God en zonder Bijbel, verleid om in een paardenspel te gaan! Als zij er zich bevindt, onweert het, niet alleen daar buiten, maar ook in haar hart. Haar geweten spreekt benauwend. Het wordt er H. z66 eng, dat zij het er niet uithouden kan. Ongemerkt sluipt zij weg en vlucht naar huis, waar zij hare schuld voor God en voor hare huisgenooten met smart belijdt. Nu gelooft zij, dat God om Jezus' wil deze zonde haar vergeven heeft.

Dit verhaal schijnt een phantasietje te zijn. Alles werkt zoo mede, om het gewilde effect te bereiken. Als Hendrina in het paardenspel is, onweert het juist en krijgt een der kunstmakers bijna een ongeluk.

Taal en stijl zijn goed. De toon is wat sentimenteel. Verkleinwoorden zijn schering en inslag, bijv.: hemeluurtje, huishoudstertje, speldje, oogje, pareltje,

kopje, pakje, doosje. Deze alle komen op twee pagina's voor (12 en 13). Die verkleinwoorden verzwakken den indruk. Zoo worden onze meisjes geene flinke huismoeders. Dat Johanna „Heer“ en niet „Heere“ schrijft, is bekend. De bewerking is, zooals het behoort. De plaatjes zijn lief geteekend. De letter is wel klein, maar helder en wijd gedrukt.

De strekking is uitnemend. In treffende beelden geeft dit verhaal ons te zien, welk eenen gezegenden invloed eene godvruchtige opvoeding hebben kan, wat diepen indruk gezegenden gebeden maken op het hart van een kind, maar ook wat jammerlijke invloed verkeerden omgang heeft. Jammer, dat de schrijfster bij deze dingen zwijgt van het verbond Gods. Ook riekt de snelle overgang van schuldgevoel tot het geloof in schuldvergeving wat naar het methodisme. Maar dit neemt niet weg, dat wij dit boekje wel durven aanbevelen. De hoofdgedachte spreekt tot hart en geweten. Het handelt over dingen, die aan jongelieden nooit te vaak en niet ernstig genoeg kunnen worden voorgehouden.

b. **Van Piet en Geetje**, door J. L. F. DE LIEFDE. Geill. omslag. 2 gekl. plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Piet en Geetje (Gerard) zijn zoontjes van Klaas Veen, eenen armen schoenmaker, die met zijne vrouw in liefde en vrede leeft. Zij zorgen en tobben voor het dagelijksch brood, maar hebben oog noch hart voor de spijze, die niet vergaat. Piet en Geetje komen op de Zondagsschool en worden aanleiding, dat de moeder zich de dagen harer jeugd en het huis harer ouders voor den geest roept. Een bezoek van de onderwijzeres der Zondagsschool draagt gezegende vruchten met het oog op den maatschappelijken welstand en versterkt de moeder in hare keuze, om den Heere te dienen. De man leert ook bidden en staakt den Zondagsarbeid. Aan het slot van het verhaal heeft Veen eene vaste betrekking, gaat hij met zijne vrouw naar de kerk, woont de Kerstfeestviering op de Zondagsschool bij, is een zwak en ziekelijk kind hersteld en vindt de moeder hare stem veel te zwak, als zij meezingt: „Eere zij God!“ „want ze wil wel zoo hard roepen, dat alle menschen het kunnen hooren, hoe dankbaar ze is voor alles, wat God hun gaf.“

De strekking van dit verhaal is, als bij de meeste van dergelijke vertellingen, om de kinderen te doen verstaan, hoe goed het is, in al zijne nooden God te kennen, en dat de dienst des Heeren zalig is. 't Wil ons evenwel voorkomen, dat het maatschappelijk welzijn al te veel op den voorgrond wordt geschoven. Sommige dingen vonden wij wat onnatuurlijk, wat opzettelijk; daardoor is het gewilde effect wat al te sterk. Het heil van den zondaar, mogelijk door den dood van Christus, treedt duidelijk in het licht, maar hoe een arme zondaar daaraan deel krijgt, komt minder duidelijk uit. De bekeeringen, waarvan dit boekje melding maakt, zijn zeer oppervlakkig.

Taal en stijl zijn tamelijk goed. Eene enkele maal troffen wij eene nieuwerwetsch woordje aan, uit de school van „de mannen van 80.“ Daarin is geene winst gelegen. 't Leidt tot uitdrukkingen als: „Zij liet zich op eenen stoel neer“, voor: Zij ging op eenen stoel *zitten*. De lezer met geoeffend oor en fijn gevoel weet, dat *zich neerlaten* op eene andere wijze gebruikt wordt. De toon is door het geheele boekje vriendelijk. In de woorden, welke men den kinderen over den Heere en zijnen dienst op de lippen legt, wachte men zich toch, dat men door te ver gaande vereenvoudiging niet de grens van het oneerbiedige nadert.

De druk is goed, de bewerking van den omslag nieuw en alleszins bekoorlijk. Ook de plaatjes mogen gezien worden. Het boekje aanbevelende, mogen wij de opmerking niet terughouden, dat voortgezette studie van de menschen en van de leidingen Gods, ook in de toebrenging tot Hem, de jeugdige schrijfster vriendelijk wordt aanbevolen, terwijl wij gedachtig aan haren naam, den wensch van ons hart er aan toevoegen, dat zij gedrenkt moge worden met den geest van den nog steeds onovertroffen auteur, die voor onze kinderen zoo menig juweeltje gaf van blijvende schoonheid en altijd nieuwe bekooring.

c. **De kleine Voddenraapster**, door WILH^a RIEM-VIS. Tweede druk. Geïll. omslag. 2 gekl. plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Dit boekje is boeiend geschreven, net afgewerkt en wordt door fraaie plaatjes versierd. De schrijfster handhaaft haren goeden naam ook hier met eere. Taal en stijl zijn loffelijk. Dat de kinderen het gaarne lezen, wordt ook door den herdruk bewezen. De medegedeelde zaken zijn niet onmogelijk, al zijn ze verrassend.

Nellie, de kleine voddenraapster, dochtertje van eene arme weduwe, heeft geen en weg, waarop slechts rozen gestrooid zijn. Integendeel, zij behoort tot de ellendigen, zoowel wat het natuurlijke, als wat het geestelijke betreft. Zij is onkundig in de hoogste mate. Als zij in eenen vuilnisbak drie muntbiljetjes vindt, weet ze niet eens, dat deze „plaatjes” waarde hebben. Hare moeder weet het echter zooveel te beter. Deze houdt dat geld voor zich, hoewel zij zeer goed te weten kon komen, wie de rechtmatige eigenaar is. Ofschoon zij zich zelve tracht wijs te maken, dat zij ze vrij houden mag, omdat Nellie ze toch eerlijk gevonden heeft, klopt haar geweten en laat haar niet met rust. Door middel van een buurmeisje komen moeder en dochter op een feest van de Zondagsschool. Het daar gehoorde woord doet hare innerlijke onrust toenemen. De moeder wordt ziek. Nu branden de bankbiljetjes haar op het schuldig hart. In deze duisternis gaat door vriendelijke tusschenkomst eener Christelijke familie, aan wie het gevonden geld toebehoort, het licht des heils voor haar op. Zij belijdt hare zonde en ontvangt schuldvergeving bij God en menschen. Op de Zondagsschool wordt Nellie bekend gemaakt met de verlossing, die in Christus Jezus is. Moeder en dochter komen door eene onverwachte erfenis in beteren doen.

Menig treffend tooneel komt in dit verhaal voor. De gewetensangst der moeder wordt op uitnemende wijze geteekend. Door den invloed van Gods Woord wordt de consciëntie wakker en klaagt de schuldige zóólang aan, tot de zonde beleder wordt. Duidelijk komt in deze bladzijden uit, dat geene braafheid, maar genade alleen tot waarachtigen vrede leidt. Waarheid, liefde, eerlijkheid en oprechtheid worden, zóóal niet rechtstreeks, dan toch zeker zijdelings, door dit verhaal aangeprezen. Het bestrijdt een kwaad, dat men bij groot en klein maar al te dikwijls ontdekt en waartegen met alle kracht gewaarschuwd moet worden. Menigeen beschouwt, als hij wat vindt, dat ten onrechte als zijn eigendom. De erfenis aan het slot van het verhaal (pag. 47) had o.i. gevoegelijk achterwege kunnen blijven. Het geeft licht den schijn aan de kinderen, dat bekeering en godzaligheid, zal 't goed zijn, ook door voorspoed in het tijdelijke leven moeten worden beloond. Gaarne hadden wij het Gereformeerd beginsel wat duidelijker zien uitkomen. Ook dit werkje heeft bij afwisseling „Heer“ en „Heere.“

Voorts wordt de kostelijke vrucht, die de Zondagsschool, onder den zegen des Heeren, niet alleen kinderen, maar ook ouderen kan doen toekomen, op niet onverdienstelijke wijze geschetst. Dit is eene reden temeer, waarom wij het onzen kinderen gaarne te lezen geven.

Boekjes van 30 cent.

De volgende boekjes tot aan de serie van 50 cent zijn stevig gecartonneerd en voorzien van linnen rug.

a. **Een godvreezende Kanonnenkoning, of een Amsterdamsch koopman der 17de eeuw**, door P. BROUWER, Hoofd der Christelijke school te *Leerbroek*. Geïll. omslag en twee plaatjes in kleurendruk. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Wij hooren den heer Brouwer heel graag vertellen. De ervaring heeft ons geleerd, dat als hij de pen ter hand neemt, men er zeker van kan zijn, dat hij een fraai tafereel, een prachtig landschap, een karakteristiek figuur zal voltooien.

Ook dit boekje kan tot een klaar bewijs daarvoor dienen. 't Is een historisch verhaal. De schrijver verknipt of vervalscht de geschiedenis niet, om ze ondergeschikt of dienstbaar te maken aan den grilligen bouw van de phantasie; hij laat de historie zuiver spreken.

Het boekje behelst de levensgeschiedenis van den bekenden Amsterdamschen koopman Lodewijk de Geer, van de vlucht zijner ouders om des geloofs wil, naar de Vereenigde Nederlanden, toen Lodewijk nog maar 8 jaren was, totdat hij op 65-jarigen leeftijd het hoofd ter ruste lei. De titel Kanonnenkoning verklaart zich uit het feit, dat hij een koopman was in oorlogsmateriëel. Hij rustte zelf eene vloot uit, om daarmede Gustaaf Adolf, den koning van Zweden, bij te staan.

Dit verhaal is vol afwisseling, vol gloed, vol leering en bijzonder onderhoudend. Taal en stijl van den heer B. bevallen ons altijd goed. Het veelvuldig gebruik van den tegenwoordigen tijd draagt tot de levendigheid van het verhaal krachtig bij. De gesprekken zijn eveneens goed van toon en vorm. Ook de uitvoering is te loven. Mooie omslag. Wel wat bonte, maar toch lieve plaatjes. Flink letter.

De strekking is, hoe een godvreezend man zijne goederen besteedde tot redding van verdrukten en tot bevordering der waarheid. Het kan niet anders dan toegejuicht worden, als in zoo uitnemenden vorm, en der historie getrouw, de daden van het voorgeslacht onzen kinderen worden voorgesteld. Nog meer verdient dat een zoo goed geslaagde poging als deze, waarin duidelijk uitkomt, niet alleen, dat onze vaders der 17de eeuw mannen van de daad waren, maar ook wat hun tot die daden kracht gaf, n.l. hun geloof. Ook komt zonder eenige opzettelijkheid in dit boekje telkens uit, dat onze vaders van dien tijd Gereformeerden waren in hunne belijdenis. De Gereformeerde schrijver weet ook dat uitnemend weer te geven. Wij betuigen met deze nieuwe pennevrucht van den heer B. onze onverholen sympathie. Zij is voor jongens van 12—14 jaar in alle opzichten aan te bevelen.

b. **Het pensioen van den ouden Ben**, door J. F. BUISMAN. Geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Ben Hickson, een godvreezend tolbeambte, redt op eenen stormachtigen avond een schip met zijne bemanning. Hij ontvangt van den kapitein een fraai geschenk tot belooning. Later blijkt, dat de kapitein een smokkelaar was, en nu vertellen lastertongen, dat Ben een „oogje dicht“ deed omdat hij hoopte op eene goede belooning. Juist in dezen tijd helpen Ben's dienstjaren om en vraagt hij pensioen aan. Doch wegens het helpen van den smokkelaar wordt hem dit geweigerd. Langs eenen wonderen weg van Gods voorzienigheid verkrijgt hij evenwel later, wat hem rechtmatig toekomt.

Voor groote kinderen wel een aangenaam verhaal. Ofschoon het, wat betreft den Christelijken geest, niet zooveel diepgang heeft, is toch het uitgangspunt goed: zaligheid alleen uit genade, op grond van de gerechtigheid van Christus. Raadselen in de Godsregeering, als wij ook in deze geschiedenis aantreffen, en welke in het leven veelvuldig voorkomen, aan de jeugd vroeg te ontdekken, is alleszins uitnemend. Op treffende wijze worden in dit verhaal twee voor het leven hoogst belangrijke waarheden geïllustreerd: „Die gelooven haasten niet“, en „De hoop beschaamt niet.“

Hoeveel goeds dit boek ook bevat, toch moet de bekentenis ons van het hart, dat de schrijver wel betere werkjes gegeven heeft dan dit is. 't Is te Engelsch. Het eenvoudige geloof van den ouden Ben uit zich in wel wat eigenaardige, ofschoon voor de kinderen wel verstaanbare uitdrukkingen. Wij vonden het jammer, dat de Engelsche namen alle zijn behouden. Doch wijl toon en strekking goed zijn, kunnen wij het met vertrouwen aanbevelen, maar alleen voor de leerlingen der hoogste klasse. De uitgever zorgde voor goed papier, duidelijken druk en handig formaat. De plaatjes zijn prachtig.

- c. **In des Heeren hand.** *Een verhaal*, door A. J. HOOGENBIRK. Tweede druk. Geïll. omslag. 2 gekl. pl. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Dit boekje ziet er alleszins aantrekkelijk uit. De uitvoering is uitnemend. De plaatjes nemen hunne plaats met eere in. Maar vooral om het schoone en leerzame verhaal, dat bijzonder in den smaak van jongens zal vallen, beveelt het zich bij vernieuwing aan.

Een herder is met zijn vee naar de bergweide getrokken, maar blijft in den herfst te lang uit, zoodat zijne familie ongerust wordt. Grootvader en kleinzoon gaan „naar boven”, om te zien, wat er gebeurd is. Alles is echter wel met den vader. Intusschen verandert het weer. De vader gaat met de kudde naar beneden, maar daar grootvader zijnen voet heeft verstuikt, moet deze achterblijven, terwijl Jacques, zijn kleinzoon, hem gezelschap zal houden. Hunne hut wordt weldra door de sneeuw bedolven, zoodat zij den ganschen winter aldaar moeten verblijven. Vele gevaren moeten zij trotseeren, maar ze zijn in 's Heeren hand. Grootvader sterft. Jacques blijft alleen over. God verhoort het gebed, dat door den grootvader nog met stervende lippen voor zijnen kleinzoon wordt opgezonden. Met behulp van zijne bureu weet de vader de hut te bereiken, en de knaap wordt uit zijne gevangenis verlost.

Een uitnemend boekje. Het hoofdthema is: „Veilig in des Heeren hand.” Op de leefwijze en de gevaren der bergbewoners valt een treffend lichteffect. Ofschoon wij het vrijmoedig aanbevelen, moet de opmerking ons toch van het hart, dat het voor onze Zondagsscholen nóg geschikter zou zijn, indien er niet schier uitsluitend van redding uit tijdelijken nood, maar ook van verlossing uit geestelijke ellende werd gesproken. Dit missen wij bij al het denken en spreken van den grootvader geheel. Ook is de Christelijke geest van dit boekje wat algemeen. „Heer” en „Heere” komen er afwisselend in voor.

- d. **De Kermiswagen.** *Een Kerstverhaal*, door G. C. HOOGWERFF. Geïll. omslag. 2 gekl. plaatjes. 55 bladz. Prijs 30 ct.

Een ambachtsman heeft door drankmisbruik zijn bestaan verloren. Na den dood zijner vrouw zinkt hij steeds dieper in het moeras der zonde weg. Met zijnen zoon en zijne dochter huist en trekt hij heen en weer in eenen kermiswagen. Suze, het oudste kind, heeft nog diepe indrukken van moeders godsvrucht; haar broer Jan is een goddelooze jongen, die als een struik in het wild opgroeit. Ten einde zijn zusje, dat altijd zwak en lijdende is, vleesch te bezorgen, gaat Jan er op uit, om konijnen te stelen. Hij wordt ontdekt en gegrepen. Nadat hij zijn been verstuikt heeft, wordt hij liefderijk verpleegd door den heer Waanders, eenen oud-zending. Kolen vuurs worden hem door dezen, dien hij had willen bestellen, op het hoofd gehoopt. Nadat zijn vader en zuster gestorven zijn, blijft Jan voor goed in des zendelings woning. Hij ontving er eene goede opvoeding en is een prediker des evangelies onder de Heidenen geworden.

De strekking van dit verhaal zal wel zijn: hoe een bandelooze, ondeugende en diep onkundige knaap, onder den zegen Gods door eene goede verzorging en Bijbelsche opvoeding een degelijk mensch, zelfs een oprecht Christen kan worden.

De zinsbouw en verhaaltrant zijn uitnemend. Het veelvuldige gebruik van den Gelderschen tongval hinderde ons, wijl vele woorden („kataos”, „blaog”) door de kinderen niet worden verstaan. Uitdrukkingen als: „zoo'n smerigen aop”, (pag. 28), „als je wat gappen kunt, ben je wel gek, als je 't laat”, (pag. 40), „schoremerd”, (pag. 50), oordeelen wij ten eenenmale ongepast. Dat zijn wanklanken, die geheel vermeden moeten worden.

Het godsdienstig element is oppervlakkig. Op pag. 54 wordt van den bedelaarsjongen gezegd: „Hij is vwaarloosd, maar er zit een goed hart in.” Suze — zijn zusje — „was tot de groote Kerstvreugde ingegaan”, doch van zonde en

schuld hoorden wij bij haar niet. Op pag. 11 vinden wij: „Heere Jezus“, en op pag. 17: „Heer.“ Ook begrijpen wij niet, waarom dit boekje „De kermiswagen“ en niet: „De jongen of Jan uit den kermiswagen“ is getiteld.

Het is dit verhaal op verschillende plaatsen (vooral op pag. 19 en 24) duidelijk aan te zien, dat het uit de phantasie is geboren. Neen, dit boekje kan in de verte niet halen bij de schoone historische werkjes, waarmede de heer H. reeds zoo menigmaal onze lectuur voor de jeugd heeft verrijkt, en die wij ons hier met dankbaarheid herinneren.

Naast zooveel schaduw is het weldadig, ook op de lichtzijde te kunnen wijzen. Er komt in dit boekje menig frissche en kleurrijke bladzijde voor. Het gesprek tusschen Jan en Nelli, des zendelings dochtertje, de eigenares van de konijnen, is treffend (pag. 40—41). Ook strekt het dit werkje zeer tot aanbeveling, dat de belangrijkste oogenblikken dezer vertelling juist door kinderen worden gevormd. Wie zich niet ergert aan den Kerstboom, die herhaaldelijk in beeldspraak en werkelijkheid (pag. 1, 10, 18, 23, 46) in dit boekje voorkomt, zal het om de gewichtige strekking en om de verschillende met meesterhand geteekende tafereeltjes gaarne zijnen kinderen in handen geven. Bij al wat wij er in missen, is er toch veel in, dat aantrekt en behartigenswaardig is. Daarom bevelen wij het onder voorbehoud aan.

De vorm is keurig. Lettergrootte zeer goed. Mooie plaatjes. Het tweede plaatje is allerliefst. In de illustratie op den omslag vonden wij niet „een hok van eenen wagen“ (pag. 11). En het eerste plaatje doet niet denken aan eenen verloopen dronkaard, die verongelukt is.

De schetsjes van den teekenaar komen hier niet overeen met de omtrekken, die de schrijver aangeeft.

- e. **Niemand heeft mij lief.** *Uit het Engelsch*, door Mevrouw O. F. WALTON. Derde druk. Geill. omslag. 2 gekl. plaatjes. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Dit boekje bevat de geschiedenis van eene bejaarde vrouw, die geheel alleen jaren lang op een zolderkamertje woonde en zich met niemand bemoeide. De kinderen uit de buurt hadden haar den naam van „vrouw Grom“ gegeven. Dit dankte zij aan hare onvriendelijkheid. Zij had den indruk, dat niemand haar liefhad, en daarom stoorde zij zich ook aan geen mensch. Hierin kwam verandering. Het vinden van een ziek katje, het tot zich nemen van een ouderloos kind, het verliezen van dit kind door den dood vormen de schakels van de keten, die haar ten slotte aan den Heere verbond en haar met een hart vol liefde zich aan zijnen dienst deed toewijden. En de vrouw, die eerst door niemand geliefd was, werd nu door allen bemind.

De strekking van dit boekje zal wel zijn, de kinderen er op te wijzen, dat wie door anderen geliefd worden wil, zelf moet beginnen met liefde te betoonen. Hoewel dit werkje ongetwijfeld de jeugdige lezers boeien zal, hebben wij er ernstige bedenkingen tegen. Vorm en inkleeding zijn weinig in overeenstemming met onzen eisch ten aanzien van de nuchterheid. De schielijke overgang van kille zelfzucht tot bijna sentimenteete gevoeligheid is haast onaannemelijk. Het geheele boekje is Engelsch. De bekeeringen, die er in voorkomen, zijn het ook. Onze totaal-indruk is: te veel zoet, te weinig zout. Daarin ligt het vonnis over dit boekje, dat wij, ofschoon het eenen derden druk beleeft, niet kunnen aanbevelen. „Jachin“ meent, dat wij onzen kinderen degelijker en meer Bijbelsch onderwijs moeten verschaffen.

Boekjes van 35 cent.

- a. **In de vacantie**, door JOHANNA. Geill. omslag en twee plaatjes in kleuren. 64 bladz. Prijs 35 ct.

Een paar kinderen komen op het denkbeeld in de vacantie eenen liefdadig-

heidsbazar te houden ten voordeele der vrouwen en kinderen in de Engelsche kampen in Zuid-Afrika. Zij noodigen nog 10 speelmakkers uit en met hun twaalven bereiden zij alles voor, komen zij alle hindernissen te boven en brengen alles tot een gelukkig einde. Der kinderen arbeid wordt ten eeuwigen zegen voor den gierigen, verharden grootvader van een der kleinen, die, na eerst fel tegen de bazar gekant te zijn geweest, later zijne schuur er voor leent.

De schrijfster toont in dit boeiend geschreven verhaal het geheim te kennen van een liefelijk zacht koloriet, dat weldadigen invloed uitoefent op het hart van oud en jong.

De inhoud is actueel. Het behandelt, wat nog versch in het geheugen ligt en aller belangstelling had. Wat zelfs kinderen kunnen doen, wordt hier duidelijk voorgesteld, al zal deze wijze van barmhartigheid beoefenen voor kinderen wel uitzondering blijven, en bij menig ouder misschien ook bedenking vinden. Nuttige lessen en vermaningen worden in dit boekje gegeven: dat liefdadigheid moet beoefend worden om Christus' wil, dat verkleefdheid aan het geld ongelukkig maakt, dat het penninkske des armen even goed waarde heeft als het geld van den rijke, en dat het geloof in den Heere Jezus Christus ook den arme naar de wereld rijk doet zijn. Een lief boompje is dit boekje in des uitgevers prachtigen hof met vele frissche en sappige vruchten, die onze kinderen gerust plukken en eten mogen.

Dit boekje onderscheidt zich in vele opzichten gunstig van menig ander. Wij hooren niet alleen van liefde en vrede, maar ook van schuld en zonde. De godsdienst van deugden en plichten wordt veroordeeld en alleen gewezen op het dierbaar bloed des kruises. Bij de bespreking van werken der barmhartigheid wordt niet nagelaten op het rechte beginsel te wijzen, waaruit deze moeten opkomen. Ook beveelt dit boekje zich hierdoor aan, dat het een tooneeltje uit het kinderleven schetst. Nog komt de nood der heidenen er in *ter sprake*. Bij al dit goede, dat wij dankbaar vermelden, moeten wij evenwel ook op een vlekje wijzen. De bekeering van den grijsaard gaat ons wat al te vlug. God doet wel wonderen, maar Hij tooveret niet. Ook is eene zachte, liefelijke trekking tot Christus niet onwaarschijnlijk. De Heere heeft aan de koorden zijner genade zoowel gouden als ijzeren haken. Maar wèl is onwaarschijnlijk, dat een in de waarheid opgevoed man, verzonken in gierigheid en verharding, zóó, als eene ruischende beek tot Christus komt. Daar dient diepgaande ontdekking aan vooraf te gaan, want hoewel wij allen gansch verloren zondaren zijn, — bij zólk een moeten *knoopen* der ongerechtigheid worden losgemaakt en *banden* der zonde worden geslaakt.

Doch dit ééne vlekje maakt het lieve boekje volstrekt niet verwerpelijk. Ook wat de bewerking aangaat, is het een model. Sierlijke omslag. Zeer mooie plaatjes. Flinke groote letter, en de regels wijd van elkander. 't Is alles even voortreffelijk.

b. **Het Alpenroosje.** *Een verhaal*, door IDA KELLER. Geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 64 bladz. Prijs 35 ct.

Het Alpenroosje is een blindgeboren meisje, dat vroeg den Heere Jezus leert kennen. Lize, zoo heet het meisje, kan schoon zingen en is de lieveling van Erix, eenen knaap, die uit Parijs afkomstig, in Zwitserland is komen wonen, doch wiens ouders daar beiden gestorven zijn. Door het zingen van zijn blond vriendinnetje komt hij in kennis met eenen Franschen schilder.

Het Alpenroosje is het middel tot diens bekeering en de schilder is het middel, dat Erix, als Lize gestorven is, bij zijnen grootvader komt.

Het begin van dit verhaal is wat sentimenteel. Niet natuurlijk. Niet kinderlijk, wat kinderachtig treedt Erix hier en daar op. Zoo spreekt een jongen niet, als de schrijfster het hem in dit verhaal laat doen.

De strekking is zeker, hoe de Heere zelfs een blindgeboren kind kan gebruiken als een middel, om voor velen tot zegen te zijn. Dit Alpenroosje bloeide niet

tevergeefs hier beneden. Eene schaduwzijde is, dat het geloof in dit verhaal meer wordt voorgesteld als een liefhebben van Jezus, dan wel als een steunen op zijne gerechtigheid.

De vorm is schoon. De plaatjes munten uit. Wat de illustratie betreft, is het zeker een der schoonste van alle. De uiterlijke vorm staat bij dit boekje hooger dan de inhoud. Het kan evenwel worden aanbevolen.

- c. **Geef ons heden ons dagelijksch brood.** *Naar het Engelsch*, door C. VAN OPHEMERT. Geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 64 bladz. Prijs 35 ct.

Margo, een 12-jarig dochtertje uit een zeer armoedig gezin, dat in eene der achterbuurten van Londen in eenen kelder woont, veegt voor de voorbijgangers de straat schoon en vraagt daarvoor eene kleine belooning. Haar vader is dood en moeder is ernstig ziek. Eens ontvangt de kleine straatveegster van eenen heer een kwartje, en nu is zij den koning te rijk. Die heer droomt daarna, in een middagslaapje, dat hij zijne eigene dochter ziet in de plaats der arme Margo. Deze droom is aanleiding, dat het ongelukkige huisgezin, uit zijne bittere armoede verlost wordt. Het Kerstfeest, dat eerst scheen somber te zullen voorbijgaan, wordt nu voor de weduwe en hare kinderen de eerste dag van eene blijde toekomst.

De vorm van dit verhaal is uitnemend, de opzet heel natuurlijk 't verloop geregeld, de uitkomst verrassend. De kinderen zullen het ongetwijfeld met smaak lezen. Alleen de lange volzinnen hier en daar eischen van hen wat te veel inspanning. Het geloof van het 12-jarige meisje wordt in zijnen eenvoud en zijne kracht treffend geteekend.

Dat de Engelsche afkomst zoo duidelijk waar te nemen is, strekt het boekje niet tot aanbeveling. De schrijver had het verhaal gemakkelijker meer aan onze Hollandsche toestanden kunnen en o.i. ook moeten aanpassen.

Ons hoofdbezwaar geldt echter de strekking en den geest van dit verhaal. De Christelijke geest, dien het ademt, is zeer oppervlakkig en komt hierop neer: Het Onze Vader maar vaak opzeggen en dan zal „Jezus Christus“ (deze uitdrukking komt herhaaldelijk voor, waar Jezus of Christus alleen voldoende was,) wel voor ons zorgen.

Ook staat het boekje vol van Kerstfeest, Kerstboom en Kerstgeschenken, terwijl van de grootte Kerstgebeurtenis met geen enkel woord melding wordt gemaakt. Precies een Kerstverhaal in den geest van den Protestantenbond. Voorts wordt het nog ontsierd door uitdrukkingen als: „afschuwelijk weer“, „God dank!“ „Lieve hemel!“ Dit zijn gebreken, die voor ons het genot der kennismaking geheel verstoren. Dit boekje is voortreffelijk geschreven, 't is aanschouwelijk in de schildering der karakters, in den gang der handeling, in heel de inkleeding en voorstelling; ook is de uitvoering uitnemend, maar ernstige bedenkingen tegen den inhoud verbieden ons, het in den Catalogus der door „Jachin“ aanbevolen boekjes te plaatsen.

Boekjes van 40 cent.

- a. **Een kunstenaar bij Gods genade.** *Een verhaal*, door A. J. HOOGENBIRK. Geill. omslag en twee plaatjes in kleurendruk. 79 bladz. Prijs 40 ct.

Een boek van den Maarschalk onzer levende schrijvers voor de Christelijke jeugd. En aan de keus van de stof herkent men terstond den meester. Ditmaal ontleent hij zijnen hefboom aan het oude historische magazijn. Maar al komt wat hij hier geeft van onder het stof der oudheid, de hand des meesters heeft het met een waas van nieuweid en frischheid overtogen.

De schrijver leidt zijne lezers terug naar het jaar 1540 en schetst een tafereel uit de geloofsvervolging in Frankrijk. De hoofdpersoon is Mr. Bernard Palissy uitvinder en vervaardiger van geëmailleerde vazen, landmeter en kunstschilder.

Deze man, met groote gaven van kennis en wetenschap begaafd, had het Woord Gods reeds vroeg leeren kennen en liefhebben. Zijn open oog voor de schepping Gods doet hem steeds den Schepper in het schepsel huldigen. Bij eenen edelman ontboden, ziet Mr. Bernard Moorsch aardewerk, dat uiterst zeldzaam is. Terstond komt de gedachte in hem op, om te beproeven, ook zulk aardewerk te vervaardigen. Langs eenen moeielijken weg van veel tegenspoed en smart ziet hij in 't eind zijn volharding gekroond. Ofschoon hij om zijn kunstwerk hoog geëerd wordt en veel voorspraak geniet, wordt hij op hoogen leeftijd gevangen genomen. Ook in de Bastille blijft hij een trouw belijder, die steeds het Woord Gods tot zijne medegevangenen brengt. Uit den somberen kerker ging hij het paleis des hemels in.

De spaarzame berichten omtrent Mr. Bernard heeft de schrijver in een viertal hoofdstukken verwerkt tot een geheel, dat onze grootere jongens en meisjes gaarne lezen zullen. Nu en dan zullen zij ongetwijfeld denken: 't is jammer, dat wij daarvan niet meer hooren.

Waar de heer H. aan het woord is, kan men verzekerd zijn, dat de vorm goed is. Hier en daar is de stijl zeer levendig. Als wij iets zouden aanmerken, zoo zou het zijn, dat het boekje wel wat veel bijzonderheden geeft over aardrijkskunde, geschiedenis en kunst. Hoe leerzaam het ook zij; vreezen wij toch, dat menig jonge lezer zal zeggen: „Dat sla ik maar over.“

De titel geeft de strekking aan: de kunst eene gave Gods, die ook de verheerlijking Gods moet bedoelen. De vreeze des Heeren wordt hier duidelijk als het beginsel van alle wijsheid en wetenschap gehuldigd. En wijl Mr. Bernard een man is, die zich ook zondaar gevoelt voor God en die in zijn geheele leven zich eenen kunstenaar bij Gods genade betoont, geeft dit boek gezonde lectuur, die beide hoofd en hart verrijkt. De uitgever heeft voor een passend uiterlijk gezorgd. De correctie is goed. Op bladz. 19 is blijkbaar 't woordje „gevlucht“ uitgevallen. Soms treffen wij „Heer“, soms ook „Heere“ aan. De mooie plaatjes strekken het boekje inderdaad tot sieraad. Groote letter. Wij bevelen dit boek ten volle aan.

b. **In Ballingschap**, door WILH^A. RIEM-VIS. Tweede druk. Geill. omslag. 2 gekl. plaatjes. 80 bladz. Prijs 40 ct.

Een aanzienlijk koopman uit Kazan, die met zijne familie tot de Stundisten behoort en wiens vrouw en dochter den Heere vreezen, wordt zonder opgaaf van redenen verbannen naar Siberië. In zijne afwezigheid sterft zijne vrouw en blijft zijne cenige dochter alleen over. Vergezeld van haren oom, die haar tot zich neemt, tracht zij haren vader op te sporen. Moeilijk is de reis, vele zijn de teleurstellingen, zwaar wordt haar geloof beproefd. Door vergissing met den naam wordt ook haar oom gevangen genomen en zij zelf ernstig ziek. Eindelijk wordt haar gebed verhoord en haar vurigste wensch vervuld. Zij vindt haren vader, voor wien de beproeving het middel tot geloof en bekeering werd.

Dit verhaal doet zien, dat ware vrede en blijdschap slechts dan ons deel kunnen wezen, als wij het eigendom van Christus zijn. Het geloof geeft kracht, om het zwaarste lijden geduldig te dragen. Ook wordt de weg des lijdens menigmaal van den Heere tot bekeering van zondaren dienstbaar gesteld.

Dit alles ziet de lezer in dit verhaal met sprekende kleuren geteekend. Eene groote verdienste van dit boekje is, dat de Heilige Schrift er zulk eene ruime en juiste plaats in heeft. In dit opzicht is het een voorbeeld, dat alleszins navolging verdient. Blijkbaar is het ook het doel der schrijfster de kennis der jeugdige lezers te vermeerderen aangaande Russische toestanden en van het droevig lot der ballingen in het bijzonder. Ook hierdoor beveelt het zich boven andere Christelijke verhaaltjes aan, die wel eene zedelijke waarheid aanschouwelijk trachten voor te stellen, maar voor het overige de kennis niet vermeerderen.

Er treden in dit boek treffend schoone figuren op. Voor het schilderen van karakters als dat van den oom en inzonderheid van het jonge meisje, dat alles

trotseert, om haren vader te zoeken en dan met hem te lijden, reiken de fijnste toetsen nauwlijks toe. Deze vrijwel te hebben aangebracht, is de eere der schrijfster.

Het boekje met zijnen sierlijk geïllustreerden omslag ziet er netjes uit. De plaatjes zijn goed uitgevoerd. De druk is zeer helder.

Wij kunnen dit echt Christelijk, goed geschreven en boeiend verhaal, om vorm en inhoud beide, volkomen aanbevelen.

Boekjes van 45 cent.

- a. **De terugkomst van den diamantgraver**, door J. F. BUISMAN. Geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 96 bladz. Prijs 45 ct.

Een lief boekje, beide om den keurigen vorm en den schoonen inhoud zeer te prijzen.

Een burgerman brengt door een losbandig leven zichzelf en zijn gezin tot armoede. Ten einde raad, besteelt hij zijnen meester, verlaat zijne vrouw en kinderen en trekt naar Zuid-Amerika. Daar delft hij diamanten, doch vindt er ook den parel van groote waarde. Tot God bekeerd, wordt hij ook nog het middel tot terechtbrenging van anderen. Eindelijk is hij, na veel wederwaardigheden, in staat tot zijne vrouw terug te keeren, en leidt daarna nog jaren in 't midden der zijnen een gelukkig leven.

Taal en stijl zijn goed. Ook de uitvoering mag gezien worden. De druk is wel klein, maar toch helder. De goed geslaagde illustratiën geven ons een drietal hoofdmomenten uit het verhaal te aanschouwen.

De strekking van dit aangrijpende verhaal is, zooals men die maar wenschen kan. De gezonde leer wordt er in gepredikt. De drie stukken, tot zaligheid noodig te weten, komen er in voor. Daarbij bevat het hoogst ernstige lessen. Het is goed, dat onze jongens lezen, hoe zij, die zich overgeven aan spel en drank, zich allerlei ellende berokkenen. Eindelijk schittert hier heerlijk de macht des Heeren, om zalig te maken, wat verloren was.

Wij wenschen dit keurige boekje in veler handen en bevelen het onvoorwaardelijk en met warmte aan.

- b. **Frans Hagestein**. *Een verhaal*, door H. WEILAND. Geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 93 bladz. Prijs 45 ct.

Frans Hagestein is de zoon van eenen kermisreiziger, eenen man van goeden huize, maar die door een losbandig leven al dieper en dieper valt, tot hij in ellende sterft. Onder zijne papieren wordt een brief gevonden, waarin hij zijnen zoon Frans aanbeveelt aan Ds. Scheltens, eenen zijner vroegere academiëvrienden. Deze ontfermt zich over den wees. Door onrechtmatige verdenking van diefstal verbitterd, vlucht Frans uit het huis van zijnen weldoener. Hij zoekt hulp bij zijne grootmoeder, die hem echter, uit wraak over zijns vaders gedrag verstoot. Na vele wederwaardigheden, die voor hem medewerken ten goede, wordt hij met zijne grootmoeder verzoend en brengt hij onder blijde omstandigheden zijne verdere levensdagen door.

Dit schoone verhaal zal de jeugd gaarne lezen. Het is levendig en vol afwisseling. Het biedt den lezer ongetwijfeld eenige uren van stil genot en van edele ontspanning. Eene bepaalde strekking is bij dit verhaal moeilijk aan te wijzen. Indien des schrijvers doel alleen ware, door onderhoudende lectuur van Christelijken inhoud, onze jongens een aangenaam avondje te bereiden, zou dat nog niet geheel en al verwerpelijk zijn. Vooral wanneer, zooals hier, de verschillende toestanden, die beschreven worden, den blik van den jeugdigen lezer verhelderen. Er kan evenwel ook bedoeld zijn, de schrikkelijke gevolgen te teekenen van eenen weg, die van God afwijkt. Dit zou echter duidelijker zijn, zoo het Christelijk element krachtiger ware. Dat dit inderdaad niet sterk is, willen wij vluchtig staven.

„Op kinderlijke wijze“, zoo lezen wij bladz. 25, „voerde Ds. Scheltens zijne gedachten hooger op tot Hem, die boven de sterren troont, die wel groot is in zijne schepping, doch 't grootst is in zijne liefde.“ Hoe God zijne liefde heeft geopenbaard in het zenden van zijnen Zoon — daarvan vernemen wij geen enkel woord.

Op bladz. 26 staat: „De invloed, die er van het Christelijk woord en den Christelijken wandel van Ds. S. op Frans uitging, bleef niet ongezegend.“ Doch wat de inhoud van dat Christelijk woord was, komen wij niet te weten. Op lateren leeftijd dwaalt Frans af in verkeerd gezelschap. Eene oude, vrome vrouw doet hem op haar sterfbed beloven, het slecht gezelschap te verlaten (bladz. 61). Meer hooren wij evenwel niet. Van den Christus ook hier geen woord. De oude Mevrouw Felders, die haar leven in haat en vijandschap doorgebracht heeft en afkeerig is van Gods Woord, komt tot inkeer. Zij heeft het zalig bewustzijn, bij God volkomen vergeving te hebben, (bladz. 92) maar ook in deze bekeering wordt van het borgtochtelijk lijden van Christus niet gerept.

De schrijver had overvloedig gelegenheid, in dit kader van gebeurtenissen op de hoofdwaarheden van het Christelijk geloof te wijzen. Dat hij dit niet deed, spijt ons zeer. Wel wordt de naam van Christus in het boek genoemd; ook zijn er wel uitdrukkingen in, die er op wijzen, dat men alleen door Christus tot God kan gaan, maar de schrijver had meer tot het hart en geweten der kinderen moeten spreken. Ook het gebruik van „Heer“ voor „Heere“ betrouren wij.

Dit werkje behoort zeer zeker tot de Christelijke lectuur voor de jeugd. En wij vestigen met genoegen er de aandacht op. Maar tegelijk spreken wij ons leedwezen er over uit, dat de auteur de schoonste gelegenheden tot aanprijzing van den eenigen Naam, onder de menschen tot zaligheid gegeven, ongebruikt heeft laten voorbijgaan. Doch wat in dit schoone boekje ontbreekt, sluit volstrekt ons oog niet voor de vele goede eigenschappen, die het heeft. Het gaarne aanbevelende, zeggen wij alleen, dat het aan kracht en invloed veel zou hebben gewonnen, indien het Christelijk element er meer nadruk in had. De lichttinten stralen tusschen de bladeren van den boom niet helder door.

De uitvoering is zeer net. Twee keurige plaatjes luisteren deze uitgave op. De druk is wat compres. Vooral had meer alineëering geen kwaad gekund. Bladzijden als bijv. pag. 4 en 5 lokken op 't eerste gezicht niet tot lezen uit. Zij bieden aan het jeugdige oog geen doorzicht. Dit is echter maar eene kleinigheid, welke bij eenen tweeden druk, dien wij spoedig verwachten, gemakkelijk te verhelpen is.

Boeken van 50 cent.

Deze zijn alle ook in prachtbandjes verkrijgbaar tegen verhooging van 25 ct. per stuk. De prijsvermindering wordt op de banden niet toegestaan.

- a. **In veilige haven**, door G. VAN AS. Geïll. omslag in kleuren. 4 plaatjes in zwartdruk. 110 bladz. · Prijs 50 ct.

Dit boek heeft ons zeer geboeid. Het bevat de geschiedenis van eenen zoon van Christelijken huize, Jan Brinkman, die ten spijt van zijnen doop en zijne opvoeding geen lust heeft in het wandelen op den weg des Verbonds. Hij gaat als koloniaal naar Indië. Op Atjeh wordt hij in den strijd zeer ernstig gewond. Men verwacht niet anders dan den dood. Op den rand van het graf liggende, ruilt hij het Bijbeltje, dat zijne moeder hem medegaf, maar dat nooit door hem gebruikt werd, voor eenen zilveren ring. De koper wordt door het lezen van Gods Woord overtuigd en tot het geloof in Christus gebracht. De Heere had nog geen lust in Jan Brinkmans dood. Hij wordt van het ziekbed opgericht en na een 10-tal jaren landt hij bij zijne familie in „veilige haven“ aan.

De stijl is in 't gemeen goed. Hier en daar wat meesterachtig bijv. op pag. 5: „Hij was niet een van de slechtste leerlingen en had het bij een weinig goeden wil wellicht verder kunnen brengen”, om meer uitdrukkingen niet te noemen. Ook het gebruik van „Heer” in plaats van het eerbiediger „Heere”, hinderde ons. Overigens is de geheele toon zuiver Christelijk. De gevaren, verbonden aan het wandelen op het hellend vlak der zonde, worden er op aangrijpende wijze in geteekend. Niet minder prijst het de leiding van Gods voorzienigheid en de kracht van Gods Woord aan. Kostelijk vinden wij het, dat de schrijver niet verzuimd heeft, op het Verbond der genade te wijzen. Ook strekt het tot aanbeveling, dat alles hier niet zoo mooi eindigt als in kinderboekjes dikwijls het geval is. Dát toch heeft eene zeer ernstige schaduwzijde. Zoo licht geeft het voedsel aan deze gedachte: „Al pas ik in mijne jeugd niet goed op, dat kan later nog wel terecht komen.” En daardoor is reeds menigeen jammerlijk in den strik geloopen.

De uitgever zorgde voor een passend gewaad. De mooie omslag, de aangename letter, de sierlijke plaatjes, de schoone inhoud, de degelijke strekking zijn alle aanleiding, om dit kostelijke boek te prijzen. Het legt getuigenis af van een niet gering talent. In ieder opzicht verdient het eene dankbare aanbeveling.

b. Op de Hoogeschool des levens. *Een verhaal* door A. J. HOOGENBIRK. Geïll. omslag in kleuren—, 4 plaatjes in zwartdruk. 112 bladz. Prijs 50 ct.

Een jongen uit een gezin, dat om des geloofs wil moest uitwijken, heeft geenen zin in het leeren, komt in verkeerd gezelschap, ontvlucht de ouderlijke woning en gaat naar zee. Maar de Heere zoekt hem op en leidt hem tot bekeering. Door velerlei ervaringen leert hij op de Hoogeschool des levens, wat de Universiteit hem niet gaf. Eindelijk komt hij in dubbelen zin behouden in zijn vaderland terug, om nu nog vele jaren een godvruchtig leven te leiden.

Wij hebben dit boek met onverdeeld genot gelezen. 't Is den bekenden auteur ten volle waardig. Vorm en inhoud, taal en stijl zijn onberispelijk. Flinke letter. De plaatjes zijn mooi in alle opzichten. En de strekking stroomt als eene bruisende rivier van het begin tot het einde door heel het boek: „Eert uwen vader en uwe moeder.” Met levendige kleuren — en de schrijver heeft er heel wat op zijn palet — wordt ons hier geteekend, hoe dwaas het is, de ouderlijke raadgevingen te versmaden en het pad van eigen zin en wil op te gaan. Ook is het boek hoogst leerzaam in de mededeeling van wat onze vaders doorworstelen moesten bij het aanknoopen van betrekkingen in Oost-Indië.

Zulke lectuur aan te bevelen, is ons een genot. En wij doen het met de betuiging, dat aan dit boek onder de uitgaven van den heer C. eene blijvende eereplaats toekomt.

Boeken van 60 cent en hooger.

a. Het verduisterde Testament. *Een verhaal uit het jaar 1617*, door W. J. D. VAN DIJK. Tweede druk. Geïll. omslag. 4 plaatjes in zwartdruk. 160 bladz. Prijs 60 ct.

In 24 hoofdstukken, die 160 pagina's belooopen, wordt ons hier een verhaal aangeboden uit den tijd der Remonstrantsche twisten. De Haagsche regent Splinter, voor de wereld een goed en godsdienstig burger, aanhanger der Arminiaansche leer, verduistert een testament van zijne zuster, waarin aan eene wees eene groote som gelds was vermaakt. Langs wonderlijke wegen komt eindelijk dit bedrog aan het licht, en de rechtmatige erfgename ontvangt wat haar toekomt.

Duidelijk stelt deze geschiedenis in het licht, hoe God op ongedachte wijze verborgen kwaad aan den dag brengt en dat Hij in trouwe waakt over zijne

Kerk, en zijne kinderen in allen nood en dood liefderijk behoedt en redt. Hier en daar vroegen wij ons af, of de auteur in het beschrijven van de daden der Remonstranten niet wat eenzijdig is.

Een kloek verhaal, boeiend geschreven. Taal en stijl zijn goed. Het zal inzonderheid door onze jeugd met graagte worden gelezen. Het geheele boekje, met drie plaatjes van binnen en één op den omslag en in flinke letter gezet, maakt eenen aangenamen indruk. De bewerking doet den uitgever eere aan.

Verhalen als deze, waarin de worsteling der Kerk tot behoud van de leer der vrije genade wordt geteekend, achten wij boven vele andere uitnemend voor onze kinderen geschikt. De schrijver van „Selcart” heeft herhaaldelijk getoond, een levendig gevoel te bezitten van de onderscheidene plaatsen, waar de spade in den grond behoort gestoken te worden, om het erts op te delven, waarin het goud schuilt. Ook dit werkje verdient alle aanbeveling, om zijnen degelijken, echt Christelijken en Gereformeerden geest. De uitgave en vooral ook de herdruk van zulke boeken wekt in ons hart groote vreugde.

b. De zoon van den geneesheer of de gevolgen van eene leugen. *Een verhaal voor jongelieden*, door E. GERDES. Derde druk. Met geill. omslag en 4 plaatjes in zwartdruk. 160 bladz. Prijs 60 ct.

Een oud boek, dat altijd nieuw en frisch blijft. De derde druk strekt daarvoor tot bewijs. Een boek van GERDES, tot in zijn grijsen ouderdom toe op het gebied van de kinderlectuur een meester. Een schilder met de pen. Dit verhaal brengt ons op een terrein, waar hij in zijne volle kracht was. En wat eene les voor de jeugd ligt er vooral in dit boek van wijlen „onzen ouden vriend!” Hoor slechts.

In het stadje D. woonde een oude giergaard, die op zekeren avond vermoord gevonden werd in zijne kamer. Tobias Wilgers, iemand van verdachte reputatie, werd ten onrechte van dezen moord beschuldigd. Om zijne onschuld te bewijzen, beriep hij zich op het feit, dat Frits Kuler, de zoon van den geneesheer, op den avond en het uur van den moord te zijnen huize vertoefd had. Frits echter ontkende dit. Het huis van Tobias was voor hem eene verbodene plaats, en hij durfde uit vrees voor zijnen vader er niet voor uitkomen, dat hij dien avond daar had doorgebracht. Daarom loog hij. De gevolgen van deze leugen waren voor Tobias schrikkelijk, daar hij tot 10 jaren gevangenisstraf werd veroordeeld. Frits dacht weldra om heel deze geschiedenis niet meer. Hij groeide op, werd student en bracht bij eene andere doktersfamilie vaak een bezoek, omdat een zoon des huizes met hem studeerde. Daar kwam hij met eene tante in aanraking, die een leesbare brief van Christus was. De omgang met deze voortreffelijke vrouw werd hem tot zegen. Hier ligt het keerpunt van het schoone verhaal. Nu drukte hem de toestand van Tobias Wilgers ondragelijk zwaar op het hart. De Heere baande den weg zóó, dat diens onschuld duidelijk aan het licht kwam. Frits trachtte nu op alle wijzen, het Tobias aangedane onrecht goed te maken. Wilgers leerde als Manasse in den kerker tot God roepen en werd te midden der gebondenen deelgenoot der waarachtige vrijheid.

Een aangrijpend verhaal, vol natuurlijkheid en frischheid van voorstelling. Deugdelijke strekking en echt Christelijk. Onze jongelieden worden in dit kostelijk boek gewaarschuwd tegen de zonde van liegen. Eene groote gedachte treedt door heel het verhaal met kracht op den voorgrond: de ontzettende gevolgen van eene leugen. En wijl de leugen vooral in den jeugdigen leeftijd zoo veelvuldig voorkomt, is dit boek inzonderheid voor jonge menschen een baken in zee.

Vier prachtige plaatjes brengen enkele hoofdmomenten van het verhaal in beeld. Door de flinke letter leest het zeer prettig. De omslag had wat mooier en het papier iets beter kunnen zijn.

Dit schoone boek verlevendigt de nagedachtenis van GERDES op gansch uitnemende wijze. Onze nieuwe schrijvers en schrijfsters kunnen er eene voortreffelijke leerschool in vinden. Want het is een model van wat een boek voor de

jeugd kan en ook moet zijn. Het verdient nog steeds onvoorwaardelijke aanbeveling.

- c. **De vluchteling.** *Eene bladzijde uit de geschiedenis der Fransche omwenteling in 1793.* Uit het Fransch naar JACQUES PORCHAT. Tweede druk. Geill. omslag. 4 plaatjes in zwartdruk. 140 bladz. Prijs 60 ct.

„Eene bladzijde uit de geschiedenis der Fransche omwenteling in 1703.“ Zoo staat er op het titelblad. En de inhoud beantwoordt daaraan. Het verhaal gaat over eenen dokter, die voor het schrikbewind vlucht, in de Cevennes terecht komt, ontdekt wordt door een paar kinderen, broeder en zuster, die hem verbergen in eene grot en mededeelen van hun brood. De vijanden vinden eindelijk de verblijfplaats van den vluchteling, maar hem zelf niet. Daarvoor heeft een der kinderen weer gezorgd. De dokter wordt ten slotte arts bij het leger, en zijn redder, de jonge knaap, officier.

't Is naar het Fransch. De personen zijn ook in de Hollandsche bewerking Franschen gebleven. Dit achten wij te prijzen. Daardoor heeft de vorm het eigenaardig schoone, dat bij eene vertaling zoo licht verloren gaan kan, meer behouden. Dit heeft evenwel deze schaduwzijde, dat in het verhaal dingen voorkomen, die voor ons vreemd zijn, bijv. het telkens omhelzen. Een Hollandsche jongen begrijpt eenvoudig niet, hoe zoo'n flinke jongen als Herman dat doen kan.

De strekking van het verhaal is: Heb uwen naaste lief als uzelf. Dat doel na te streven, is steeds een gevaarlijk ding voor eenen schrijver, die niet met de Gereformeerde waarheid doorvoed is. Allicht, haast zeiden wij: bijna zeker, gaat deze hierin min of meer feil. Dat naastenliefde alleen uit de liefde, de soevereine liefde Gods tot zondaren, kan voortkomen, en dan staat op de liefde Gods als een kunstgewrocht des Heiligen Geestes, dat wordt helaas, te vaak uit het oog verloren. Nu wordt dat in dit boekje niet geloochend, doch er had meer licht op dit punt moeten vallen. Een eigengerechtig jongenshart zal er niet door wakker geschrikt worden, eerder wordt zijn farizeïsme er door gesterkt.

Deze opmerking verhindert ons echter niet, het aan te bevelen. 't Is voor de oudere leerlingen een uitnemend verhaal. Menigeen zal het zóó boeien, dat hij het in eens doorleest. Mogen er meer dergelijke verhalen komen uit dat Zuiden van Frankrijk. Maar dan liefst zulke, waarin het element des geloofs krachtiger spreekt dan hier, tot ons leedwezen, het geval is. De Désert-litteratuur is geenszins uitgeput. Op dat terrein liggen goudaderen, die nog lang niet uitgegraven zijn.

De uitgever heeft dit boekje met zorg bewerkt. Fraaie omslag. Mooie plaatjes. Heldere druk. Alles wijst er op, dat de 2de druk van dit werkje niet de laatste zal zijn.

- d. **De Trompetter van Gorkum.** *Eene historische novelle uit de dagen van Arkels ondergang 1406-1417,* door L. PENNING. Geill. omslag. 4 plaatjes in zwartdruk. 191 bladz. Prijs 75 ct.

De naam van den schrijver van dit boek doet ons iets goeds verwachten. In deze verwachting worden wij niet teleurgesteld. In den vorm eener novelle wordt ons hier verhaald de strijd, die met afwisselende krijgskansen gevoerd wordt tusschen Jonker Willem van Arkel en Willem VI, Graaf van Holland, en met Arkels ondergang eindigt. Het laatste beslissende gevecht in Gorkums straten bezorgt aan den laatsten der Arkels de nederlaag, vooral door het verraad van eenen zijner hoplieden, voor wien hij echter door Floor Merwe, den trompetter, was gewaarschuwd. De waarschuwing werd in den wind geslagen, doch niet-tegenstaande de miskenning blijft de trompetter zijnen heer getrouw en strijdt voor hem tot het laatste oogenblik.

Om vorm en inhoud beide een kostelijk boek. Zeer fraaie omslag. Flinke, heldere druk. De plaatjes mogen gezien worden. Het geheel maakt eenen uitnemenden indruk en strekt den uitgever tot eere.

De stijl doet u overal denken aan den bekwamen auteur der bekende verhalen uit het lijden en den strijd van het dappere Boerenfolk. Toch vonden wij deze novelle, die de historie illustreert, niet zoo pakkend als zijn Transvaalverhalen. De vreemde en geheimzinnige dingen uit de oude kroniek, op de eerste bladzijden vermeld, bekoorden ons niet. Hier en daar stieten wij ons aan platte uitdrukkingen: „een saaaie boel”, „om den dood niet”.

Het vrij lange verhaal van den sledetocht, waaraan het geheele vierde hoofdstuk gewijd is, hoewel op zichzelf hoogst interessant, achten wij in het kader van dit werk geheel misplaatst. Het staat in geen ander verband met het overige van het boek, dan dat de held van het verhaal dien tocht heeft medegedaan.

Ook is het uit technisch oogpunt aan bedenking onderhevig, dat twee personen zóó op den voorgrond treden, dat men vraagt: wie is nu de hoofdfiguur, de Trompetter of Willem van Arkel?

Na deze opmerkingen, die wij vrijmoedig, maar zonder onbescheidenheid in 't midden brengen, blijft er in dit boek slechts stof tot eeren en bewonderen over.

Deze novelle biedt inderdaad schoonheden van den eersten rang. Gedurig verbaast u de fonkelende kleurenpracht van des auteurs penseel. De geschetste natuurtooneelen zijn gelukkig gekozen, de karakters fraai geteekend, het fijne en het ruwe, het teedere en het scherpe beurtelings kunstig doorengemengd en kunstig verdeeld. Welk eene tegenstelling tusschen de huiselijke tafereeltjes in Merwe's woning en de bloedige tooneelen daarbuiten. Hoe schoon steekt de dapperheid van Merwe's zoon bij de teederheid zijner moeder af.

Men geniete den levendigen verhaaltrant, den vloeienden vorm der gesprekken, het dichtelijk waas, over het geheele werkje verspreid en men zal den lof niet overdreven keuren, dien wij er van ganscher harte aan toekennen, dat dit boekje een der schoonste is uit de rijke verzameling van den heer CALLENBACH. Alleen geve men het niet aan kinderen, maar aan jongelieden in handen. In de lectuur voor de ouderen bekleedt het ongetwijfeld eene eervolle plaats.

Het brengt hun eene diep ernstige vermaning, als het op zoo aangrijpende wijze teekent, hoe aan den laatsten der Arkels, die zijnen vader verstiet, het woord der Schrift wordt vervuld: „Wie vader of moeder vloekt, diens lamp zal uitgebluscht worden in zwarte duisternis.“

- e. **Het gezin van den oud-soldaat.** *Historisch verhaal uit het jaar 1650*, door P. BROUWER, Hoofd der Christelijke school te *Leerbroek*. Geïll. omslag in kleurendruk. 4 zwarte plaatjes. 240 bladz. Prijs 90 ct.

Dit historisch verhaal geeft eenen goeden kijk op de verhouding van Prins Willem II en de Staten van Holland. Het schetst in boeienden verhaaltrant het streven van de Hollandsche Regenten, om Oranje te dwarsboomen en teekent flink den ijzeren wil van Oranje, om de rechten der Unie en der Algemeene Staten hoog te houden. De hoofdpersoon, aan wien het boek zijnen titel dankt, is een oude, vrome man, die al onder den Vader des Vaderlands gediend heeft. Twee zijner kleinzoons spelen eene gewichtige rol in deze geschiedenis, de een als spion van den Prins, de ander als bediende van 's Prinsen besten vriend.

Dit verhaal getuigt van veel bronnenstudie. De schrijver heeft zorgvuldig werk van zijn onderwerp gemaakt, eer hij zich tot schrijven zette. Het verhaal is in 14 hoofdstukken afgedeeld. Moge de stijl hier en daar wat gedwongens hebben en sommige overgangen een weinig houterig zijn, over 't geheel biedt de schrijver hier een belangrijk stuk historie in schoonen vorm. Handige zetten en grepen brengen dikwijls eenen glimlach op de lippen. Zoo'n sprankje humor hier en daar verhoogt het genot der lezing zeer. Er komen gedeelten in voor, waar een flinke jongen bepaald bij „op“ blijft zitten.

't Is ook een Christelijk verhaal, al verhelen wij niet, dat de draad des geloofs er wat duidelijker door heengeweven had kunnen worden. Wij twijfelen niet, of dit deugdelijk geschiedverhaal zal vooral door hen, die de schooljaren reeds

achter den rug hebben, met genot gelezen worden. Het verblijdt ons zeer, dat de schrijver zijn domicilie voor goed schijnt gekozen te hebben op het terrein der historie. Moge het hem gegeven zijn, ons nog met menige bijdrage te verrijken.

De uitgave is onberispelijk. Flinke letter. Fijne plaatjes. Sierlijk uiterlijk. Dit slotstuk der lijst van den heer CALLENBACH mag tegelijk een kroonstuk heeten. Ouders, die hunnen kinderen eens met een goed en schoon boek willen en kunnen verrassen, bevelen wij dit werk vrijmoedig aan.

CALLENBACH'S ZONDAGSSCHOOLPLATEN.

In zwartdruk, prijs 5 ct. In kleurendruk, prijs 10 ct. Bij bestelling van minstens 25 stuks (ook gesorteerd) wordt de halve prijs berekend.

Deze Zondagsschoolplaten verdienen een woord van lof. De uitvoering is keurig en onberispelijk. Ze zijn gedrukt op stevig plaatpapier met passende bijschriften. De Bijbelsche tafereelen hebben onderschriften, waarin beknopt de geschiedenis wordt weergegeven, die het plaatje voorstelt. De niet-Bijbelsche platen geven tafereeltjes uit het dagelijksch leven te aanschouwen en hebben bijschriften in rijm. Ook deze zijn niet onverdienstelijk. Ze zien er zeer aantrekkelijk uit. Met het oog op de kleinste leerlingen juichen wij deze uitgave zeer toe. Wie platen gebruiken wil, vindt in deze serie eene goede en ruime keuze.

»Goede kinderboeken», zoo heeft Dr. NICOLAAS BEETS gezegd, »zijn eene weldaad voor ons volk.» Die gedachte komt in ons op bij het beschouwen van de rijke verzameling der nieuwe uitgaven van den heer C. En het is ook de hede van ons hart, dat ZEd. door zijnen voortreffelijken arbeid op het terrein der kinderlectuur tot zegen moge zijn voor vele huisgezinnen.

Waar van alle zijden zooveel onchristelijke lectuur zich indringt en opdringt, die temidden van het familieleven zoo jammerlijk veel kwaad sticht, zij het zijn hoog ideaal, met zijn aanzienlijk vermogen mede te arbeiden, om tegen dien ziel en lichaam verwoestenden lectuurstroom eenen krachtigen dam op te werpen.

Dat doel in het oog hebbende, zagen wij met blijdschap, hoe ook nu weder uitstekende nieuwe hulptroepen bij zijne gelederen zich aansloten, en ook, dat de keurbende der oude garde door vele herdrukken aanzienlijk is vermeerderd. Inzonderheid is het ons tot groote vreugde onder die gelederen ook de banier onzer duidelijke en heilige kleuren te zien wapperen. Met dankerkentenis voor wat de heer C. ons reeds gaf, en met volle eerbiediging der beginselen van andersdenkenden, bevelen wij ons met bescheiden, maar krachtigen nadruk aan voor de uitgave van nog meer kinderlectuur in beslist Gereformeerd geest.

Van deze geldt niet het minst het woord van Dr. BEETS: »Goede kinderboeken zijn eene weldaad voor ons volk.»

Uitgaven van J. M. Bredée te Rotterdam.

Als altijd biedt de inzending van den kunstkeurigen Rotterdamschen uitgever weer eene prachtige verzameling van het schoonste en beste. Dat het getal zijner uitgaven al grooter afmeting aanneemt, bewijst ook het feit, dat de heer BREDÉE dit jaar twee catalogi aanbiedt. De lijst van Zondagsschooluitgaven en Wandteksten vormt nu een boek op zichzelf van niet minder dan 120 bladzijden. De catalogus der uitgaven van Christelijke litteratuur en Feestgeschenken beslaat 80 pag. Beide zijn rijk geïllustreerd. Ze in te zien, is alleen reeds een genot. Na de prachtstukken te hebben bewonderd, waaraan een Zondagsschoolbestuur natuurlijk niet denken kan, om ze te koopen, wijl de meestal schrale kas zulke uitgaven niet toelaat, is het eene blijde ontdekking, dat er bij den heer B. ook voor weinig geld veel goeds en zelfs veel schoons te verkrijgen is. En dat maakt den catalogus voor eene Zondagsschoolvereniging eerst waarlijk mooi. Ook de arme Zondagsscholen kunnen hier te kust en te keur terecht.

De nieuwe catalogus, zoowel die van Zondagsschooluitgaven als die van Christelijke litteratuur en Feestgeschenken, is op aanvraag franco en gratis verkrijgbaar. 't Is alleszins de moeite waard, hem te ontbieden. En wie zich die geringe moeite getroost, doet het bepaald niet te vergeefs.

In de recensie laten wij weder de lectuur voor de jeugd vooropgaan. En wij zetten ons met blijdschap, om het oordeel der commissiën van »Jachin» te vermelden. »Sommige plichten wegen als lood», heeft iemand gezegd. En dat gevoelen wij telkens, als wij schoone boekjes naar den vorm om gebreken van den inhoud moeten afkeuren. Waar het ons reeds een- en andermaal tot diep leedwezen strekte, dat wij van de kostelijke uitgaven, die de heer B. ten beste gaf, verscheidene moesten terzijde leggen, hebben wij nu het genoegen, onze recensie te mogen beginnen met de blijde mededeeling, dat van de 10 nieuwe boekjes, die hij dit jaar ons ter beoordeeling toezond, *niet één* ongeschikt moest worden verklaard. Met hartelijke blijdschap spreken wij uit, dat de heer B. op den goeden weg is, om ook in onze Zondagsschoolbesturen dankbare vereerders en gebruikers zijner uitgaven te krijgen.

Wij laten nu de verschillende recensies volgen.

ZONDAGSSCHOOLBOEKJES.

I.

KORENHALMEN. *Vertellingen voor de jeugd.* Door verschillende schrijvers vervaardigd. Boekjes met geïll. omslag in kleurendruk en een of meer plaatjes in zwartdruk. 16 bladz. Prijs per stuk 10 ct. Bij 10 ex. voor de helft van den prijs.

Deze serie is dit jaar weer met 4 nieuwe boekjes vermeerderd, zoodat zij in 't geheel 26 nummers telt. Van deze Korenhalmen werden de volgende nummers in vroegere Verslagen gunstig beoordeeld.

achter den rug hebben, met genot gelezen worden. Het verblijdt ons zeer, dat de schrijver zijn domicilie voor goed schijnt gekozen te hebben op het terrein der historie. Moge het hem gegeven zijn, ons nog met menige bijdrage te verrijken.

De uitgave is onberispelijk. Flinke letter. Fijne plaatjes. Sierlijk uiterlijk. Dit slotstuk der lijst van den heer CALLENBACH mag tegelijk een kroonstuk heeten. Ouders, die hunnen kinderen eens met een goed en schoon boek willen en kunnen verrassen, bevelen wij dit werk vrijmoedig aan.

CALLENBACH'S ZONDAGSSCHOOLPLATEN.

In zwartdruk, prijs 5 ct. In kleurendruk, prijs 10 ct. Bij bestelling van minstens 25 stuks (ook gesorteerd) wordt de halve prijs berekend.

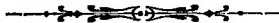
Deze Zondagsschoolplaten verdienen een woord van lof. De uitvoering is keurig en onberispelijk. Ze zijn gedrukt op stevig plaatpapier met passende bijschriften. De Bijbelsche tafereelen hebben onderschriften, waarin beknopt de geschiedenis wordt weergegeven, die het plaatje voorstelt. De niet-Bijbelsche platen geven tafereeltjes uit het dagelijksch leven te aanschouwen en hebben bijschriften in rijm. Ook deze zijn niet onverdienstelijk, Ze zien er zeer aantrekkelijk uit. Met het oog op de kleinste leerlingen juichen wij deze uitgave zeer toe. Wie platen gebruiken wil, vindt in deze serie eene goede en ruime keuze.

»Goede kinderboeken», zoo heeft Dr. NICOLAAS BEETS gezegd, »zijn eene weldaad voor ons volk.» Die gedachte komt in ons op bij het beschouwen van de rijke verzameling der nieuwe uitgaven van den heer C. En het is ook de hede van ons hart, dat ZEd. door zijnen voortreffelijken arbeid op het terrein der kinderlectuur tot zegen moge zijn voor vele huisgezinnen.

Waar van alle zijden zooveel onchristelijke lectuur zich indringt en opdringt, die temidden van het familieleven zoo jammerlijk veel kwaad sticht, zij het zijn hoog ideaal, met zijn aanzienlijk vermogen mede te arbeiden, om tegen dien ziel en lichaam verwoestenden lectuurstroom eenen krachtigen dam op te werpen.

Dat doel in het oog hebbende, zagen wij met blijdschap, hoe ook nu weder uitstekende nieuwe hulpstroepen bij zijne gelederen zich aansloten, en ook, dat de keurbende der oude garde door vele herdrukken aanzienlijk is vermeerderd. Inzonderheid is het ons tot groote vreugde onder die gelederen ook de banier onzer duidelijke en heilige kleuren te zien wapperen. Met dankerkentenis voor wat de heer C. ons reeds gaf, en met volle eerbiediging der beginselen van andersdenkenden, bevelen wij ons met bescheiden, maar krachtigen nadruk aan voor de uitgave van nog meer kinderlectuur in beslist Gereformeerden geest.

Van deze geldt niet het minst het woord van Dr. BEETS: »Goede kinderboeken zijn eene weldaad voor ons volk.»

Uitgaven van J. M. Bredée te Rotterdam.

Als altijd biedt de inzending van den kunstkeurigen Rotterdamschen uitgever weer eene prachtige verzameling van het schoonste en beste. Dat het getal zijner uitgaven al grooter afmeting aanneemt, bewijst ook het feit, dat de heer BREDÉE dit jaar twee catalogi aanbiedt. De lijst van Zondagsschooluitgaven en Wandteksten vormt nu een boek op zichzelf van niet minder dan 120 bladzijden. De catalogus der uitgaven van Christelijke litteratuur en Feestgeschenken beslaat 80 pag. Beide zijn rijk geïllustreerd. Ze in te zien, is alleen reeds een genot. Na de prachtstukken te hebben bewonderd, waaraan een Zondagsschoolbestuur natuurlijk niet denken kan, om ze te koopen, wijl de meestal schrale kas zulke uitgaven niet toelaat, is het eene blijde ontdekking, dat er bij den heer B. ook voor weinig geld veel goeds en zelfs veel schoons te verkrijgen is. En dat maakt den catalogus voor eene Zondagsschoolvereniging eerst waarlijk mooi. Ook de arme Zondagsscholen kunnen hier te kust en te keur terecht.

De nieuwe catalogus, zoowel die van Zondagsschooluitgaven als die van Christelijke litteratuur en Feestgeschenken, is op aanvraag franco en gratis verkrijgbaar. 't Is alleszins de moeite waard, hem te ontbieden. En wie zich die geringe moeite getroost, doet het bepaald niet te vergeefs.

In de recensie laten wij weder de lectuur voor de jeugd vooropgaan. En wij zetten ons met blijdschap, om het oordeel der commissiën van »Jachin» te vermelden. »Sommige plichten wegen als lood», heeft iemand gezegd. En dat gevoelen wij telkens, als wij schoone boekjes naar den vorm om gebreken van den inhoud moeten afkeuren. Waar het ons reeds een- en andermaal tot diep leedwezen strekte, dat wij van de kostelijke uitgaven, die de heer B. ten beste gaf, verscheidene moesten terzijde leggen, hebben wij nu het genoegen, onze recensie te mogen beginnen met de blijde mededeeling, dat van de 10 nieuwe boekjes, die hij dit jaar ons ter beoordeeling toezond, *niet één* ongeschikt moest worden verklaard. Met hartelijke blijdschap spreken wij uit, dat de heer B. op den goeden weg is, om ook in onze Zondagsschoolbesturen dankbare vereerders en gebruikers zijner uitgaven te krijgen.

Wij laten nu de verschillende recensies volgen.

ZONDAGSSCHOOLBOEKJES.

I.

KORENHALMEN. *Vertellingen voor de jeugd.* Door verschillende schrijvers vervaardigd. Boekjes met geïll. omslag in kleurendruk en een of meer plaatjes in zwartdruk. 16 bladz. Prijs per stuk 10 ct. Bij 10 ex. voor de helft van den prijs.

Deze serie is dit jaar weer met 4 nieuwe boekjes vermeerderd, zoodat zij in 't geheel 26 nummers telt. Van deze Korenhalmen werden de volgende nummers in vroegere Verslagen gunstig beoordeeld.

1. **Onder het beste dak**, door A. VOLLMAR.

Een lief boekje, waarin de trouwe zorg Gods over zijn volk op treffende wijze geteekend wordt.

2. **Des Heeren Post**, door A. VOLLMAR.

Eene aantrekkelijke en leerzame vertelling.

4. **Kleine Lena**, door F. KRONOFF.

Ofschoon dit verhaal oppervlakkig Christelijk is, kan het om zijne hoofdstrekking: „God zorgt voor de zijnen” worden aanbevolen.

8. **Naar den hemel**, door HERMAN.

Een lief boekje, dat wij onzen kinderen vrijmoedig ter lezing kunnen geven.

9. **Bij de Long Toms van Ladysmith**, door C. BROUWER.

Een eenvoudig verhaal uit den oorlog in Zuid-Afrika. Wel aan te bevelen.

10. **Van het schip naar het front, of hoe een Transvaalsche Boer vuur en water trotseert**, door C. BROUWER.

Een flink verhaal, dat ook door oudere kinderen kan gelezen worden. Voor uitdeeling op het Kerstfeest is het echter minder geschikt.

13. **Een Kerstfeest in de visschershut**, door M. C. C.

Een lief verhaaltje, dat de kleintjes gaarne zullen lezen. Doch er zit weinig pit in.

14. **Gebedsverhooring**, door M. C. C.

Wie in dit boekje een diep, innig Christelijk leven verwacht, zal zich teleurgesteld vinden. Evenwel kunnen wij het om zijne goede strekking en onderhoudenden verhaaltrant aanbevelen.

15. **De buurkinderen**, naverteld door HERMINA VAN HATTUM.

Wat den Christelijken geest betreft, heeft dit verhaal niets dan een flauw godsdienstig tintje. Doch wijl het in eene krachtige tegenstelling een tafereel uit het jongensleven schetst, dat helaas! ook onder ons menigmaal gezien wordt, is het wel bruikbaar.

16. **De reddende liefde des Heeren**, naverteld door HERMINA VAN HATTUM.

Ofschoon de inhoud van dit verhaal niet boven het middelmatige gaat en de samenloop der gebeurtenissen verwondering opwekt, kunnen wij het boekje om zijne goede strekking wel aanbevelen.

19. **Onder goed geleide**, door HERMAN.

De godsdienstige toon van dit verhaal is zwak, doch de strekking uitnemend. Het leert ons, hoe onder Gods voorzienig bestuur uit het schijnbaar kwade het goede wordt geboren en hoe wij onder zijn geleide steeds veilig gaan. Daarom kan het worden aanbevolen.

Nu volgen de nieuwe nummers dezer serie.

23. **Sarma**, door J. VERHOEVEN, Zending op West-Java.

Een Javaan, Sarma, komt — na vele vruchteloze pogingen bij waarzeggers en priesters en het brengen van kostbare offers — onder de prediking van zending Verhoeven en vindt daar den vrede, dien hij overal elders tevergeefs heeft gezocht. Na veel te hebben geleden, is Sarma in Jezus ontslapen.

Het boekje laat zich prettig lezen. In 't begin komen eenige uitdrukkingen voor, die door kinderen niet begrepen zullen worden: bijv. „traditioneele onhebbelijkheid”, „batonneeren“, „speciaal”. De uitdrukking, dat Sarma energie bezat, om later te streven naar verbetering van zijn zieleleven, is niet gelukkig gekozen. Op bladz. 8 wordt de hoop uitgesproken, dat het Sarma zal gegeven worden, te *gevoelen*, dat de zaligheid in geen ander is dan in Jezus Christus. Voor *gevoelen* zouden wij daar liever lezen *gelooven*. Overigens doet dit verhaal ons op treffende wijze aanschouwen de woestheid en blindheid des heidendoms, alsook de jammerlijke misleiding, waaraan de heidenen blootstaan. De hoofdgedachte wordt op den omslag in sierletters uitgedrukt door Col. 1 : 13. Bij het titelblad is een lichtdruk opgenomen, voorstellende de kerk met de gemeente te Tjideres. Het plaatje tusschen den tekst op pag. 9 is niet heel duidelijk. Om het vele goede, dat dit boekje biedt, kan het door „Jachin” gerust worden aanbevolen.

24. Ismail en Moerti, door S. COOLSMa.

Ismail en Moerti „waren uit de Soendaneezen van West-Java de eerstelingen Gode en het Lam.” (Openb. 14 : 4.) Hoe zij toegebracht en ondanks allerlei tegenstand bekrachtigd en ten zegen gesteld werden, alsmede hoe zij in woord en wandel hunnen God en Zaligmaker verheerlijkten en in vrede zijn ontslapen, deelt de bekende en geachte oud-zending Coolsma ons hier op aangrijpende wijze mede.

Het boekje te lezen was ons een genot. Het treft en beschaamt diep, het verkwikt en bemoedigt in hooge mate. Wij bevelen het niet alleen voor jongere lezers, maar ook voor meer gevorderden in leeftijd gaarne ter lezing aan. De vorm en de strekking beide dunken ons alleszins uitnemend. Wij hebben geene enkele opmerking, dan alleen deze, dat wij hier, gelijk ook in al de andere nummers, liever „Heere” in plaats van „Heer” hadden aangetroffen.

Het bijschrift op het titelblad: „Wedergeboren tot eene levende hoop”, 1 Petri 1 : 3, teekent met een woord der Schrift de hoofdgedachte van dit treffend verhaal. Het plaatje aan de binnenzijde geeft ons de Zendingen der Nederl. Zendingsvereniging te zien. Welk eenen treffenden aanblik biedt die groep van mannen in de kracht van het leven, die zich hebben overgegeven voor den naam en de zaak van onzen Heere Jezus Christus. Tusschen den tekst staan slechts een tweetal kleine en weinig sprekende illustraties. In dit opzicht is dit schoone boekje minder bedeed, dan de andere nieuwe uitgaven dezer serie. Doch heel het verhaal zelf is een treffend schoon tafereel.

25. Een bezoek aan Indramajoe, door C. J. HOEKENDIJK.

Zending Hoekendijk ontvangt een bezoek van een Zendingsvriend. Dezen verhaalt hij, hoe de Nederl. Zendingenvereniging er toe kwam, te Indramajoe eenen Zendingspost te vestigen, geeft hem een kijkje in kerk en school, ook in betrekking tot beider geschiedenis en bezoekt vervolgens een groot deel van de leden der gemeente met hem.

Het eerste gedeelte is zeer boeiend door de kennismaking met Ang Boeng Swi, die tot de ontdekking kwam, dat de wereld met al hare begeerlijkheden niet kon voldoen aan de diep gevoelde behoeften van zijn hart; die eindelijk in het bezit geraakte van een Javaansch Nieuw Testament en alzoo kennis der waarheid en vrede voor zijn hart vond. Hij ging nu met anderen over het woord des evangelies spreken en zoo werd deze eenvoudige man het middel, dat te Indramajoe eene gemeente vergaderd werd.

In de tweede helft van dit verhaal zijn de kennismakingen te talrijk en te vluchtig, om eenig spoor na te laten. De overstelping met het vele verzwakt den indruk. Een paar foutjes troffen wij aan, bijv.: *tegen* wien hij zijn verlangen uitsprak, in plaats van *aan* wien, *veilig* in plaats van *veil*. De strekking is, hoe de Heere soms van eenvoudige middelen zich bedient, om eene plaats of een

land in de zegeningen des Evangelies te doen deelen. Benevens het plaatje naast het titelblad, 't welk eene groote heidensche familie voorstelt, wordt het boekje nog door 4 illustraties tusschen den tekst opgeluisterd. Hoewel het niet het beste is der 4 nummers, waarmede de serie der Korenhalmen vermeerderd is, kan dit boekje niettemin zonder bezwaren worden aanbevolen.

26. Aan het strand der Java-Zee, door O. VAN DER BRUG.

„Het ontstaan en de lotgevallen der Christelijke kerk op Cheribon“ zou een te lange titel zijn, maar toch duidelijker dan het tegenwoordige opschrift den inhoud van dit boekje aangeven. Het deelt ook mede de geschiedenis van Cheribon, uit een godsdienstig oogpunt beschouwd. Voornamelijk wordt de arbeid van Zending A. Dijkstra er in beschreven, die aldaar verscheidene jaren het evangelie van Christus gepredikt heeft. Menig aandoenlijk bewijs van de geestelijke ellende, waarin de inwoners van Cheribon gedompeld zijn, treffen wij in deze bladzijden aan, maar ook treffende voorbeelden van de wondermacht van Gods genade.

De vorm is „eenvoudig verhalend“. Een weinigje meer afwisseling in den toon was o.i., vooral met het oog op de jeugdige lezers, wel gewenscht. Ook de stijl kon met meer zorg zijn behandeld. De meer geoeffende lezer, stoot op uitdrukkingen als: „schaduw afwerpende boomen“, „vruchten afwerpen“, „eene opname te nemen“, „te mogen aanvangen“ (voor aan te vangen), „is het u niet opgevallen?“ voor „heeft het uwe aandacht niet getroffen?“ „lag dat neer“ voor „legde dat neer.“ De uitdrukking „helsch lawaai“, pag. 9, was ons een aanstoot. Zuiverheid van taal en uitdrukking moet ook door de kinderboekjes worden aangekweekt. De innerlijke bewerking behoort gelijken tred te houden met het keurig uiterlijk dezer boekjes. Wie zoo'n schoon boekje aanziet, verwacht onwillekeurig ook wat fijs met het oog op den inhoud.

Doch om deze enkele opmerking zullen wij geenszins den staf over dit boekje breken. Een boekje, dat bedoelt, bij de jeugd kennis van en liefde tot het Zendingwerk op te wekken, bevelen wij gaarne aan. Wij vonden het uitnemend, dat de schrijver niet wilde „preeken“, doch wat meer gemoedelijk te spreken, kan in een kinderwerkje geen kwaad. Het boekje geeft op den omslag als strekking, dezer Zendingsgeschiedenis aan: „De rookende vlaswiek zal Hij niet uitblusschen.“ Jes. 42 : 3. De illustratie bij het titelblad geeft ons te zien de kerk met een deel der gemeente te Cheribon. Op pag. 8 staat het portret van Zending Dijkstra en op bladz. 13 de afbeelding van een tweetal heidenen, in wie de Heere zijne groote genade op wonderbare wijze heeft verheerlijkt. Het onderwerp, in dit boekje behandeld, is ten volle de belangstelling waardig van jong en oud.

Het was eene uitnemende gedachte van den uitgever, deze zendingboekjes als nieuwe nummers van de Korenhalmen op te nemen. Op treffende wijze wordt er in geschetst, hoe de arbeid der zending bij veel teleurstelling en strijd toch rijk gezegende uitkomsten geeft. Ze zijn alleszins geschikt, om bij de jeugd belangstelling voor de zending op te wekken, en aan te wakkeren haar in den gebede en met gaven te gedenken. Het beste voedsel, om de heilige vlam der liefde tot de zending levendig te houden, is het lezen van goede zendinglectuur. Menigmaal heeft dit heerlijke vruchten gedragen. Voor de Zondagsschoolleerlingen zou het niet kwaad geweest zijn, wanneer in deze boekjes tot ernstige belangstelling in de zending *meer opzettelijk* was aangespoord. Overigens juichen wij deze uitgaven zeer toe. Het uitdeelen van zulke boekjes op de Zondagsscholen kan allicht

aanleiding wezen, dat in de huisgezinnen over de zending meer gesproken wordt. En daar is onder 's Heeren zegen heil van te wachten. Eén ding speet ons, n.l. dat de schrijvers in plaats van Heere steeds »Heer» gebruiken. Doch dit verhindert ons niet, onze hartelijke ingenomenheid met deze nummers der Korenhalmten uit te spreken. Wij twijfelen niet, of vele Zondagsschoolbesturen zullen er eene schoof van samenbinden, om die straks onder eene blijde kinderschare uit te spreiden.

II.

VAN BOSCH EN VELD. *Vertellingen voor de jeugd*, door verschillende schrijvers bewerkt. Met geïll. omslag en twee plaatjes. 32 bladz. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 Ex. voor de helft van den prijs.

Deze serie telde verleden jaar 6 no's en is nu geklommen tot 10. In het vorige verslag werden uit deze reeks de volgende boekjes aanbevolen:

2. **Het Kerstfeest van den ouden dokter**, door FERDINAND.

In dit verhaal blijkt duidelijk, dat in bange uren de uitkomst niet vruchteloos van den Heere verwacht wordt. Dat de heerlijkheid van den dokter hier meer schittert, dan die van het Kindeke in de kribbe, is eene groote schaduwzijde er van. Evenwel omdat de strekking goed en de kern van het verhaal bepaald aantrekkelijk is, durven wij dit boekje, ten spijt van de genoemde gebreken, toch aanbevelen.

3. **De twee zusters**, door HERMAN.

Helder treedt in deze vertelling aan het licht, dat wie standvastig is in het geloof, daarmee niet beschaamd uitkomt, alsmede, hoe de Heere menigmaal den weg des lijdens gebruikt, om tot het geloof te brengen. Aangenaam geschreven, wijst het met nadruk op het Woord des Heeren: „Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig.” Wij prijzen het gaarne aan.

4. **Een angstige nacht**, door A. VOLLMAR.

Een oud verhaal, dat goed verteld is. Met sterke kleuren schetst de schrijver den kanker van nijd en jaloezie. Het Christelijk element is zwak. Uitroepen als „Groote God”, „Lieve Heere”, „Hemel” zijn af te keuren. Doch wijl er om de gewichtige strekking voor kinderen veel goeds uit te leeren is, willen wij het hun wel in handen geven.

4. **De koninklijke reispas**, door HERMINA VAN HATTUM.

Wat het godsdienstig element betreft, gaat ook dit verhaal niet diep. Doch omdat er eene schoone geschiedenis goed in verteld wordt, die de jeugd onverpoosd zal boeien, kan het — echter onder voorbehoud — worden aanbevolen. Deze serie is met de volgende no's vermeerderd.

7. **Onder de leiding Gods. Uit het leven van een Savoyaard.** Naar het Fransch van LEFRAY ALPHONSE, door P. C. MONDRIAAN SR.

Jozef Charlano moet met andere Savoyaards op jeugdigen leeftijd zijn arm vaderland verlaten, om elders in zijn levensonderhoud te voorzien. Hij komt bij eenen schoorsteenveger en opkooper van afval te Parijs, die hem alles behalve liefderijk behandelt. Als hij eens slecht gekleed, hongerig en van koude bibberend, langs de straat loopt, ontfermt een werkman, Varol, zich over hem. Hij geeft hem de helft van zijne boterham en voorziet hem van schoenen. In Jozefs hart heeft de Heere vroeg reeds het zaad der genade gestrooid, zoodat hij de hulpe Gods op al zijne wegen ernstig behoeft.

Door de zorg van zijnen tweeden meester, die hem beter behandelt dan zijn eerste, komt hij als bediende in eenen ijzerwinkel. Daar zijn patroon geene kinderen heeft wordt hij later deelgenoot in zijne zaak, zoodat hij een welgesteld man wordt. Zijne moeder komt nu ook te Parijs bij hem wonen. Hij vindt later Varol, zijnen weldoener, terug, wien hij, door hem eene plaats te geven in zijnen winkel, den tol der dankbaarheid betaalt.

Een boeiend verhaal, in zeven hoofdstukken met opschriften verdeeld. De jeugd, wij zijn er zeker van, zal bij de lezing genieten. De letter kon iets grooter genomen zijn. Op bladz. 16 worden de woorden van Psalm 72: „Na het zure geeft Hij 't zoet”, de woorden van een gezangversje genoemd. Een zin als op bladz. 20 met drie gedeelten van versjes er in, kan een kind moeilijk begrijpen. Voorts is het ons een raadsel, hoe eene „godvreezende” en „biddende moeder” haar kind van zich kan laten gaan, nog wel uit Savoye naar Frankrijk. Doch deze dingen schaden niet aan den indruk, dien het geheel maakt. Op aandoenlijke wijze wordt in het verhaal bevestigd, wat met sierlijke letters op den omslag staat afgedrukt: „In zes benauwdheden zal Hij u verlossen en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren.” Job 5 : 19. Zonder aarzeling bevelen wij dit boekje aan.

8. **De kleine wees en de oude Annemie.** *Een Kerstverhaal voor jongen en ouden.* Vrij gevolgd naar 't Fransch, door P. C. MONDRIAAN SR.

Een kleine, arme weesjongen vraagt eene oude koopvrouw om eenen appel. Hij verhaalt haar van het sterven zijner moeder, die thans in den hemel is. Dien hemel wil hij zoeken, om weer bij zijne moeder te zijn. Annemie weet hem den weg niet te wijzen. Zij heeft een kind verloren en is sedert dien tijd in opstand tegen God. Jakob komt na veel wederwaardigheden in eene Zondagschool terecht, waar hij van den „man” Jezus hoort. Hier ontvangt hij onderrecht aangaande den weg der zaligheid. Nu hij dien weg kent, wil hij ook daarvan spreken tot Annemie. Deze, door het gesprek met Jakob tot nadenken gebracht, heeft inmiddels ook naar den Heere leeren vragen, en zoo vinden zij elkaar weder in dubbelen zin, om voortaan bij elkander te blijven.

Ook dit boekje ziet er met zijne twee lieve plaatjes keurig uit. De druk is helder. Het titelblad is in tegenspraak met den omslag. Volgens het titelblad is Jakobs geschiedenis „vrij gevolgd naar 't Fransch” en naar luid van den omslag is zij „uit het Engelsch naar Y.” Taal en stijl zijn in 't algemeen goed. Hier en daar echter valt wel eene enkele aanmerking te maken. „Eene poging op zichzelf doen” (pag. 5) klinkt niet mooi. „Toen ze zich kwam te leggen”, (pag. 8) is bepaald fout. Op pag. 15 moest staan: „Beloof me, nooit te zullen stelen”, enz.

De uitdrukking op pag. 16: „De goede God zou van ons niet meer willen eischen, dan de politie!” bevalt ons niet. Zij is ook zeer onduidelijk.

De inkleeding is zeer romantisch. Goedhartigheid is eene eigenschap van alle personen, die in dit verhaal voorkomen, zelfs bij een paar dieven, die Jakob ontmoet. Daarom is het van onnatuurlijkheid niet vrij te pleiten.

Ook is de Christelijke geest van dit werkje oppervlakkig. Jezus wordt de weg naar den hemel genoemd, maar *hoe* Hij dit is, wordt niet verklaard. Van wedergeboorte, van schuldbelijdenis en schuldvergeving wordt schier niet gesproken. De plotselinge bekeeringen, van Jakob zoowel als van Annemie, doen sterk aan het Methodisme denken. Op pag. 20 wordt zeer terecht gezegd, dat vele menschen niet goed hunnen Bijbel lezen. En twee regels verder citeert de schrijver Ezechiël 33 : 11 foutief.

De strekking is, aan te toonen, hoe de Zondagsschoolarbeid goede vruchten dragen kan voor het koninkrijk Gods en hoe eene eenvoudige vraag het middel in Gods hand wezen kan, om een verhard gemoed te verteederen en zondaren te leiden tot den Heere. Ofschoon dit boekje niet tot de beste

behoort, kunnen wij het, niettegenstaande de genoemde gebreken, wel aanbevelen — doch niet met zooveel vrijmoedigheid, als wij dit hadden gewenscht.

9. Een Jobszegen of verloren en dubbel weder, door HERMAN.

Margaretha Engelhard, de dochter van eenen rijken koopman te Lubeck, is van hare jeugd af met beslistheid „de nieuwe leer” toegedaan en wordt daarom door haren vader ontferd. Zij huwt eenen man, die met haar één is in het geloof, doch wordt na zes jaren reeds weduwe en vervalt met haar dochtertje in armoedige omstandigheden. Eene rijke tante, die haar vroeger mede verstitet, wordt, door Margaretha's geloofsvolharding getroffen, tot bekeering geleid. Zij vindt haar te Wittenberg weder en nu ervaart de jonge weduwe, dat de Heere zijn volk in den weg van getrouwheid niet beschaamt. De dagen van haren kommer en haar gebrek zijn nu voor goed voorbij.

Dit verhaal stelt het woord van Christus in het licht: „Wie verlaten zal hebben vader en moeder en vrouw en kinderen om Mijnentwil en om des evangelies wil, die zal alles beërven.”

Zoowel uiterlijk als innerlijk een schoon boekje. Het is eene levendige en boeiende vertelling, die wij van harte aanbevelen. Onze kinderen zullen haar met graagte lezen. Flinke stijl. Groote letter. De plaatjes zijn bijzonder mooi. Welke fijne lijnen en hoe zacht zijn die kleuren!

10. Door liefde gewonnen, door HERMAN.

Een gelukkig, godvreezend, maar verarmd huisgezin bewijst liefde aan een Joodsch meisje, dat door velen verstooten wordt. Dit geeft aanleiding tot nadere kennismaking met den grootvader van Rachel, die eerst achterdochtig is, maar door de bewezen liefde wordt gewonnen. Later blijkt, dat deze Jood ééne der oorzaken is van de armoede der familie Spoorman. Niettegenstaande Spoorman weet, dat de Israëliet hem een groote som gelds ontvreemd heeft, bewijst hij hem groote weldadigheid. Deze kolen vuurs, op 's vijands hoofd gehoopt, zijn de middelen in Gods hand, om Rachel met haren grootvader aan de voeten van den Messias te brengen.

Een aantrekkelijk verhaal, dat de jeugd ongetwijfeld smaken zal. Taal en stijl zijn goed. Alleen „zich op iets verspitsen”, (pag. 13) klinkt in 't Hollandsch vreemd. De gesprekken, die in dit verhaal voorkomen, zijn niet altijd aan de werkelijkheid ontleend. Het trof onze aandacht, dat het dochtertje van Spoorman op pag. 4 Ester heet en in het vervolg Marie wordt genoemd. De overgang uit het Jodendom tot het Christendom wordt wat gemakkelijk voorgesteld. De viering van het Paaschfeest (bladz. 11 en 12) gaat wel een weinig in het eten van Paaschbrood op. Doch niets, dat strijdig is met de gezonde leer, wordt in dit boekje gevonden. De strekking is uitnemend. Het „Hebt uwe vijanden lief” wordt hier op treffende wijze in practijk gebracht. De titel met het versje op den omslag geven de hoofdgedachte duidelijk aan. De stille berusting vooral van Spoormans vrouw in het over hen gekomen leed, is voor velen een beschamend voorbeeld. De druk is uitstekend. Flinke, groote letter. De plaatjes zijn mooi in alle opzichten. Moge dit boekje menigen jeugdigen lezer tot zegen zijn.

De nieuwe nummers, waarmede deze serie is vermeerderd, onderscheiden zich van de voorgaande niet alleen door hunnen belangwekkenden inhoud, maar ook door de plaatjes. Waren deze het vorige jaar (in zwartdruk) wat grof uitgevallen, nu zijn ze inderdaad keurig fijn in kleurendruk bewerkt. En een gekleurd plaatje vindt een kind minstens tweemaal zoo mooi als een zwart prentje. Aan de plaatjes der serie van Bosch en Veld komt o.i. boven die van al de andere boekjes, de eerepalm toe. Zij munten in alle opzichten uit.

III.

MANNEN EN VROUWEN VAN BETEEKENIS *Geschetst voor de jeugd*. Boekjes van ongeveer 72 bladzijden, met vele illustratiën. Prijs per stuk 40 ct. Bij 10 Ex. voor den halven prijs.

1. **Maarten Luther**, door HERMINA VAN HATTUM. (Volgens den catalogus door C. BROUWER.)

Luthers leven en strijd, vreugde en leed, lijden en zegepraal worden hier in vogelvlucht overzien.

De verhaaltrant van dit boekje munt niet uit door bijzondere aantrekkelijkheid. Er is weinig levendigheid in de voorstelling en in den stijl. De vorm is los en gemakkelijk, meer dan aangrijpend en deftig. Wat meer gespierdheid van taal zou aangenamer zijn geweest. De inhoud zou daarbij ook gewonnen hebben. Het schijnt ons toe, dat dit werkje haastig gereed gemaakt is. Daaraan wijten wij eenige taalfouten en onnauwkeurigheden, b.v. op bladz. 26: „Gij zult niet ontkennen, dat de pauselijke stoel in schande (niet) onderdoet voor” enz. *Niet* is daar vergeten. Op bladz. 37 staat: *te scheppen* voor: „geschapen te hebben.” In de uitdrukking: „verlof om wijn te mogen drinken”, is *mogen* te veel. Elders leest men *ten* 10 uren, voor *te* 10 uren. Gedurig worden de verleden en de tegenwoordige tijd met elkander verwisseld, soms in eenzelfden volzin. Bij eenen mogelijken herdruk is het niet onnodig, dat de schaaf nog eens over dit werkje gaat.

Het verhaal is in 13 hoofdstukken afgedeeld, alle van opschriften voorzien. Deze prachtige uitgaaf is met vele grootere en kleinere illustraties opgeluisterd. Dat Luthers ouders pas op bladz. 61 afgebeeld zijn, is zeker eene vergissing. Ons dunkt, dat hunne beeltenis op bladz. 7 moest worden gevonden.

Of Bach's orgelspel zoo rijke vrucht droeg, als bladz. 40 ons wil doen gelooven, is voor 't minst zeer twijfelachtig.

Het uiterlijk is in alle opzichten schoon. De omslag, met goudrand omlijst, is in kleurendruk geïllustreerd en geeft het portret van Luther, met eenen Bijbel in de hand, ten voeten uit. Ook de achterzijde is keurig bewerkt en bevat in sierlijke letters het eerste vers van Luthers lied: „Een vaste burg is onze God.” In 't midden een landschap met bloemtakje. Wijl dit boekje in den vorm zoo schoon is en wat den inhoud betreft, in weerwil van onze opmerkingen, zeer veel goeds biedt, schromen wij geenszins het van harte aan te bevelen.

Gaarne betuigen wij onze sympathie met deze nieuwe serie van boekjes. Dit is lectuur, die wij noodig hebben. Prof. DOEDES ried zijnen studenten het lezen van goede levensbeschrijvingen aan. Hij achtte die na den Bijbel de beste lectuur. Dit geldt niet alleen voor studenten aan de universiteit, maar ook voor jongelieden, die straks eene plaats zullen innemen op de hoogeschool van het leven. Zulke lectuur doet de leidingen Gods in het leven van uitstekende geloofshelden gadeslaan. Zij leidt ons in eene wezenlijke wereld binnen. Zij biedt kennis van menschen en toestanden. En deze kennis is leerzaam en heilzaam. Moge het den uitgever gelukken, in deze uitgave eene beeldengalerij te stichten van Christelijke mannen en vrouwen, die door hunnen persoon en arbeid bakens tot waarschuwing en leidstarren ter besturing zijn. En zoo de schrijvers in deze biographieën van wat wij groote mannen noemen, boven alles de grootheid Gods doen schitteren, dan zal deze lectuur waarlijk zijn, wat alle Christelijke lectuur wezen moet: gewijd en Godverheerlijkend.

Wij wenschen den uitgever van heeler harte met deze serie succes toe.

Eenen terugblik werpende op de nieuwe nummers der drie bovenvermelde series, kunnen wij den Heer BREDÉE dankzeggen voor deze kinderuitgaven. Al mag men het eene boekje hooger aanslaan dan het andere, de vermeer-

dering dezer series is in elk geval een degelijke aanwas te noemen. Zij zijn niet alleen toegenomen in hoeveelheid, maar hebben ook, en dat zegt meer, gewonnen in gehalte.

En wat den vorm betreft, zijn ze alle ontegenzeggelijk prachtedities in hunne soort. Alle kleine harten gaan er van open en toe als een doosje. De uitgever gaat blijkbaar niet van de stelling uit, dat eene kinderhand spoedig gevuld is. Hij wil haar vooral ook goed vullen. En dat juichen wij, inzonderheid in het stuk van lectuur, van harte toe.

Deze uitgaven behooren tot het fijnste van wat wij in dit genre hebben gezien. En de prijs is zeer voordeelig. Bij getallen genomen, heeft men voor 5 en 10 cent inderdaad een keurig boekje.

Een tweetal opmerkingen mogen ons nog vergund worden. Hoe schoon de prachtige, kleurrijke omslagen zoowel aan de voorzijde als aan de achterzijde ook zijn, ze zouden nóg schooner wezen, als de illustraties betrekking hadden op den inhoud van het boekje. Bij de nieuwe uitgaven van den Heer CALLENBACH is dit steeds het geval. En dit achten wij te prijzen. Want het kinderoog ziet ze er op aan. Bij een prentje wenscht het allicht, dat vader of moeder daarvan iets zal vertellen.

In de tweede plaats vinden wij het minder geschikt, dat de nieuwe boekjes alle onopengesneden zijn. Dat is voor kinderen lastig. En bij het onhandig lossnijden wordt het boekje allicht geschonden. De uitgever houde ons deze opmerkingen ten goede. Overigens brengen wij hem gaarne allen lof toe.

IV.

NIEUWE GEILLUSTREERDE BIBLIOTHEEK VOOR DE JEUGD. Eene serie van boekjes door verschillende schrijvers bewerkt. In stevig gecartonneerden omslag, met illustratie in kleurendruk en zwart plaatje tegenover den titel. 64 bladz. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 ex. voor den halven prijs.

Uit deze serie, welke 18 nummers bevat, werden door de Commissiën van „Jachin” de volgende met meer of minder vrijmoedigheid aanbevolen:

2. **De wolkbreuk**, door MARIE NATHUSIUS.
3. **Mik en Dik**, door C. G. BARTH
4. **De arme Hendrik**, door C. G. BARTH.
5. **De kleine Negerknaap**, door C. G. BARTH.
6. **Valentijn Ondermeer**, door C. G. BARTH.
8. **Het kruis aan den weg**, door C. G. BARTH.
9. **Een gewichtig vraagteeken**, door HERMAN.
15. **Jenny Creed**, door C. G. BARTH.
16. **De jonge Siberische**, door HERMINA VAN ARKEL.

Voor nadere mededeelingen omtrent deze boekjes verwijzen wij naar de

recensie in het Verslag der Boekbeoordeeling van 1900 en 1901.

Eindelijk moeten wij de voorwaarden nog mededeelen, waarop de heer B. zijne uitgaven levert. Wie 10 stuks van eenzelfde serie bestelt, krijgt 50% korting en ontvangt ze dus voor den halven prijs. Elke Zondagsschool is in de gelegenheid, voor een klein bedrag kennis te maken met al de Zondagsschool-uitgaven, zoowel Boekjes, Plaatjes als Kaartjes. Daartoe is noodig, dat men den Bon (zie pag. 2 van den Catalogus) behoorlijk ingevuld opzendt. • Dan ontvangt men gratis één nummer ter kennismaking van de series: Korenhalmen, Van Bosch en Veld en Nieuwe Bibliotheek voor de Jeugd, of de geheele series voor de helft van den prijs. Zoo kan men dus op goedkoope wijze zich volkomen op de hoogte stellen. Wanneer men voor f5.— besteedt, hetzij van de eene of van de andere serie, ontvangt men als premie gratis een fraai geïllustreerd *Bijbelsch prentenboek*, dat eene handelswaarde heeft van 60 cent. Voor elke f2.50 meer heeft men recht op 2 Prentenboeken.

Wij twijfelen niet, of deze gunstige voorwaarden zullen velen tot koopen uitlokken, en wenschen den heer B. eene grooten omzet toe. Dat, gelijk zijne uitgaven elk jaar belangrijk worden vermeerderd, ook zijn debiet steeds ruimer moge worden. En dit is mogelijk, wijl de voorwaarden en de wijze, waarop men zich voorzien kan (zie hieronder, pag. 45) steeds milder en gemakkelijker worden gemaakt.

Nu volgen nog twee nummers en dan is het eerste deel van het program des heeren B. afgewerkt.

BREDÉE'S FAMILIEKALENDER VOOR HET JAAR 1903. Met premiën: een (zeer doelmatigen) zak-almanak, een geïllustreerd kinderverhaal en een sierlijk tekstkaartje. Prijs 40 ct.

Deze kalender is zeer schoon uitgevoerd en trekt door zijne keurige gravuren, alsmede door zijne degelijke inrichting, aan. De data van elke maand beslaan eene geheele pagina met ruimte voor aantekeningen op iederen dag. Aan het hoofd staat eene Schriftuurplaats en een mooi vignet. Voorts vindt men er in, wat gewoonlijk in eenen kalender wordt opgenomen. Het mengelwerk loopt over 90 bladzijden. Door zijnen voortreffelijken inhoud doet het ons denken aan den tijd, toen onze voornaamste schrijvers het niet beneden zich rekenden menigmaal de fijnste vruchten van hunnen geest aan eenen almanak af te staan. Tegenwoordig schuilt er menigmaal in het „vulwerk” van een jaarboek vrij wat stof voor de scheurmand. Maar dit mag van Bredée's Familiekalender niet worden gezegd. Dit mengelwerk munt uit door degelijkheid en rijke afwisseling. Verschillende stukjes trekken den lezer aan en de toon van het geheel is zeer uitnemend in vriendelijkheid. Deze Kalender zal ongetwijfeld „een vriend van den huize” zijn, en in menig Christelijk gezin zeer welkom wezen. Ieder lid der familie, zoowel jong als oud, vindt er iets in, dat aantrekkelijk en onderhoudend is. Wij kunnen hem vrijmoedig aanbevelen. Hij is zeer goedkoop, geeft veel te genieten in woord en beeld, in proza en poëzie, en ademt in alles eenen Christelijken geest.

„SAMUËL”.

Nieuwe Zondagsschoolbibliotheek voor tekstkaartjes en boekjes.Lidmaatschap *f*2.50 of *f*5.—.

De leden ontvangen voor het lidmaatschapsjaar 1 Oct. 1902—30 Sept. 1903 aan boekjes, prentenboeken en tekstkaartjes respectievelijk voor *f*5.80 of *f*10.70.

Bovendien hebben zij het recht, uit den Catalogus voor Boekwerken de met een sterretje geteekende voor den halven prijs te betrekken.

Voor Zondagsscholen, die aan belooningskaartjes behoefte hebben, is hier eene uitnemende en goedkoope gelegenheid geboden. De uitgaven van den heer BREDÉE op dit gebied zijn zeer schoon. Over de boekjes oordeele men naar de recensien. Het zou ons verwonderen, als deze »Samuël” niet spoedig vele leden telde.

De bedoeling van den heer B. is, in deze Bibliotheek het beste en fraaiste te geven met ruime hand. Dit doel kan alleen worden bereikt, als een voldoende aantal Zondagsschoolbesturen zich als abonné doet inschrijven. Moge deze onderneming wel gelukken.

Wij zijn nu genaderd tot de tweede afdeling der inzending van den heer BREDÉE. Uit den prachtige plantentuin komen wij nu in den heerlijken bloemenhof.

WANDTEKSTEN VOOR UITDEELING.*(Naar de prijzen gerangschikt.)*

1. **Serie KW.** Formaat 14 bij 10 c.M.

CARTONS IN ZILVERDRUK. Met een aardig bloemenlijstje in verschillende kleuren. Prijs per stuk 12½ ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

2. **Serie KX.** Formaat 14 bij 10 c.M.

FIJN BEWERKTE KRUISLIJSTJES met bloemversiering en landschapje. Tekst in zilverdruk. Prijs per stuk 12½ ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

3. **Serie KL.** Formaat 25 bij 15 c.M.

LANDSCHAP MET BLOEMEN OMLIJST. Tekst in sierletters van verschillende kleuren. Deze zijn bijzonder ter uitdeeling geschikt. Keurig van ontwerp, fraai van uitvoering en zeer goedkoop. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

4. **Serie KT.** Formaat 18 bij 10 c.M.

DONKERE CARTONS met landschapjes in cirkelvorm. Tekst in zilver en een aluminium omlijsting. Prijs per stuk 18 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

5. **Serie LN.** FORMAAT 26 bij 19 c.M.

BLOEMTAKKEN met keurig gelithographeerde teksten. Ook deze cartons

zijn bijzonder aan te bevelen voor de uitdeeling op het Kerstfeest. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

6. **Serie KV.** Formaat 25 bij 14 c.M.

LANDSCHAPJES met bloemversiering en uitgeslagen rand. Tekst in zilverletter. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

7. **Serie LG.** Formaat 20 bij 13 c.M.

LANDSCHAPJES met bloemen versierd, met tekst in zilverdruk. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

8. **Serie MC.** Formaat 34 bij 20 c.M.

BLOEMTAKKEN met gouden rand omlijst. Tekst met groote letter in zilver. Eene keurige serie voor de Zondagsschool. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

9. **Serie MF.** Formaat 29 bij 14 c.M.

LANDSCHAPPEN EN RIVIERGEZICHTEN. Gekartelde rand met bloemversiering. Tekst in zilver. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

10. **Serie JZ.** Formaat 34 bij 23 c.M.

KINDERVOORSTELLINGEN. Zeer fraai bewerkt. Versierd met onderstaande teksten in sprekende letters met goud. Prijs per stuk 35 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

11. **Serie LJ.** Formaat 29 bij 22 c.M.

KINDERVOORSTELLINGEN met een lief bloemenlijstje. Tekst met groote letters in zilverdruk. Gekartelde rand. Prijs per stuk 35 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

12. **Serie KN.** Formaat 29 bij 15 c.M.

GEGLANSDE TEKSTEN. Langwerpig, met scheepjes en andere voorstellingen. Tekst met groote letter in zilver. Prijs per stuk 40 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

Deze wandteksten munten alle uit door sierlijke bewerking. Toch vestigen wij in het bijzonder de aandacht op de no's 3. serie KL; 5. serie LN; 6. serie KV; 8. serie MC; 10. serie JZ.

Zij bewijzen duidelijk, dat de heer B. het geheim verstaat, ook op dit gebied door goedkoopheid en schoonheid zooveel verbruikers mogelijk aan te lokken. Door de aanzienlijke prijsvermindering, die verleend wordt als men 10 stuks *van eenzelfde serie* bestelt, opent de uitgever voor elke Zondagsschool de gelegenheid, om de jeugd door iets goeds en iets schoons te verrassen. De series, die wij aanwezen, zijn zóó aantrekkelijk en zóó sprekend, dat zij de kinderen reeds op het gezicht er van doen juichen.

Nu volgen, eveneens naar de prijzen gerangschikt, de

DUURDERE WANDTEKSTEN.

Bij deze wordt de prijsvermindering niet verleend.

1. **Serie ED.** Formaat 30½ bij 22½ c.M.

DONKERGROEN CARTON. Tekst in groote zilveren sierletter. Rechts in den hoek eene treffende zinnebeeldige voorstelling. Prijs per stuk 60 ct.

2. **Serie KR.** Formaat 33 bij 27 c.M.

CARTONS IN GRIJS, ROOD, GROEN EN STAALBLAUW. Gesorteerd met zilverdruk en versierd met een bouquet in diepdruk. Prijs per stuk 60 ct.

3. **Serie LS.** Formaat 38 bij 24 c.M.

GROENE WANDCARTONS met kindervoorstellingen in fijne kleurtinten, met een alluminium lijstje. De tekst met groote, sierlijke letter in zilver. Prijs per stuk 60 ct.

4. **Serie LX.** Formaat 25 bij 19 c.M.

STAANDE TEKSTEN met uitgewerkten rand in bruin. Het middenstuk is ovaalvormig en heeft op eenen groenen ondergrond een viooltakje en tekst in sprekende gouden letters. Prijs per stuk 60 ct.

5. **Serie LD.** Formaat 29 bij 19 c.M.

STAANDE TEKSTEN. Keurig afgewerkt en met fijne bloemstudiën. De ondergrond is licht groen en de tekst staat in groote zilverletters. Prijs per stuk 70 ct.

6. **Serie KO.** Formaat 43 bij 23 c.M.

CARTONS IN STAALBLAUW, ROOD, GRIJS EN BRUIN, versierd met kleinen bloemtak in zilveren omlijsting. De tekst met groote letter in zilverdruk. Prijs per stuk 75 ct.

7. **Serie MB.** Formaat 38 bij 26 c.M.

STAANDE TEKSTEN. Een geheel nieuw genre. Met uitgewerkten rand in bruin. Het middenstuk is vierkant en bevat in goudbrons eenen bloemtak. Tekst met gouden sierletter. Prijs per stuk f 1,25.

8. **Serie MA.** Formaat 51 bij 33 c.M.

BLOEMSTUDIËN VAN MEVROUW KLEIN. Eene prachtige serie. In 't midden een rijk bouquet. De tekst aan de boven- en benedenzijde in groote zilverletter. Prijs f 1,25.

Serie LT. Formaat 28 bij 23 c.M.

STAANDE CELLULOID-TEKSTEN. In imitatie hout-omlijsting. Landschap met fijn bloemtakje. De tekst in groote zilverletter. Geheel nieuw genre. Prijs per stuk f 1,75.

Deze rubriek van duurdere wandteksten doet ons het allerschoonste en allerfijnste bewonderen, dat op dit terrein gegeven kan worden. Prachtstukken, als de series L. T., M. B., M. A. en K. R. kunnen om hun fraai ontwerp en keu-

rige uitvoering eene weldaad in de huiskamer zijn, wijl ze den geest blijvend bekoren en het hart verkwikken. Deze uitgaven van den heer B. doen ons denken aan den kaleidoskoop, die eindeloos in zijne verrassende afwisselingen is. Ook op dit gebied boezemen zijne artikelen elk jaar in hooge mate belangstelling in, omdat hij bij elke serie, die hij aanbiedt, bewijst, zijne zeldzaam schoone tooverstift volkomen in zijne macht te hebben, om ieder jaar iets nieuws in al voller schoonheid te ontwerpen.

Slechts ééne opmerking zij ons hier veroorloofd. Sommige cartons geven de plaats van den tekst in de Heilige Schrift aan. De meeste doen dit echter niet. Wij achten het zeer aan te bevelen, op alle te vermelden, waar de tekst in den Bijbel te vinden is. Dat kan leiden tot het lezen en onderzoeken van het Woord. Dit toch moet voor een Christelijk uitgever het hooge ideaal zijn hij alles, wat zijne pers verlaat.

BIJBELSCH E PLATEN.

Op de Bijbelsche platen van den heer BREDÉE vestigen wij met ingenomenheid de aandacht. Hij biedt twee series aan, eene van grootere, (56 bij 42 c.M.) en eene van kleinere afmeting. (50 bij 32 c.M.) Beide zijn geheel in hetzelfde genre uitgevoerd. De afbeelding beslaat de helft van het geheele blad — sprekende voorstellingen uit het Oude en Nieuwe Testament. 13 soorten van de grootere en 12 van de kleinere platen. De kleuren zijn over 't algemeen levendig en frisch. Onder de illustratie zijn met flinke letter eenige verzen uit de Schrift afgedrukt, welke betrekking hebben op het tafereel, dat de plaat voorstelt. Wij bevelen deze beide series gaarne aan. Onder onze Bijbelsche platen bekleeden deze stellig eene eerste plaats. Bij getallen genomen, bieden zij tot zeer billijken prijs voor onze kinderen waarlijk iets moois. De grootere kosten 20 ct., de kleinere 10 ct. per stuk. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

ZONDAGSSCHOOL-BELOONINGSKAARTJES.

Naast de zoo gunstig bekende kaartjes in pakjes en vellen: „Vredeklanken”, „Bijbelwoorden”, „Levenswoorden” enz. biedt de heer B. ook aan:

PARELEN UIT DE SCHRIFT.

No. 1. **72 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Fijne bloemtakjes in kleurendruk, met tekst in bruin en geperforeerd goudrandje.

No. 2. **120 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Lieve plaatjes met bloemafbeeldingen in kleuren. Tekst in bruin en geperforeerd goudrandje.

No. 4. **72 Geïllustreerde Belooningskaartjes.** Miniatuurlandschapjes in kleurendruk. Tekst in bruin. Geperforeerd goudrandje.

Al deze kaartjes zijn zeer schoon. Sprekende teksten. Zachte kleuren. Bijzonder aantrekkelijk voor het oog. En zeer goedkoop. Prijs per map 35 ct. Bij 10 stuks of meer 17½ ct.

Als gij de prachtige uitgaven van den heer BREDÉE voor uw oog hebt zien uitstallen, overweldigt u een gevoel als van iemand, die van eene schitterende bloementoonstelling thuiskomt. Een gevoel van eerbied, een gevoel van bewondering, dat u in gedachte den hoed doet afnemen, om met eenen dankbaren heilgroet heen te gaan.

Uitgaven van D. Donner te Leiden.

Met groote ingenomenheid ontvingen wij van den uitgever DONNER het onderstaande drietal werkjes. Zij werden ons toegezonden, om beoordeeld te worden. En het verblijdt ons zeer, dat de recensie tegelijk eene warme aanbeveling kan zijn.

1. „Een ridder zonder vrees of blaam”. *Het leven van John Knox, den Hervormer van Schotland*, door J. W. VAN STRATEN. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 100 bladz. Prijs 40 ct. In prachtband 75 ct.

Nadat de schrijver ons eenen blik heeft doen slaan op den toestand van Schotland in het begin der 16de eeuw, verhaalt hij eerst den marteldood van de voorloopers der Schotsche Reformatie, Patrik Hamilton en George Wishart, om dan in den breede op inderdaad boeiende wijze het leven van Knox te schetsen. Onder Gods zegen is het vooral aan dezen ijverigen en godzaligen prediker, die niemand vreesde dan God alleen, te danken geweest, dat de hervorming in Schotland heeft gezegevierd.

Het beeld van den bekenden hervormer wordt door den schrijver in volle schoonheid voor ons onthuld.

In het eerste hoofdstuk bevat het ons niet, dat hij zijne lezers zoo lang in den tegenwoordigen tijd ophoudt. Eene enkele maal troffen wij eene uitdrukking aan, die in verband met het geheel te plat is: „met de kous op den kop” (pag. 10); in den aanvang van hoofdst. 6 is sprake van den in het hoenderhok geworpen knuppel, en op bladz. 66 van eene *muilpeer*, den *bengel* toegebracht, welke aanleiding geeft tot den beeldenstorm in Perth.

Op bladz. 20, regel 7 van boven, dient *had* door *ware* te worden vervangen. Deze kleine vlekjes komen echter niet in aanmerking bij de treffende schoonheden, die dit boek bevat. Er komen vele frissche kleurrijke bladzijden in voor, geschreven met eene frischheid van stijl, die bekoort, en met eene frischheid van gevoel, die weldadig verkwikt. Vooral in de tweede helft zijn verscheidene passages, die u toespreken tot in het binnenste der ziel.

Werkjes als dit hebben steeds de uitnemende strekking, om aan de hand der geschiedenis de vervulling van des Heilands woord op aanschouwelijke wijze onder de aandacht te brengen: „De poorten der hel zullen mijne gemeente niet overweldigen.”

2. **De Glasschilder van Mons.** *Het leven van Guido de Brès aan jongelieden verhaald*, door J. W. VAN STRATEN. Geill. omslag en een plaatje in kleurendruk. 112 bladz. Prijs 40 ct.

Gelijk het titelblad uitwijst, wordt ons hier verhaald het leven van Guido de Brès, den opsteller onzer Nederlandsche Geloofsbelijdenis. Wij maken kennis met Guido's ouderlijke woning te Mons; wij aanschouwen hem als voorwerp van de bewerking des Heiligen Geestes; wij zien hem de eerste schreden zetten op den weg van Dienaar des Woords, een pad toen vol gevaren en moeiten; wij dwalen met hem naar Engeland en terug naar België, naar Zwitserland en door Frankrijk, tot wij hem eindelijk in Valenciennes laten, vanwaar zijn God en Vader in Christus hem als martelaar ten hemel inleidt.

De schrijver verhaalt dit alles in eenen soberen, doch schoonen, voor jongelieden zeker aantrekkelijken vorm. Hij vertelt zonder een oogenblik te vervelen. Hij overdrijft niet, en is toch boeiend. Ook van dit deugdelijk geschiedverhaal maken wij melding met dankbare belangstelling en groote waardeering.

3. **In Harderwijk.** *Een paar bladzijden uit de geschiedenis der Hervorming in Gelderland,* door J. W. VAN STRATEN. Geïll. omslag en een plaatje in kleurendruk. 118 bladz. Prijs 40 ct.

De schrijver verhaalt hier, „wat er in eene enkele Geldersche stad werd afgestreden, om er de Gereformeerde kerk gevestigd te krijgen.” De eerste levens-teekenen in Harderwijk werden zichtbaar onder invloed van Luther's en der Dooperschen leer. Deze levensteekenen moesten door Rome onderdrukt worden. Daarbij stuitte het evenwel op den vrijheidszin der burgerij en vooral op de levenskracht van het ware geloof. Menige wonderbare redding wordt op treffende wijze medegedeeld. In dit verhaal groepeerde de auteur niet alles om ééne hoofdpersoon, maar schakelt verschillende belangwekkende tafereeltjes tot een geheel aaneen.

„De vrijheid, die wij nog genieten, is door onze vaders duur gekocht. Vergeten wij het nooit, hoeveel zij er voor geleden hebben en hoe 't alleen God de Heere is geweest, die hen heeft staande gehouden in de bange worsteling van 't reine licht des evangelies tegen de duisternis van 't bijgeloof. Temidden der hevigste vervolging en in de hitte der verdrukking heeft Hij zijn volk gesterkt en bewaard en zijne kerk weer doen opbloeien tot eer en rijken zegen voor onze Gewesten. Hem alleen zij de eere!”

Met deze woorden duidt de schrijver de strekking van zijn verhaal aan. Daaraan voldoet het. Deze geschiedenis is bepaald plaatselijk en zal door Harderwijkers zeker met de meeste belangstelling, doch door ieder liefhebber van de Gereformeerde waarheid en der vaderlandsche historie met lust gelezen worden. Ook dit boekje verdient alle aandacht.

Zonder eenig voorbehoud kunnen wij dit drietal geschiedverhalen voor jongelieden aanbevelen. Voor de bibliotheek van jongelings- en knapen-vereeningen zijn ze uitnemend geschikt. Ook voor de oudste leerlingen der Zondagsschool. Waar het gewoonte is, bij het verlaten der Zondagsschool eenen extra-prijs uit te reiken, daar geve men ze een van deze flinke boeken, die tot een blijvende herinnering kunnen strekken en hunne waarde en aantrekkelijkheid niet verliezen.

Stijl en taal, inhoud en vorm wedijveren hier, om onzen jongelieden inderdaad goede en opbouwende lectuur aan te bieden.

Deze historische schetsen zijn onderhoudend in groote mate, vol leering en waarschuwing. Als wij iets opmerken zouden, dan zou het dit zijn, dat de schrijver nu en dan al te sober is in het uitwerken der tafereeltjes. Fijnere boetseering hier en daar had het genot, dat de lezing biedt, nog kunnen verhoogen. De heer VAN STRATEN beschouwt zijn onderwerp niet als eene melkkoe. Hij schijnt niets zoozeer als de langwijligheid en de gemeenplaats te schuwen. En dat achten wij in eenen auteur eene sierlijke deugd.

Onze jongelieden vooral hebben behoefte aan de historie; daarin openbaren zich de deugden Gods. Wat de hoofdstrekking wezen moet van alle gezonde lectuur, schittert ook hier in alles helder door: de eere en verheerlijking Gods.

In deze boekjes handhaaft de schrijver den goeden naam, dien hij zich als een gezellig verteller reeds verworven heeft. En de vorm, waarin hij dit doet, is, zooals wij die gaarne genieten. Zijne taal is vloeiend, geen zweem

van dat sentimenteele Nieuwe-Gids-achtige. 't Is gespierd en toch soepel en aangenaam. Broeder VAN STRATEN toont zich alzoo Gereformeerd ook in den vorm.

De typografische uitvoering is, wij behoeven het van deze Leidsche pers haast niet meer te zeggen, uitmuntend. De prijs — 40 ct. voor een boek van 100 bladzijden met stevig papier, helderen druk en flinke letter — is ook zeer billijk. No. 1 is ook in prachtbandje verkrijgbaar voor 75 ct.

Het verblijdt ons, dat wij van alle drie een even vleierend getuigenis kunnen geven. Wij bevelen ons bij den schrijver en den uitgever aan voor meer zulke flinke boeken. Zij hebben inderdaad hooge waarde voor het Christelijke gezin en staan op de lijst van lectuur voor de rijpere jeugd mede bovenaan.

Uitgaven van D. A. Daamen te Rotterdam.

De Heer DAAMEN is bekend door zijne Bibliotheek voor Zondagsschoolonderwijs. Zij bevat uitnemende handleidingen, die den onderwijzers bij de voorbereiding voor het onderwijs op de Zondagsschool zeer goede diensten kunnen hewijzen.

Doch hij legt zich ook steeds meer toe op wat den Zondagsscholen van dienst zijn kan bij het uitreiken van feestgaven op het Kerstfeest. Zijne reeds zoo prachtige verzameling van Wandteksten is dit jaar weer belangrijk uitgebreid. Het supplement, dat hij op den grooten Catalogus (verleden jaar verschenen) nu aanbiedt, getuigt daarvan met sprekende bewijzen. Het bevat de afbeelding van de meeste nieuwe soorten, welke uitmunten door hun schoon ontwerp en smaakvolle bewerking. In sierlijke letters dragen zij teksten der Heilige Schrift, die met zorg gekozen zijn en in alle omstandigheden van het leven het hart met ernst toespreken. Ook achten wij het uitnemend, dat, behalve op de kaarten in hoogdruk, de plaats der teksten in de Heilige Schrift op de cartons meestal duidelijk vermeld staat. Dit moest o. i. op niet ééne tekstkaart ontbreken. Daardoor bevat elke Wandtekst eene duidelijke verwijzing naar het Woord des Heeren.

Doch op de kostbare bloemstudiën en de sierlijke teksten op fluweel richt zich het oog van de Besturen der Zondagsscholen niet in de eerste plaats. Zij toch staan voor hen in alle opzichten te hoog.

Voor dezen is het echter van groot belang, te weten, dat de serie van Tekstkaarten, welke voor uitdeeling in aanmerking komen, zeer vermeerderd is. De heer D. zond er ons eene rijke verzameling van toe, die wij, om de schoone uitvoering, de sprekende Schriftuurplaatsen en de zeer voordeelige prijzen, van harte kunnen aanbevelen. Bij partijen van minstens 25 stuks bekomt ge ze voor den halven prijs.

Wij laten ze hieronder met eenige omschrijving volgen. Voor wie er nader kennis mede wenscht te maken, is de Catalogus, waarin ze alle afgebeeld staan, gratis te bekomen.

TEKSTKAARTEN VOOR UITDEELING.

Wij volgen de orde, die de heer D. in zijnen Supplement-Catalogus zelf aangeeft.

1. **Serie S.** OOSTERSCHE LANDSCHAPPEN. Viertal tekstkaarten. Grootte 22×13 c.M. Het landschapje in fijne kleuren, de tekst met sierlijke letter in goud. Gekartelde rand. Prijs per pakje 90 ct. Bij partijen 45 ct.

2. **Serie T.** VERTROUWEN. Vier bloemkaarten met teksten en versjes. Grootte 22×15 c.M. De bloemtakjes in fijne kleuren. De tekst in sierlijke letter, gekleurd en met goud getint. Gekartelde rand. Prijs per pakje f 1,-. Bij partijen 50 ct.

3. **Serie U.** WOORDEN VAN TROOST EN BEMOEDIGING. Zes bloemkaarten met teksten. Grootte 22×13 c.M. Zeer fijne bloemtakjes. Twee teksten één met groote letter in kleurendruk, en een met kleine letter in bruin. Prijs per pakje f 1,-. Bij partijen 50 ct.

4. **Serie V.** VRUCHTEN VAN DEN BOOM DES LEVENS. Drie bloemkaarten met teksten. Grootte 22×15 c.M. Sierlijke bloemtakjes in kleurendruk. De tekst met groote zilverletter. Prijs per pakje 75 ct. Bij partijen 37⁵ ct.

5. **Serie W.** LIEDEREN DES VREDES. Vier vouwkaarten, elk met tekst en gedicht. Aan de buitenzijde het opschrift met bloemtakje en landschap in kleurendruk. Van binnen een titelblad met illustratie en een gedicht. De gedichten zijn van Dr. J. H. GUNNING en anderen. Vorm en inhoud zijn waarlijk schoon. Prijs per pakje 90 ct. Bij partijen 25 ct.

Al deze Tekstkaarten zien er prachtig uit. De bewerking mag artistiek heeten. Ze zijn voor elk kind een zeer welkom feestgeschenk.

6. **Serie F. F.** Grootte 33×24 c.M. Kaarten van donkergroen carton. Tekst met witte letters in hoogdruk. Aan weerszijden een engel, die in de eene hand eenen palmtak heeft en met de andere de aandacht op den tekst vestigt. Prijs per stuk 40 ct. Bij 25 stuks á 20 ct.

7. **Serie G. G.** Grootte 32×16 c.M. Kaarten van donkergroen carton. Tekst met groote witte letters in hoogdruk. Prijs per stuk 25 ct. Bij 25 stuks á 12⁵ cent.

8. **Serie I. I.** Grootte 40×24 c.M. Kaarten van donkergroen carton. De tekst met witte letter in hoogdruk. Prijs per stuk 20 ct. Bij 25 stuks á 10 ct.

9. **Serie J. J.** Grootte 23×14 c.M. Kaarten op wit carton met landschappen en letters in blauw. (Delftsche motieven in 2 dessins.) Prijs per stuk 25 ct. Bij 25 stuks á 10 ct.

10. **Serie K. K.** Grootte 32×17 c.M. Kaarten op wit carton met landschappen en sierlijke letters in blauw. (Delftsche motieven in 2 dessins.) Prijs per stuk 40 ct. Bij 25 stuks á 15 ct.

11. **Serie L. L.** Grootte 43×21 c.M. Kaarten op wit carton met landschappen. Tekst in groote, prachtige letter. (Delftsche motieven in twee dessins.) Prijs 60 cent. Bij 25 stuks á 20 ct.

12. **Serie M. M.** Grootte 33 × 26 c.M. Kaarten van gekleurd carton met dubbele randversiering in zilverdruk. Tekst met groote sierletter in zilver. Prijs per stuk 40 ct. Bij 25 stuks á 20 ct.

13. **Serie A. B.** Grootte 18 × 16 c.M. Kaarten van gekleurd carton. De tekst in groote zilverletter. De omlíjsting in den vorm van eene banier. Prijs per stuk 15 ct. Bij 25 stuks á 7⁵ ct.

14. **Serie A. F.** Kaarten van groen carton. Tekst in sierlijke zilverletter. Aan de zijde wordt door een fijn gekleurd plaatje met zilveren randje de tekst in beeld gebracht. Prijs per stuk 25 ct. Bij 25 stuks á 15 ct.

15. **Serie A. G.** Grootte 30 × 19 c.M. Kaarten voor kinderen met cherubijntjes. Tekst in zilverdruk. Prijs per stuk 30 ct. Bij 25 stuks á 15 ct.

16. **Serie A. E.** Grootte 22 × 15 c.M. Kaartjes van zwart carton. Tekst in zilver. Terzijde een fijn gekleurd plaatje met zilverrandje omlíjst. Prijs per stuk 20 ct. Bij 25 stuks á 10 ct. Bij *zeer* groote partijen worden deze nog lager berekend.

Deze cartons zijn zeer geschikt, om aan de kinderen der Zondagsschool te worden uitgereikt. De voordeelige aanbieding, waardoor sommige nog beneden den halven prijs zijn te bekomen, opent ook den Zondagsscholen, die slechts over geringe geldmiddelen kunnen beschikken, de gelegenheid, om vele kinderen te verblijden. Bij partijen koopende, kan men ook bij den heer D. goed en goedkoop terecht.

De uitreiking van zulke tekstkaarten op de Zondagsschool is zeer gewenscht en kan eenig tegengifft bieden tegen den nadeeligen invloed van allerlei reclameplaten en prenten, die in onzen tijd met kwistige hand worden uitgedeeld en door menig ouder vaak onbedachtzaam aan de kinderen gegeven of aan den wand gehangen worden. Ook in onze wandversiering moeten wij goede tucht oefenen en van de wereld ons onderscheiden. Door verkeerde beelden en prenten worden vele zielen in des satans strikken gevangen. De uitdeeling van tekstkaarten op de Zondagsschool brengt in zeer aantrekkelijken vorm het Woord Gods in vele woningen, en zulk een stille getuige aan den wand kan, door de werking des Heiligen Geestes, ten zegen zijn voor hart en huis.

Nu volgen nog de

BELOONINGSKAARTJES VOOR DE ZONDAGSSCHOOL.

A.H. BEGINSELEN DER WIJSHEID. 4 bloemkaarten. Bloemtak in fijne kleuren. De tekst in gekleurde letters met goudtint. Prijs per pakje 50 ct. Bij partijen á 25 cent.

A.I. IN VEILIGE HAVEN. 54 kaartjes (6 op een blad) met lieve zeeplaatjes. Tekst in bruindruk. Prijs per pakje 20 ct. Bij partijen á 10 ct.

A.J. GRAZIGE WEIDEN. 20 kaartjes met illustraties uit het herdersleven. Tekst in bruindruk. Prijs per pakje 15 ct. Bij 25 stuks á 7⁵ ct.

A.K. ONDER ZIJNE VLEUGELN. 20 kaartjes met lieve tooneeltjes uit de dierenwereld. Tekst in bruindruk. Prijs per pakje 15 ct. Bij 25 stuks á 7⁵ ct.

A.L. DE TIJD DES OOGSTES. 16 kaartjes met illustraties van het oogstveld in kleurendruk. Tekst in bruindruk. Prijs per pakje 15 ct. Bij 25 stuks á 7⁵ ct. De kaartjes **A.J.—A.L.** worden, als men dat verlangt, gesorteerd geleverd.

Al deze kaartjes zijn zeer schoon, keurig uitgevoerd en uiterst goedkoop. De voordeelige aanbieding zal ongetwijfeld velen uitlokken, er kennis mede te maken. Wij wenschen den heer **DAAMEN** een groot succes toe. Zijne schone uitgaven zijn dit alleszins waard.

Uitgaven van K. le Cointre te Middelburg.

De heer **LE COINTRE** verzoekt ons, of we op zijne uitgaven, in vorige Verslagen aanbevolen, ook nu weder de aandacht willen vestigen. Wij geven met genoegen aan dit verzoek gevolg. Zijne kinderwerkjes, die over 't algemeen eenen Gereformeerden geest ademen, verdienen ten volle, zoowel om den schoonen vorm als om den uitnemenden inhoud, voortdurend in herinnering te worden gebracht.

Vooraf echter maken wij melding van eene nieuwe uitgave, waarvoor we met vriendelijken aandrang de belangstelling inroepen.

Moedersere en Kinderplicht. *Uit het volksleven onzer dagen*, door **ANTHONIA MARGARETHA**. Geïll. omslag. 197 bladz. Prijs f1,—. Gebonden f1,40.

Van dit schoone boek kan worden gezegd, wat van de meeste dergelijke uitgaven niet geldt, n.l., dat het goed Gereformeerd is en populair in gezonden zin: De schrijfster, die zich niet nader dan met den naam Anthonia Margaretha bekend maakt, schetst hier een tafereel uit het volksleven onzer dagen. En zij is daarin ó. i. zeer gelukkig geweest.

De vrouw van metselaar Volders is overleden. Zijne eenige dochter Lena bijvert zich, hare overledene moeder zoo goed mogelijk te vervangen, en meent, dat zij daarin dermate slaagt, dat haar vader aan hertrouwen niet mag denken. Als haar blijkt, dat deze dit toch doet, gevoelt zij zich beledigd, gekrenkt, gegriefd en in de nagedachtenis harer moeder aangetast. Zij wordt weerspannig en weigert — want Volders laat zich door zijne dochter de wet niet voorschrijven — de tweede vrouw haars vaders den moedernaam te doen hooren. De verhouding, wijl Lena den nieuwen toestand niet aanvaardt, wordt zóó ongunstig, dat de jongedochter de deur uit moet, om te dienen. Zij blijft halsstarrig ondanks al de liefde haars vaders en al de vriendelijke toewijding harer moeder. Eindelijk wordt zij ernstig ziek. Hare moeder verpleegt haar, tot zij niet meer kan, maar zonder dat Lena haar kent. Daarna komt eene pleegzuster, aan wie de herstellende hare omstandigheden mededeelt en die haar op hare zonde wijst en in 's Heeren hand het middel is tot Lena's bekeering. Het slot van het verhaal luidt: „En zij begonnen vroolijk te zijn.” Want Lena keerde met berouw en verootmoediging terug.

Dat is het eigenlijke verhaal. Daar is nog vrij wat bijwerk omheen. Wij zijn getuigen van de oprichting eener Christelijke School en worden ingelicht over „de Unie: Een school met den Bijbel.” Wij gaan op bezoek bij den Dominee en maken kennis met eene wereldsche en met eene Christelijke mevrouw.

Het boek is zeer onderhoudend geschreven. De stijl is los, hier en daar is misschien te veel toegegeven aan de spreek- en modetaal. De correctie laat eveneens wat te wenschen over. Wij vonden: mededeelingen als onderwerp *in het meervoud*, en het daarbij behoorende werkwoord, *in het enkelvoud*; sproken voor spraken en dergelijke vlekjes.

Uit technisch oogpunt is er zeker aanmerking op te maken, dat in een boek hoofdstukken voorkomen, die, hoe uitnemend de inhoud ook zij, den draad van het verhaal eenigszins afbreken. Ze zijn een weinig te opzettelijk ingelascht. Al nemen wij om de belangrijkheid der stof met die inlassching gaarne genoegen, toch is het niet te miskennen, dat het anders zoo welgeordende kader van het verhaal er onder lijdt.

Ook tegen enkele detailpunten valt wel iets te zeggen. Of vrouw Volders zoo tegen den predikant en zijne vrouw opzag, als de schrijfster voorstelt, is voor ons besef aan twijfel onderhevig. De omgang tusschen den *dorps*predikant en zijne gemeenteleden is in onze gereformeerde kringen gelukkig vrijer en ongedwongener en zal niet dan tot groote schade van leeraar en gemeente zoo angstvallig benepen worden, als de aangewezen periode ze ons schetst. In 't vervolg komt gelukkig de vrijere toon dan ook boven. Het oogenblik, waarop vrouw Volders weigert, Lena te gaan verplegen, is eveneens twijfelachtig. Zij is daar o. i. te heftig; in elk geval veel heftiger, dan met het oog op de reeds getoonde Christelijke vergevingsgezindheid kan worden verwacht. Ook zouden wij liever gezien hebben, dat het glaasje „rood“, 't welk op de bruiloft van des kosters dochter, en dat nog wel even vóór de kerkelijke huwelijksinzegening, gebruikt werd, niet alleen aan de kinderen, maar ook aan de ouderen van dagen was onthouden. Streng studie, ook van menschen en toestanden, zij 't ons vergund, voor het vervolg der begaafde Anthonia Margaretha aan te bevelen. Want het zou jammer zijn, als deze geschiedenis uit het volksleven niet door andere gevolgd werd. De auteur is eene schrijfster, die met liefde en ook met talent de pen voert. Vele frissche denkbeelden spreekt zij uit, menig treffend tooneeltje heeft zij ontworpen. „Naar de natuur“ wordt het beeld van vele dienstmeisjes „onzer dagen“ in Lena tijdens hare donkere levensperiode geteekend, die met glacé's aan de handen, maar met slechts 3 cent in hare geldbeurs ter kerk wil gaan. Het is der schrijfster gelukt, het leven juist te treffen. Men hoort Lena spreken en ziet haar handelen. Bovendien wordt de aantrekkelijkheid verhoogd door eenen schalken zet hier en daar.

Eene enkele maal moraliseert de schrijfster o. i. wat veel — doch wij willen daarbij in het oog houden, dat de moraal van zeer goed gehalte is.

De strekking van dit werkje is voortreffelijk en het onderwerp is zeer actueel. God bezoekt ongehoorzaamheid, hoort het gebed, geeft kracht, om het leed te verdragen, brengt afgedwaalden vaak langs diepe wegen terecht, zegent degenen, die Hem vreezen, en schenkt hun vrede des harten, ziedaar verschillende waarheden, die recht verdienstelijk zijn uitgewerkt.

Voorts gaat ernstige waarschuwing uit tegen de zonden, die het huiselijk leven verwoesten, en wordt op het eenige middel ter genezing gewezen, n.l. de noodzakelijkheid van verandering des harten, van schuldgevoel en schuldbelijdenis en van een leven in de gemeenschap met God.

Wij bevelen dit werkje gaarne aan met de betuiging: zulke gezellige, huiselijke en leerzame lectuur beantwoordt geheel aan wat wij verlangen 't Is een geschikte prijs voor leerlingen, die de Zondagsschool verlaten. Nog liever zien wij het in handen van de 16- en 17-jarige helpers en helpsters en van de jongere onderwijzers en onderwijzeressen. Als zij het met ernst en gebed lezen, kunnen zij er voor hun verder leven veel aan hebben.

De druk is helder, de uitvoering netjes, de omslag fraai, de prijs billijk. Het is „Jachin“ eene eere, zulk een nuttig boek te mogen aanprijzen, dat den vinger legt op menige wondeplek onzes tijds, vaak eenen veelszins juist blik doet

werpen in het dagelijksche leven en gouden lessen voor de jonkheid bevat. Wij wenschen der schrijfster en den uitgever er van harte geluk mede.

BUNJANSKAARTJES.

Een pakje Zondagsschoolkaartjes. Twintig stuks op gekleurd papier, geïllustreerd met tafereeltjes uit Bunjans Pelgrimsreize. Aan de achterzijde met tekst bedrukt. Prijs 12⁵ ct.; 10 stel of 200 kaartjes f1,—; 25 stel of 500 kaartjes f2,—; 50 stel of 1000 kaartjes f3,50.

Bunjans Pelgrimstocht. Plaat in zwartdruk. Groot formaat. Prijs per stuk 10 ct.

Wij achten deze schoone plaat voor de uitdeeling op de Zondagsschool zeer geschikt. Daarbij hebben wij vooral het oog op de Zondagsscholen, die als takken van zoogenaamde Inwendige Zending zijn te beschouwen in het „Nederlandsche Heidendom.” Wij denken aan die kinderen, die *alleen op de Zondagsschool* iets van Gods Woord hooren. In de gezinnen, uit welke zulke kinderen komen, kan de allegorische voorstelling van de „Christenreize”, tot nieuwsgierigheid prikkelen, mocht het zijn tot waarachtige belangstelling.

De vroegere uitgaven van den heer LE COINTRE volgen nu:

1. **Het sterfbed in de Hut van den Socialist.** *Een Kerstverhaal*, door T. VAN DER PLOEG. Met Geïll. omslag. 31 bladz. Prijs 10 ct; 25 Ex. f2.—; 50 Ex. f3.—; 100 Ex. f5.—.

Een boeiend verhaal. Hier en daar zeer treffend. Ook is het diep ernstig. Het boekje ademt eenen gezonden Christelijken geest en heeft eene uitnemende strekking. Duidelijk komt er in uit, hoe het socialisme de wonden niet verzacht of geneest, maar integendeel grooter en dieper maakt.

2. **Het Kerstgeschenk van den Turfschipper**, door WILLEM. Met geïll. omslag in zwartdruk. 42 bladz. Prijs 12⁵ ct.; 25 Ex. f2,50; 50 Ex. f4.—; 100 Ex. f7.—.

Eene levendige vertelling, vol handeling. Beslist Christelijk en rijk aan leering. Wij bevelen ze gaarne aan.

3. **Aneaso, de Neger slaaf, of door slavernij tot de ware vrijheid**, door B. HANS. Tweede druk. Geïll. omslag in kleurendruk. 23 bladz. Prijs 12⁵ ct.; 25 Ex. f2,50; 50 Ex. f4.—; 100 Ex. f7.—.

Een goed zendingsverhaal, dat men met aangenaamheid lezen zal en dat liefde tot den arbeid des evangelies onder de Heidenen kan opwekken. Wij kunnen het van harte aanbevelen.

4. **Blinde Gerard.** *Eene vertelling*, door JOH. VAN DER BIL. Geïll. omslag in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.; 25 Ex. f3.—; 50 Ex. f8.—; 100 Ex. f9.—.

Blinde Gerard is een toonbeeld van ware Godsvrucht. Zijne dochter, Evertje, is eene liefelijke verschijning, vol zachtmoedigheid en vriendelijkheid. Wij bevelen dit verhaal gaarne aan.

5. **De wijzen uit het Oosten.** *Een Kerstboekje*, door A. LITTOIJ. Met geïll. omslag in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 15 ct.; 25 ex. f3.—; 50 ex. f5.—; 100 ex. f9.—.

Een uitnemend Kerstgeschenk voor de kinderen der hoogste klasse. Gelijk

de inhoud den schrijver, zoo doet de vorm den uitgever eere aan. t Is nog steeds alleszins aanbevelenswaardig.

6. **Aan den rand van den afgrond.** *Vrij gevolgd naar het Fransch*, door B. HANS. Met omslag in kleurendruk. Tweede druk. 29 bladz. Prijs 15 ct.; 25 ex. f3.-; 50 ex. f5.-; 100 ex. f9.-.

Het uiterlijk van het boekje is aantrekkelijk. Een mooi sprekend plaatje versiert den omslag. Strekking: „Iedere oprechte verlossing van de zonde moet door schuldbelijdenis voor God en de menschen heengaan.“ Wij bevelen het gaarne aan.

7. **Het huisgezin van den Hugenoot.** *Eene bladzijde uit de geschiedenis der herroeping van het Edict van Nantes*, door J. C. WIRTZ OZN. Tweede druk. 31 bladz. Prijs 15 ct.; 25 ex. f3.-; 50 ex. f5.-; 100 ex. f9.-.

Op treffende wijze teekent de schrijver, hoe standvastigheid en trouw in het geloof met 's Heeren goedkeuring worden gekroond. Wij kunnen, en om de strekking en om den boeienden verhaaltrant, dit nuttige boekje met vertrouwen aanbevelen.

8. **Hoe Charity tot zegen was.** *Een verhaal vooral voor oudere meisjes.* Uit het Engelsch, door B. HANS. Geïll. omslag en een gekleurd plaatje. Prijs 25 ct.; 25 ex. f5.-; 50 ex. f9.-; 100 ex. f17.-.

Uit dit verhaal is veel te leeren. Het waarschuwt ernstig tegen de zucht naar grootheid; teekent de jammerlijke gevolgen der onmatigheid, doch ook, hoe een wandel in liefde en hulpvaardigheid tot zegen is voor velen. Wij hadden den weg der zaligheid naar de Schrift er gaarne duidelijker in geteekend gezien. Het kan evenwel worden aanbevolen.

9. **Eene Israëlitische uit de eerste helft der tweede eeuw.** *Naar het Hoogduitsch vrij gevolgd*, door K. K. Met geïll. omslag en 2 gekleurde plaatjes. Prijs 30 ct.; 25 ex. f6.-; 50 ex. f10.-; 100 ex. f17.50.

Een schoon verhaal. Men gevoelt bij het lezen, dat het eene ware geschiedenis is. Met het oog op de oudste leerlingen, bevelen wij het gaarne en met alle vrijmoedigheid aan.

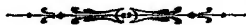
10. **Getrouw tot den dood.** *Een verhaal uit den tijd der Kerkhervorming in Frankrijk*, door A. DE JONG. Met geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. Prijs 40 ct.; 25 ex. f7.50; 50 ex. f12.50; 100 ex. f22.50.

Een aangenaam en leerzaam verhaal, dat wij van harte aanbevelen.

11. **Een beknopt leerboekje voor Catechisanten; Zondagsscholieren, enz.** 12 bladz. Prijs 1 ex. 5 ct.; 25 ex. f1.-; 50 ex. f1.75.

In klein bestek wordt hier veel goeds geboden uit en over de Heilige Schrift, o.a.: Register der Bijbelboeken met eenige ophelderingen; de Wet en het Gebed des Heeren; eenige profetieën aangaande Jezus; de gelijkenissen en de wonderen van Christus, enz. Zulke boekjes, als zij ijverig gebruikt worden, geven onzen kinderen eenen geheugenschat in het leven mede, die later voor hen zelve en voor anderen ten zegen kan strekken. Wij bevelen het gaarne aan.

Moge de heer LE COINTRE door een flink debiet zijner uitgaven verblijd en alzoo krachtig aangemoedigd worden, om op den ingeslagen weg voort te gaan.

SCHOURKALENDERS.

Het getal Scheurkalenders, dat ons werd toegezonden, is een klaverblad van vier. De frissche blaadjes zitten aan éézelfden stengel en groeien op uit éénen wortel, die al zijne sappen optrekt uit den vruchtbaren bodem van Gods Woord.

Ook hier houden wij ons aan de orde der inzending.

Gezelle Meerburg's Christelijke Volks-Scheurkalender voor 1903.

Een oude bekende, die in onze Gereformeerde kringen reeds burgerrecht heeft. De tekststukjes, door verschillende Gereformeerde predikanten geschreven, kenmerken zich door ernst en degelijkheid. De achterzijde geeft treffende verhalen. Wijl het tekststukje op den Zondag doorloopt en de verhalen voor een deel nog al lang zijn, moet het geduld der lezers soms eene sterke proef doorstaan. Wat afwisseling in de stof zou op de levendigheid der vertellingen ongetwijfeld heilzaam hebben gewerkt. De raadsels zullen aantrekken. Jammer, dat de vorm van sommige beslist gebrekkig is. Verzen zijn uitnemend, mits zij inderdaad goed zijn.

Het schild van dezen kalender is wel eens mooier geweest. Toch ziet het er zeer goed uit. Het geeft eene levendige voorstelling van Gen. 24 : 63.

Wij bevelen hem als altijd van harte aan. De prijs is 40 ct. Bij getallen aanmerkelijk minder.

Uit de Fonteynen des Heils. *Woorden des levens voor iederen dag des jaars,* door Ds. W. H. OOSTEN. Uitgave van W. KIROHNER, Amsterdam.

Volgens het bijschrift op het schild biedt de Enkhuizer predikant Oosten voor iederen dag „Woorden des levens.” Wij verwachten van hem niets anders. Hij, die in dezen den arbeid van wijlen Ds. de Haas voortzet, beschaamde het vorige jaar ons niet. Hij heeft ook voor 1903 zijne gedachten ontleend aan het Woord, dat blijft tot in eeuwigheid. „Zou mijn aangezicht moeten medegaan, om u gerust te stellen.” Ex. 33 : 14. Met dezen tekst vangt de reize op den nieuwjaarsmorgen aan. En daarin spreekt een diep gevoel van afhankelijkheid van Jehova, den God aller genade.

Het schild is zeer rustig. Dat staat ons aan. De boodschapper, naar boven wijzende, kan een heel jaar een stille vermaner zijn tot het „sursum corda”, (de harten naar boven.) wat in onzen tijd wel noodig is. De bovenkant van het schild had wel iets levendiger kunnen zijn. Het blok moest wat vaster in elkander zitten. Aan die wij zagen zal de lijmpot te pas moeten komen; anders houden zij het, als zij opgehangen zijn, niet lang.

De prijzen zijn voor Zondagsscholen zeer billijk gesteld. Prijs per stuk 35 ct.; 25 ex. à 30 ct.; 50 ex. à 25 ct.; 100 ex. à 22 ct.

Moge hij bij duizenden verspreid worden.

Gereformeerd Traktaatgenootschap „Filippus“ Scheurkalender voor het jaar 1903. Uitgever F. P. D'HUY, Middelburg.

De naam van dezen Kalender is tegelijk zijne aanbeveling. Ook nu wederom handhaaft hij zijnen welverdienden roem. Een smaakvol schild draagt den Kalender. Ter linkerzijde staat de afbeelding van het brandofferaltaar, boven het blok het heilige uit den tabernakel en rechts de arke des verbonds. In schoone beelden vertolkt het schild dus de hoofdgedachten der Heilige Schrift en wijst alzoo op wat alleen in leven en in sterven troosten kan. Wij vinden het jammer, dat van de teksten op het dekblad o'k niet een enkele op het schild zelf is afgedrukt.

Zoowel in de tekststukjes aan de voorzijde, als in de verhalen aan de keerzijde der blaadjes is een zuivere toon te beluisteren.

De premie van Filippus' Kalender is dit jaar een kostelijk werk van Prof. P. Biesterveld over „Het Gereformeerde Kerkboek.“ „Wanneer men“, zoo spreekt de schrijver in zijn woord vooraf, „wanneer men in de gemeente zou navragen, wat bij de meesten bekend is van de historie der Bijbelvertaling, waaruit zij toch dagelijks hun leven des geestes zoeken te sterken; wat zij weten van het ontstaan der psalmen, zoo gaarne gezongen; op welke wijze de hun anders toch dierbare belijdenis ontstond; vanwaar de liturgische formulieren tot ons gekomen zijn — dan zou wel blijken, hoe gering over het algemeen de kennis dezer dingen is te noemen.“

Welnu, ten opzichte van al deze zaken biedt dit schoone boek van den bekenden en geachten schrijver de gewenschte inlichtingen. Het boek beslaat 323 bladzijden en is in glashelderer stijl geschreven en op goed papier, met flinke, duidelijke letter gedrukt. Zulk eene premie is waarlijk in staat, de enorme oplage van Filippus' Kalender nog aanzienlijk te vermeerderen. Wat dezen Kalender nog in bijzonderen zin ter aanbeveling strekt, is, dat al de winst, die hij opbrengt, het belangrijke en gezegende werk der traktaatverspreiding ten goede komt. Daarom nog te meer prijzen wij dezen schoonen Kalender hartelijk aan, met de bede, dat „Filippus“ in eenen steeds wijderen kring ten zegen worde gesteld.

De prijs van den besten Kalender met Premie is f 1,—; zonder Premie 75 ct. In handig boekformaat gebonden, met vergulden titel, eveneens met Premie f 1,—; zonder Premie 75 ct. De Kalender 2e soort kost slechts 40 ct. Bij getallen, genomen ter uitdeeling, zal ongetwijfeld, evenals bij de andere uitgaven, ook prijsvermindering worden verleend.

Christelijke Scheurkalender „Barnabas.“ Uitgave van K. LE COINTRE. *Middelburg.*

Het schild van dezen Kalender bevat ons ongemeen goed, niet alleen om zijne frissche kleurenmengeling, maar vooral ook, wijl het door de voorstelling van *Dr. Scheurers* hospitaal ons dagelijks den arbeid der Medische Zending voor den geest brengt. De gedachte aan het *Petronella-hospitaal* is populair onder de Gereformeerden in ons land. De naam klinkt goed in Nederland en in de koloniën. Eene reproductie van eenige locale „kijkjes“ is practisch te noemen en zal voldoen. De idee van het schild is schoon. Wij kunnen daaraan een woord van lof niet onthouden. Ook om den inhoud bevelen wij dezen kalender aan. De uitgever en de vervaardiger zijn geene onbekenden. De blaadjes zullen met stichting gelezen worden. Moge hij in vele gezinnen eenen rijken zegen verspreiden. Ook door den uiterst lagen prijs beveelt hij zich aan. Kost 1 ex. van dezen Kalender 50 ct., ter uitdeeling op de Zondagsscholen heeft de uitgever den prijs op slechts 25 ct. gesteld. Inderdaad een uitlokkend aanbod. Wij twijfelen niet, of er zal door velen een dankbaar gebruik van worden gemaakt.

Met ingenomenheid vermelden wij al deze uitgaven, omdat wij er van overtuigd zijn, dat het uitreiken van eenen Scheurkalender aan de oudste leerlingen der Zondagsschool eene voortreffelijke zaak is. Hij is zoo'n stille prediker, die elken morgen een woord tot het hart richt. Mogen deze kalenders in zeer vele huisgezinnen gebracht worden. Het op deze wijze gestrooide zaad des Woords kan onder 's Heeren zegen rijke vrucht dragen voor de eeuwigheid.

Ten slotte volgen de Zondagsschoolboekjes, dit jaar door CAPADOSE uitgegeven, Boekhandel voorheen HÖVEKER en WORMSER. Het is wederom een achttal werkjes: 2 nieuwe uitgaven en 6 herdrukken. Aangezien ze ons niet van den uitgever, maar van particuliere zijde verstrekt zijn, geven wij slechts eene vluchtige recensie ten gerieve der Zondagsschoolbesturen.

1. **EDUARD. De martelares van Carthago.** *Een verhaal uit den vervolgingstijd der eerste Christenen.* Tweede druk. Geïll. omslag. 1 gekleurd plaatje. 28 bladz. Prijs 15 ct.

Aanbevolen.

2. **P. J. KLOPPERS. Een man naar Gods hart.** *Het leven van Joh. Calvijn.* Tweede druk. Geïll. omslag. Met plaatje in kleurendruk en portret van CALVIJN. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Aanbevolen.

3. **Margaretha; of uit het hart komen voort de bronnen des levens.** De naam van den schrijver wordt niet genoemd. Geïll. omslag. 1 gekl. plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Al staat het niet aangegeven, toch is dit boekje waarschijnlijk uit het Fransch vertaald en dat door iemand, die niet de kunst verstaat, om de Fransche constructies door Hollandsche te vervangen. De stijl is daardoor zeer on-Hollandsch. De taal is bovendien voor kinderen veel te hoog. Uitdrukkingen als formuliersvroomheid" (bladz. 13) passen niet in een kinderboek. Uitvoering en correctie zijn goed. De strekking is, meisjes op te wekken, een „zegen te zijn in het ouderlijk huis." (bladz. 24.) De auteur stelt zich daarbij op het Schriftuurlijke standpunt, dat ware liefde tot den naaste, liefde, die zich opoffert, alleen recht kan geoeffend worden door degenen, die de kracht van Christus' zondaarsliefde aan eigen hart ervaren hebben.

Of het boekje echter doel zal treffen, valt zeer te betwijfelen. Daarvoor zijn de personen te vaag geteekend, taal en stijl te onkinderlijk. De schrijver schijnt dat zelf gevoeld te hebben. De laatste pagina behelst eene soort van toepassing, waarin het doel uiteengezet wordt. Sprak het verhaal voor zichzelf, dan zou dit aanhangsel totaal overbodig zijn. Voor Zondagsschoolleerlingen kunnen wij dit boekje niet aanbevelen.

4. **Onverwachte Kerstzegen.** *Een Kerstverhaal,* door E. GERDES. Derde druk. Geïll. omslag. 1 gekl. plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Dit boekje is zeer oppervlakkig. De Kerstboom met zijne lichtjes en geschenken schittert er in al zijne pracht. Voor wie zich hieraan niet ergert, bevat het boekje wel iets goeds, waar het ons een verhaal geeft van de wijze, waarop een arme, verlaten wees ongedacht bij zulk eene Kerstfeestviering komt, en van Christus' menschwording, lijden en sterven hoort en tot bekeering geleid wordt. Onnatuurlijk is het tafereeltje op pag. 9, waar een jongen geschetst wordt, die met „Bim-bam-beieren" enz., een klein meisje tracht zoet te houden. In het leven zijn de kinder-domineetjes, -vermanertjes, -onderwijzertjes, enz. heel wat dunner gezaaid, dan vele Kerstboekjes zouden doen gelooven. Er zijn wel betere boekjes. Wij kunnen het slechts matig aanbevelen.

5. **Getrouw in alles.** *Een verhaal uit den Franschen tijd,* door A. J. HOOGENBIRK. Geïll. omslag. Drie gekl. plaatjes. 54 bladz. Prijs 30 ct.

Om den schoonen inhoud, de goede uitvoering en de fijne plaatjes zeer aan te bevelen.

6. **Aangenomen of verlaten.** *Naar het Engelsch* van Mevrouw O. F. WALTON. Tweede druk. Geïll. omslag. 3 gekl. plaatjes. 55 bladz. Prijs 30 ct.

Een onderhoudend geschreven boekje, dat de jeugd boeien en waarvan de inhoud dikwijls tot het geweten spreken zal. En toch bevredigt het ons niet. 't Is op end' op methodistisch, stelt als idealen levenstoestand het verwachten van Jezus' wederkomst dermate op den voorgrond, dat een oningewijde tot de

conclusie zou komen, dat hierin het gansche Christendom bestaat. Die wederkomst blijft zelfs een schrikbeeld voor den held van het verhaal, nadat hij vrede met God heeft gevonden (bladz. 44 en 45). O. i. wordt door dit werkje de schijn gewekt, of het stuk van Christus' komst ten oordeel de eenige waarheid in Gods Woord, en de vrees voor het eindoordeel de eenige drangreden tot bekeering is. Het kerkgaan van de jeugd heeft de sympathie der schrijfster niet, blijkens pag. 5 enz. Zij stelt dan ook de kinderkerk er voor in de plaats. Dit keuren wij van ons standpunt beslist af. Ook wekt zij den schijn (pag. 18 b.v.) dat alleen de *dadelijke* zonden ons doemwaardig maken en moeten vergeven worden, terwijl die *dadelijke* zonden zich dan nog tot buitengewone overtredingen bepalen. Beter ware het ons geweest, wanneer zij op de zondige natuur had gewezen, waardoor de mensch onbekwaam is tot eenig goed als uit zichzelf en geneigd tot alle kwaad, en alzoo de noodzakelijkheid der wedergeboorte ware uitgekomen.

Woorden als: „triumfantelijk“, „skeletje“, „copie“, nonsens“ maken het den kinderen, waarvoor het boekje bestemd is, niet gemakkelijker het te begrijpen. Om het vele goede in dit boekje, 't welk zeer net is uitgevoerd en lieve plaatjes heeft, willen wij het niet bepaald afkeuren, maar de genoemde gebreken verhinderen ons toch, het met warmte aan te bevelen.

7. Het waren maar twee centen. *Een verhaal* door Betsy. Tweede druk. Geïll. omslag. 3 gekl. plaatjes. 70 bladz. Prijs 40 ct.

Zeer aan te bevelen. Eéne bedenking. Is het juist gezien, in boekjes voor kinderen te wijzen op de zonden en gebreken der ouders? Het hoofdstuk, waarin beschreven wordt, hoe baas Jansen den reus in zijn eigen hart bestrijdt, kon zonder schade voor het verhaal gemist worden. Toch is de wijze, waarop in dit boekje de zaak behandeld wordt, van dien aard, dat er geene reden is, om het daardoor minder geschikt te achten. De schrijfster tracht aan te toonen, hoe in ons hart allerlei zonden wonen, die van kleine gewoonlijk tot groote aangroeien, en hoe alleen in den weg des gebeds die zonden kunnen worden bestreden. Zij is daarin zeer goed geslaagd. Haar boekje is aan 't kinderleven ontleend, in 't minst niet onnatuurlijk en wat het dogmatische betreft op de Schrift gegrond. Taal en stijl goed. Uitvoering ook. De plaatjes zijn minder mooi.

8. Ella's Kerstfeest of God hoort het gebed, door Betsy. Tweede druk. Geïll. omslag, 3 gekl. plaatjes. 71 bladz.

De heldin van het verhaal, een meisje van 6 jaren, wordt vrijwel geteekend als een zusje van den „braven Hendrik“. 't Komt ons voor, dat de schrijfster eenerzijds de schriftuurlijke voorstelling van de bekeering en ook van de wedergeboorte huldigt, maar anderzijds tevens te veel den nadruk legt op „het goed oppassen“ en het „beter worden“. Bladz. 27 althans vermeldt, dat de kleine Ella zichzelf langzamerhand al een klein beetje zoeter begint te vinden dan vroeger. De verootmoediging des harten, als het kenmerk der waarachtige bekeering, komt o. i. te weinig uit. Overigens is dit boekje wel bruikbaar. Dat het kerkgaan er in aanbevolen wordt, is eene verdienste. De invloed ten goede, die van de Christelijke belijdenis en van den Christelijken wandel kan en moet uitgaan, wordt er duidelijk in geschetst. Ook wijst de schrijfster op het gebed en de verhooring der gebeden.

De uitvoering is goed. De correctie kon beter zijn. De plaatjes zijn helder. Hoewel niet onvoorwaardelijk, kunnen wij dit boekje wel aanbevelen. Onze hoofdbedenking is, dat in de kinderwereld, die Betsy ons hier schetst, natuur en waarheid wel een weinig gemist worden.

Nu nog enkele mededeelingen en dan nemen wij afscheid van dezen arbeid.

Het is ons eene aangename taak, namens »Jachin» H.H. Uitgevers dank te zeggen voor de welwillende toezending hunner uitgaven. Wij hopen zeer, dat deze arbeid hun tot voordeel moge strekken.

Hartelijk dank niet minder aan al de Heeren Commissieleden voor den belangrijken arbeid, waarmede zij ook nu weer met zooveel toewijding en trouw »Jachin» hebben willen dienen. Dat zij hunne taak ernstig opgevat hebben, kan elke recensie bewijzen. De boekjes zijn niet met het vouwbeen, maar met punctueele juistheid gelezen. De Commissiën van »Jachin» achten zich verplicht, aan de uitgaven eenigszins ruimer recht te doen, dan door de vermelding van den titel met een versleten adjectief van lof geschiedt. Indien sommige Heeren recensenten nu en dan zich beklaagden over het tijdroovende van dit werk, zij het ons vergund te doen opmerken, dat wij menigmaal bewijzen hebben ontvangen van dankbare belangstelling en heusche waardeering van dezen hunnen arbeid. Ook is de tijd, die er aan besteed werd, niet verloren. Toen LUTHER op de hoogte van zijnen roem stond, schreef hij hij naar *Neurenberg*, om al de boekjes en liederen en kinderverhalen, die men kon vinden, ten einde zich te oefenen in eenvoudigheid van uitdrukking. Deze eigenaardige handelwijze van den grooten hervormer heeft ons als recensenten zeker ook iets te zeggen, dat ons opwekken kan, om met goeden moed in dit werk te volharden. 't Is niet al voor een ander, maar het brengt ongetwijfeld ook onszelven winst.

Aan de Uitgevers berichten wij, dat dit Verslag weder op ruime schaal zal worden verspreid. Al den geabonneerden op de Toelichting, al den verspreiden leden, al onzen Afdeelingen, al den Correspondenten en ook al den Commissieleden wordt een exemplaar toegezonden. Het volle getal, dat van dit Verslag gedrukt en verspreid wordt, loopt naar de 2000.

Het Verslag wordt ook nu weder in den handel gebracht. Wie een exemplaar wenscht te ontvangen, wende zich tot de firma A. GEZELLE MEERBURG te *Heusden*. De prijs is 10 ct.; franco per post 15 ct. Zeer aangenaam zal het ons zijn, zoo het Verslag ook voor de ouders een gids mag worden, als zij hunnen kinderen goede lectuur willen verschaffen.

Naast het Verslag der Boekbeoordeeling heeft »Jachin» ook eenen vasten Catalogus opgesteld, waarin alle boekjes zijn opgenomen, die door de Commissiën in de laatste jaren werden aanbevolen. Die Catalogus behelst echter enkel titels en cijfers, terwijl het Verslag der Boekbeoordeeling zich beijvert, door den korten inhoud en door eene breede recensie eenen goeden blik te geven over de boekjes, die jaarlijks verschijnen.

Het Hoofdbestuur stelt gaarne weder eenige exemplaren van het Verslag voor H.H. Uitgevers beschikbaar, met beleefd verzoek, zoo goed te willen zijn, deze H.H. Schrijvers te doen toekomen. Het zou ons zeer verblijden, zoo zij van de recensies kennis wilden nemen. Misschien is de veronderstelling niet te stout, dat eene enkele opmerking hier en daar ook hun

nog eenige winste kan brengen. Gaarne ontvangen wij van de goedgekeurde boekjes weder eenige presentemplaren, om daarmede de behoeftige Zondagsscholen te verblijden.

Den Bestuurders van behoeftige Zondagsscholen verzoeken wij, *vóór 5 December* a.s. hunne aanvragen om boekjes in te zenden *aan den heer P. KOSTER* te *Appelscha*. Deze heeft zich bereid verklaard, den arbeid der verdeling op zich te nemen. Wij wenschen van harte, dat dit omslachtige werk hem voorspoedig en gemakkelijk van de hand moge gaan. Bij de aanvraag behoort men het getal leerlingen der Zondagsschool op te geven en 20 ct. aan postzegels in te sluiten ter vergoeding van de frankeering.

Alleen *werkelijk behoeftige* Zondagsscholen komen voor deze uitdeeling in aanmerking. Naar gelang van den aanwezigen voorraad zal br. KOSTER te *Appelscha* aan de aanvragen van hen, die de gemelde voorwaarden nakomen, voldoen. Wij zeggen dit met eenigen nadruk, omdat elk jaar brieven inkomen, waarin de opgave van het getal leerlingen ontbreekt of verzuimd wordt, de vereischte postzegels in te sluiten.

En nu leggen wij de pen neder met den wensch, dat deze arbeid strekken moge ten gerieve van de Heeren Zondagsschoolonderwijzers, en met de bede, dat hij van den Heere dienstbaar worde gesteld tot heil onzer kinderen en bovenal tot de eere van zijnen heiligen Naam.

Weesp, 13 November 1902.

J. P. TAZELAAR.

Uitgaven van de Gereform. Zondagsschoolvereen. „Jachin”.

De Geref. Zondagsschoolvereen. „Jachin.” Een woord ter opwekking van belangstelling, door J. P. TAZELAAR, Pred. te Weesp. Prijs 1 ex. 10 ct.; 12 ex. 9 ct.; 25 ex. 8 ct.; 50 ex. 7 ct.

De Zondagsschool, door J. P. TAZELAAR, Pred. te Weesp. Prijs 10 ct.; 25 Ex. f2.—; 50 Ex. f3,50; 100 Ex. f6.—.

Een vijftal stellingen in betrekking tot de Zondagsschool. Toegelicht en verdedigd op de 28ste Algemeene Vergadering van »Jachin”, gehouden te Nijkerk 7 Augustus 1901, door A. LITTOOIJ, Geref. pred. te Middelburg. Prijs 10 cent.

Referaat over de vraag: »Wat heeft de Zondagsschool gedaan en wat kan ze doen ter verbreiding van de kennis der Heilige Schrift”, voorgedragen door Ds. A. LOOIS, op de jaarvergadering der Zondagsschoolvereeniging »Jachin”, gehouden te Nijkerk 7 Augustus 1901. Prijs 7½ ct.

Huiscatechisatie en Zondagsschool. Referaat, voorgedragen op de 29e Jaarvergadering der Geref. Zondagsschoolvereeniging »Jachin” door P. ORANJE. Prijs 7½ cent.

Waarom opgeheven? Referaat, voorgedragen op de 29e Jaarvergadering der Geref. Zondagsschoolvereeniging »Jachin” door J. P. TAZELAAR. Prijs 10 ct.

Zeer schoone Diploma's. Prijs 10 ct.; 25 Ex. f2.—; 50 Ex. f3,50.; 100 Ex. f6.—.

Kaartjes No. 1, in pakjes van 600 kaartjes, 50 ct.

» » 2, » » » 120 » 37⁵ »

» » 3, » » » 30 » 25 »

12 pakjes f2,50; 24 p. f4; — 50 p. f7; — 100 p. f12,50.

Tractaatjes op gekleurd papier met plaatje, 4 pag., in 14 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 Ex. 60 ct.; 250 Ex. f1,40; 500 Ex. f2,70; 1000 Ex. f5.—.

Tractaatjes in Boekjesform., 8 pag., 4 verschill. No's. Prijs 1 ct.; 100 ex. 60 ct.; 250 ex. f1,40; 500 ex. f2,70; 1000 ex. f5.—.

Tractaatjes op gekl. papier in 10 verschillende No's. Prijs 2 ct.; 100 ex. f1,75; 250 ex. f3,75; 500 ex. f6,50; 1000 ex. f12.—.

Tractaatjes op gekleurd papier, in 3 verschillende No's. Prijs 1½ ct.; 100 Ex. f1,25; 250 Ex. f2,50.

Tractaatjes op wit papier, 2 pag., in 20 verschillende No's. waarvan enkele met versjes op bekende wijzen of met muziek. Prijs ½ ct.; 100 Ex. 35 ct.; 250 Ex. 80 ct.; 500 Ex. f1,55.

Zes nieuwe boeiende Tractaatjes: No. 1 »De kleine Abram of eene heerlijke vrucht van de Zondagsschool.” No. 2 »Dat waag ik niet”. No. 3 »Op de paardenmarkt te Z.” No. 4 »God laat zich niet bespotten”. No. 5 »God is een Vader der weezen”. No. 6 »Uit gevaar gered”. Prijs 1 ex. 1 ct.; 100 ex. f0,75; 250 ex. f1,80; 500 ex. f3,30; 1000 ex. f6.—.